

0000201200010



Ministerie van Binnenlandse Zaken en  
Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

[REDACTED]

**Shared Service Organisatie**  
Team Bibliotheek- en  
Archiefdiensten

Schedeldoekshaven 200  
2511 EZ Den Haag

Postbus 20011  
2500 EA Den Haag  
[www.rijksoverheid.nl](http://www.rijksoverheid.nl)

**Contactpersoon**

[REDACTED]

**Kenmerk**  
2012-0000449629

Datum 6 augustus 2012  
Betreft Eerste deelbeslissing op uw Wob-verzoek

**Bijlagen**  
5

Geachte [REDACTED]

Bij brief van 15 mei 2012, ontvangen op 21 mei 2012, heeft u ten behoeve van het televisieprogramma [REDACTED] bij mijn ministerie een verzoek ingediend als bedoeld in artikel 3, eerste lid, van de Wet openbaarheid van bestuur (hierna: Wob).

Uw verzoek heeft betrekking op, kort gezegd, de kroningsrellen in 1980 in Amsterdam en betreft het tijdvak 1 mei 1979 tot en met 1 juli 1980.

Bij brief van 21 mei 2012 heb ik de ontvangst van uw verzoek bevestigd.

Bij brief van 14 juni 2012 is de termijn om op uw verzoek te beslissen met vier weken verlengd.

Gebleken is dat u een gelijkkluidend verzoek heeft ingediend bij onder andere de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD), bij het ministerie van Defensie, het ministerie van Algemene Zaken, het ministerie van Veiligheid en Justitie en bij het Korps landelijke politiediensten (KLPD).

Bij brief van 16 juli 2012 is van de zijde van mijn ambtgenoot van Veiligheid en Justitie mede namens mij aan u bevestigd hetgeen aan u telefonisch op 12 juli 2012 is meegedeeld, te weten dat ook de verlengde wettelijke termijn te kort blijkt voor de afhandeling van uw verzoek en dat uiterlijk op 6 augustus 2012 op uw verzoek zal worden beslist.

Met betrekking tot uw verzoek om informatie bericht ik u als volgt.

Uw verzoek is zeer breed geformuleerd en heeft betrekking op veel deelonderwerpen. Er is uitgebreid gezocht in de systemen van mijn departement, waarbij in elk geval is gezocht op alle 30 à 40 door u vermelde trefwoorden (door u "contexten" genoemd). Relatief weinig trefwoorden gaven resultaat.

[REDACTED]



De bijbehorende papieren dossiers zijn vervolgens opgevraagd bij het Centraal Archief (locatie Winschoten).

**Datum**  
6 augustus 2012  
**Kenmerk**  
2012-0000449629

Een omvangrijke eerste set van deze dossiers is inmiddels handmatig doorgenomen. Om te bewerkstelligen dat u reeds over deze stukken kunt beschikken terwijl de overige stukken nog worden doorgenomen en beoordeeld, zal met deelbesluiten worden gewerkt.

Hierbij verstrek ik u de volgende stukken:

- Brief van de Vereniging van Brandassuradeuren in Nederland van 10 maart 1980 (3 pagina's);
- Stukken met betrekking tot door het Tweede-Kamerlid Van der Spek (PSP) in april 1980 gestelde vragen (7 pagina's);
- Kamerstukken 1979-1980, 16 213, nr. 1 en nr. 2 (18 pagina's);
- Stukken met betrekking tot Vondelstraat 72 (142 pagina's);
- 'Klaagschrift Vondelstraat' van het Klachtenburo Politieoptreden, mei 1980 (58 pagina's).

De kwaliteit van de kopieën is niet altijd even goed. Dit is helaas onvermijdelijk daar waar het kopieën van kopieën of van doorslagen betreft.

U zult zien dat op enkele plaatsen gegevens met zwart zijn weggelakt. De weggelakte gegevens betreffen namen of handtekeningen van privé-personen, bijvoorbeeld burgers of medewerkers met een niet publieke functie, en hun directe contactgegevens zoals privé-adressen.

Deze gegevens maak ik niet openbaar. Ik beroep mij hierbij op het in artikel 10, tweede lid, aanhef en onder e, van de Wob vermelde belang van eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer van deze individuele personen, welk belang ik zwaarwegender acht dan het belang van openbaarmaking van deze persoonlijke gegevens.

De Kamerstukken die u bijgaand aantreft zijn naar hun aard reeds openbaar. Ik stuur u deze stukken als service toe omdat ze, hoewel publiek toegankelijk, vanwege hun ouderdom wellicht lastig te vinden zijn.



Ik vertrouw erop u hiermee voor dit moment voldoende te hebben geïnformeerd. Een volgende beslissing wordt u toegezonden zo spoedig als mogelijk is.

**Datum**  
6 augustus 2012

Tot slot wijs ik u erop dat u zich voor informatie over dit onderwerp ook kunt wenden tot Het Nationaal Archief, [www.nationaalarchief.nl](http://www.nationaalarchief.nl)

**Kenmerk**  
2012-0000449629

**Bezoekadres:** Prins Willem-Alexanderhof 20, 2595 BE DEN HAAG, Tel.: 070 - 331 5400.

Hoogachtend,  
De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,  
namens deze,

R.M. van Erp-Brulsma  
Secretaris-generaal

**Bijlagen:**

- Brief van de Vereniging van Brandassuradeuren in Nederland van 10 maart 1980 (3 pagina's);
- Stukken met betrekking tot door het Tweede-Kamerlid Van der Spek (PSP) in april 1980 gestelde vragen (7 pagina's);
- Kamerstukken 1979-1980, 16 213, nr. 1 en nr. 2 (18 pagina's);
- Stukken met betrekking tot Vondelstraat 72 (142 pagina's);
- 'Klaagschrift Vondelstraat' van het Klachtenburo Politieoptreden, mei 1980 (58 pagina's).

Belanghebbenden kunnen binnen zes weken na bekendmaking van het laatste deelbesluit tegen dit besluit per brief bezwaar maken bij de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, DGOBR/Doc-Direkt 2.0/Team Bibliotheek- en Archiefdiensten, Postbus 20011, 2500 EA Den Haag. Het bezwaarschrift moet zijn ondertekend, voorzien zijn van een datum alsmede de naam en het adres van de indiener en dient vergezeld te gaan van de gronden waarop het bezwaar berust en, zo mogelijk, een afschrift van het besluit waartegen het bezwaar is gericht.

Postbus 61  
3720 AB BILTHOVEN  
Tel.: 030-780814

Bilthoven, 10 maart 1980

Aan de Leden.

Circulaire no. 528.

Mijne Heren,

Betreft: Schaden toegebracht tijdens de gebeurtenissen rond de Vondelstraat  
in Amsterdam.

Op dinsdag 4 maart jl. heeft het dagblad "De Telegraaf" telefonisch aan het bureau Voorlichting van het Verbond de vraag voorgelegd welk standpunt verzekeraars innemen t.a.v. de vergoeding van schade toegebracht aan auto's en andere eigendommen in de omgeving van de Vondelstraat in Amsterdam. Na overleg met de Voorzitters van de Vereniging van Brandassuradeuren en van de N.V.V.A. is daarop per telex het volgende geantwoord:

"Naar aanleiding van de schade die in de afgelopen dagen is toegebracht aan roerende en onroerende zaken in de omgeving van de Vondelstraat in Amsterdam deelt het Bureau Voorlichting Verzekering ons desgevraagd het volgende mede:

Zowel op autopolissen als op polissen voor brand-verzekeringen (opstallen en inboedels) wordt de schade als gevolg van molest nadrukkelijk uitgesloten. Daarbij valt oproer wel, relletjes niet onder de uitgesloten molestrisico's. Of de verzekeringsmaatschappijen de in Amsterdam aan auto's, woningen en inboedels toegebrachte schade zullen vergoeden, hangt af van de vraag, of de betrokken verzekeraars de situatie van de afgelopen dagen in Amsterdam als oproer dan wel als relletjes zullen beschouwen.

Bij deze interpretatie speelt een belangrijke rol, hoe de situatie in Amsterdam zich verder zal ontwikkelen. Zowel de Nederlandse Vereniging van Automobiellassuradeuren als de Vereniging van Brandassuradeuren verwachten, dat de bij deze organisaties aangesloten verzekeraars hun cliënten die bij deze gebeurtenissen schade hebben geleden, niet in de kou zullen laten staan."

Desgevraagd is deze tekst inmiddels ook aan het A.N.P. en aan enkele andere dagbladen gezonden.

Bij de overwegingen die tot dit antwoord hebben geleid is gebruik gemaakt van de definities van de verschillende molest-begrippen die in 1976 door de toenmalige Unie van Schadeverzekeraars (op voorstel van de molest-commissie) aan de leden zijn verstrekt.

De tekst van deze definities treft U als bijlage hierbij aan.

Daarvan is m.n. de onder 5 genoemde definitie van "oproer" bekeken.

In de gegeven omstandigheden lijkt het raadzaam de ontwikkeling in de toekomst nauwlettend te volgen en een juridische interpretatie van de "oproerclausule" niet overhaast te geven.

Hoewel het bepalen van een standpunt behoort tot het beleid van iedere maatschappij afzonderlijk, lijkt het ons op dit moment verstandig dat brandverzekeraars bij de beoordeling van aangemelde schaden een soepel standpunt Innemen zonder zich uiteraard te binden voor de toekomst.

Hoogachtend,

Namens het Bestuur van de Vereniging van  
Brandassuradeuren in Nederland:

Bijt.

  
Algemeen Secretaris.

## DEFINITIES VAN MOLESTBEGRIJPEN

1. Gewapend konflikt.

Onder gewapend konflikt wordt verstaan elk geval waarin staten of andere georganiseerde partijen elkaar, of althans de een de ander, gebruik makend van militaire machtsmiddelen bestrijden.

Onder gewapend konflikt wordt mede verstaan het gewapende optreden van een Vredesmacht der Verenigde Naties.

2. Burgeroorlog.

Onder burgeroorlog wordt verstaan een min of meer georganiseerde gewelddadige strijd tussen inwoners van eenzelfde staat waarbij een belangrijk deel van de inwoners van die staat betrokken is.

3. Opstand.

Onder opstand wordt verstaan georganiseerd gewelddadig verzet binnen een staat, gericht tegen het openbaar gezag.

4. Binnenlandse onlusten.

Onder binnenlandse onlusten wordt verstaan min of meer georganiseerde gewelddadige handelingen, op verschillende plaatsen zich voordoeend binnen een staat.

5. Oproer.

Onder oproer wordt verstaan een min of meer georganiseerde plaatselijke gewelddadige beweging, gericht tegen het openbaar gezag.

6. Multerij.

Onder multerij wordt verstaan een min of meer georganiseerde gewelddadige beweging van leden van enige gewapende macht, gericht tegen het gezag waaronder zij gesteld zijn.

7. Terrorisme.

Onder terrorisme wordt verstaan gewelddadige handelingen begaan door enige organisatie teneinde indruk te maken op de bevolking en een klimaat van onzekerheid te scheppen.

8. Sabotage.

Onder sabotage wordt verstaan kwaadwillige handelingen niet begaan door de verzekerde zelf en gericht op het verhinderen van het normaal functioneren van een dienst of onderneming of het vernemen van het verkeer.

9. Vordering.

Onder vordering wordt verstaan het naar de wet stellen van aanspraken of onroerende zaken en rechten op grond van een aanspraak van iemand die overheidsgezag uitoefent.

10. Werkstaking.

Onder werkstaking wordt verstaan het gemeenschappelijk niet of slechts gedeeltelijk uitvoeren van het logische opdragten wens door een aantal werknemers in een onderneming.

11. Lock-out.

Onder lock-out wordt verstaan het door een werkgever als strijdmiddel in een arbeidskonflikt verhinderen of verhinderen aan een groep van zijn werknemers of zijn gehele personeel deel te nemen aan het arbeidsproces, gepaard gaande met stopzetting van loonbetaling.

12. Bedrijfsbezetting

Onder bedrijfsbezetting wordt verstaan het zonder toestemming van de werkgever aanwezig zijn op een bedrijfsterrein waarbij tegelijkertijd de werkgever wordt verhinderd in de toegang tot het bedrijfsterrein en/of in de uitoefening van zijn taak en bevoegdheden.

13. Model-aktie

Onder model-aktie wordt verstaan het op zodanige wijze toepassen van een in of uit wet of arbeidsovereenkomst vervat c.q. voortvloeiend voorschrift terzake van de legitiem opgedragen arbeid, dat een normale bedrijfsvoering hierdoor wordt belemmerd.

14. Relletjes of opstootjes

Onder relletjes of opstootjes wordt verstaan Incidentele geweld-manifestaties.

VERENIGING VAN BRANDASSURADEUREN  
IN NEDERLAND



's-Gravenhage, 25 april 1980

000593

20...  
Agenda 20135 Kab.

Namens de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal heb ik de eer,  
U mede te delen dat door het lid der Kamer Van der Spek

bijgaande vragen overeenkomstig artikel 107 van het Reglement van Orde zijn  
ingediend.

De griffier van de Tweede Kamer  
der Staten Generaal,

h/2

Aan de Minister van Binnenlandse Zaken



's-Gravenhage, 25 april 1980

Binnenhof 1a  
Telefoon 070 - 61 49 11

Schriftelijke vragen aan de Minister van Binnenlandse Zaken van het lid VAN DER SPEK (PSP) aangaande de troonswisseling.

1. In welke mate is de Rijksoverheid betrokken bij een of meer van de hierna genoemde voor Amsterdam getroffen ordemaatregelen in verband met de troonswisselingsplechtigheden op 30 april a.s. :
  - a) de verplichting voor op en in de omgeving van de Dam wonende burgers, om op 30 april a.s. in het bezit te zijn van op naam gestelde pasjes;
  - b) het doorzoeken van woningen op en in de omgeving van de Dam en in de omgeving van het Amstel Hotel ;
  - c) het inwinnen van gegevens bij voornoemde bewoners omtrent hun doen en laten op 30 april a.s.?
2. Op welke wettelijke bases berusten deze activiteiten; welke autoriteiten dragen hiervoor de formele verantwoordelijkheid en welke organen zijn met de uitvoering belast?
3. Deelt de minister de mening dat de in vraag 1 onder a genoemde verplichting niet in het kader van verkeersmaatsregelen kan worden opgelegd?\*
4. Is de in vraag 1 onder c genoemde activiteit niet in strijd met art. III, 1 K.B. 5 aug. '72, Stbl. 437, dat deze activiteit alleen toelaat op grond van het bestaan van ernstige vermoedens, dat men gevaar vormt voor de democratische rechtsorde, de veiligheid van de Staat of andere gewichtige belangen en dat deze activiteit niet toelaat op grond van het enkele feit, dat men op een bepaalde plek woont.
5. Op welke wijze wordt de privacy van alle Betrokkenen gewaarborgd?
6. Is het waar, dat tegenover de bewoners van het gekraakte NRC-pand door een commissaris van politie het dreigement is geuit, dat het pand ontruimd zou worden indien er zich ongeregelheden in of bij het pand zouden voordoen?

24/4/80  
te 18:55  
van





's-Gravenhage,  
Binnenhof 1a  
Telefoon 070 - 61 49 11

7. Deelt de minister de mening, dat politieambtenaren zich van dergelijke dreigementen dienen te onthouden, aangezien zij niet bevoegd zijn om over ontruimingën te beslissen?
8. Wat denkt de minister te doen om herhaling van dergelijke intimidaties van bewoners van kraakpanden te voorkomen?
9. In hoeverre werken buitenlandse inlichtingendiensten in het kader van de troonswisseling samen met de nederlandse veiligheidsdiensten?
10. Heeft de minister overwogen, dat de voor 30 april geplande groot-schalige inzet van politionele en (para-)militaire eenheden op geen enkele manier zal bijdragen aan het door de minister blijkbaar op prijs gestelde feestelijke karakter voor deze dag en integendeel aan Amsterdam het uiterlijk van een politiestaat zal geven dat eerder agressie zal oproepen dan voorkomen?
11. Is de minister bereid, om zo spoedig mogelijk na 30 april a.s. aan de Kamer een evaluatienota over de gang van zaken op 30 april te doen toekomen, waarin <sup>ook</sup> de noodzaak van deze grote inzet van manschappen, de kosten van het totale gebeuren en de verdeling van bevoegdheden en verantwoordelijkheden worden uiteangezet?

*Handwritten signature and initials*

+ Deze mededeling wordt gedaan in een brief van de gemeente Amsterdam aan de bewoners op of in de omgeving van de Dam.

08082012  
 Aanwijzingen:  
 Luchtpost  
 Expresse  
 Koerier  
 Aantekenen  
 Publiceren

Medeparaaf  
 0019

Afschriften aan: Stafafd. ✓  
 A.B.Z. ✓ Voorlichting  
 hr. Stuitje ✓  
 Afd. Voorlichting met/zonder bijlagen

Voorgaande  
 agendanummers

Verzonden door:  
 29/4

Visie

Geldelijk bezwaar 19 art.

Weer voorleggen

Getipt door

Gecoll. door

Gesteld door  
 Stuitje

Aan de Voorzitter van de  
 Tweede Kamer der Staten-Generaal

Bijlagen: Een ✓

Uw brief van:  
  
 Onderwerp:  
 Vragen Van der Spek ingezonden  
 d.d. 25 april 1980

Departementsonderdeel: D.G.-O.O.V., Dir. Pol.,  
 Stafbureau A.B.Z.  
 Nr. EASO/11327  
  
 's-Gravenhage, 29 april 1980  
 070 - tst:  
 Uiterste datum van verzending: 29 april 1980

FX(2A)  
 van: P. Kruiver

Niet beschrijven

Hierbij doe ik U toekomen het antwoord op de  
 vragen gesteld door het lid van Uw Kamer,  
 de heer Van der Spek, ingezonden bij brief  
 van 25 april 1980, nr. 80 0593.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN,

29/4  
 29/4  
 29/4

1.11

1 t/m 11

*JCM*

↓  
Ik ben uiteraard bereid de in vraag 11 bedoelde nota zo spoedig mogelijk na 30 april aan de Kamer over te leggen.

In deze nota zullen tevens de antwoorden op de vragen 1 t/m 10 worden gegeven.

28 april 1980

## Postadres

Postbus 20011  
2500 EA 's-Gravenhage

Telefoon 070 - 71 79 11  
Telex 32109 biza nl

- De Voorzitter van de Tweede Kamer  
der Staten-Generaal  
Binnenhof 1a  
's-GRAVENHAGE

Bijlagen	Uw brief	Ons nummer	Datum
- Een Onderwerp	--	- EA80/U1327 Departementsonderdeel	- 29 april 1980
- Vragen Van der Spek ingezonden d.d. 25 april 1980		- D.G.-O.O.V./ Dir. Pol./Stafbur. A.B.Z.	

Hierbij doe ik U toekomen het antwoord op de vragen gesteld door het lid van Uw Kamer, de heer Van der Spek, ingezonden bij brief van 25 april 1980, nr. 80 0593

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN,

(get.) H. WIEGEL

Bezoekadres

Inlichtingen bij

Doorkiesnummer

Schedeldoekshaven 200  
's-Gravenhage

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

0808201200022

1 t/m 11 Ik ben uiteraard bereid de in vraag 11 bedoelde nota zo spoedig mogelijk na 30 april aan de Kamer over te leggen.

In deze nota zullen tevens de antwoorden op de vragen 1 t/m 10 worden gegeven.

**Tweede Kamer der Staten-Generaal****2**

Zitting 1979-1980

**16 213****Gebeurtenissen in Amsterdam op 30 april 1980****Nr. 1****BRIEF VAN DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN**

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 22 mei 1980

Het ordedebat in de Tweede Kamer dd. 13 mei jl. geeft mij aanleiding het volgende op te merken. De nota die de Kamer over het politie-optreden in Amsterdam op 30 april 1980 zal bereiken, zal ook de hoofdlijn van de opzet van het zogeheten Breed Beraad schetsen. Dit beraad hebben mijn ambtgenoot van Justitie en ik aangekondigd in de Eerste Kamer der Staten-Generaal in het voetspoor van een suggestie van het lid van deze Kamer, mr. W. F. de Gaay Fortman.

De Kamer kan zich ter gelegenheid van de behandeling van de nota over het politie-optreden in Amsterdam over de wenselijkheid van het houden van het Breed Beraad uitspreken.

De Minister van Binnenlandse Zaken,  
H. Wiegel

## STENOGRAFISCH VERSLAG

## Handelingen 6 mei 1980:

De **Voorzitter**: Ik geef het woord aan de heer Lubbers, die het heeft gevraagd.

De heer **Lubbers** (CDA): Mijnheer de Voorzitter! De straatrreur op 30 april in Amsterdam heeft ons geschokt. Juist bij de grote zelfbeheersing van de politie was het gebeurde, naar ons oordeel, beschamend, beschadigend en vernederend voor onze democratie.

De bewindslieden hebben sindsdien uitspraken gedaan. De Minister van Binnenlandse Zaken heeft een brief toegezegd. Ik geloof dat het goed is, die zaak in alle rust maar ook in alle grondigheid met elkaar door te spreken. Ik zou u, mijnheer de Voorzitter, willen vragen, met de Regering contact op te nemen ten einde zeker te stellen dat alle aspecten in één samenhangende brief aan ons voorgelegd worden met de door de Regering daaraan te verbinden beleidsconclusies.

De **Voorzitter**: Ik zal het verzoek van de heer Lubbers in die bewoordingen doen.

## Handelingen 13 mei 1980:

De **Voorzitter**: Voorts ontving ik de volgende brief van de Minister van Binnenlandse Zaken:

9 mei 1980

De Minister-President heeft mij verzocht te antwoorden op uw brief van 6 mei 1980 waarin de vragen waren vervat die de heer Lubbers stelde tijdens het ordedebat van diezelfde datum. Over het politie-optreden van 30 april 1980 zal de Kamer een nota bereiken. Deze nota zal u bereiken spoedig nadat op het Departement van Justitie en het mijne de ambtsberichten van respectievelijk de burgemeester van Amsterdam en de Procureur-Generaal in het ressort Amsterdam zijn binnengekomen en verwerkt. De nota zal tevens, zo stel ik mij voor, een evaluatie van de gebeurtenissen van 30 april 1980 bevatten.

Daarnaast achten mijn ambtgenoot van Justitie en ik het geboden dat er een breed beraad plaatsvindt over de achtergronden van het gebeuren in Amsterdam. In de Eerste Kamer heb ik tijdens het beleidsdebat naar aanleiding van de begroting van Binnenlandse Zaken van 1980 op de noodzaak van een dergelijk beraad gewezen. Over de opzet ervan treed ik binnenkort in overleg met mijn ambtgenoten.

Ik moge overigens verwijzen naar datgene, wat mijn ambtgenoten van Justitie en ik in de Eerste Kamer hierover te berde hebben gebracht.

Het debat dat zal worden gehouden over de hierboven bedoelde nota biedt een goede gelegenheid in alle rust en grondigheid over alle aspecten van de gebeurtenissen in Amsterdam van gedachten te wisselen.

Ik stel voor, deze brief niet te doen drukken en hem voor kennisgeving aan te nemen.

De heer **Bakker** (CPN): Mijnheer de Voorzitter! Als ik het wel heb, wordt in de brief die u zojuist hebt voorgelezen, gesproken over een «breed beraad» dat de Minister-President wil. Bij mijn weten is deze Kamer het breedste beraad dat men zich maar kan denken.

Ik vraag u, mijnheer de Voorzitter, of u van de Minister-President nog te weten kunt komen en, zo ja, ons te laten weten welk soort van breed beraad hij nastreeft dat niet het brede beraad is dat vanzelfsprekend in het parlement zal plaatsvinden.

De **Voorzitter**: Ik lees voor de tweede keer een paar zinsneden voor uit deze brief van de Minister van Binnenlandse Zaken. «Deze nota zal u bereiken». Dat is dus de Kamer. 'Het debat dat zal worden gehouden over de hierboven bedoelde nota biedt een goede gelegenheid' (...). De Minister van Binnenlandse Zaken gaat er dus vanuit, dat het beraad hier plaatsvindt. Ik weet niet, of daarnaast nog een ander beraad plaatsvindt. Een bericht daarover heeft mij niet bereikt. Overigens is de Kamer souverain wat de vaststelling van haar agenda betreft, zo wil het mij voorkomen.

De heer **Bakker** (CPN): Dat vind ik namelijk ook. Ik heb echter vernomen dat er een breed beraad komt. Ik geloof dat de Minister-President vrijdagavond daarover heeft gezegd, dat daarbij ook de oppositie wordt betrokken. In het parlement is de oppositie vanzelfsprekend betrokken bij dat beraad. Er bestaat hier geen formele indeling in oppositie en niet-oppositie. Graag hoor ik wat hiermee wordt bedoeld. Blijkbaar is er sprake van een ander beraad dan het beraad in het parlement. Het parlement mag naar mijn mening wel weten wat dat andere beraad is.

De heer **Van Thijn** (PvdA): Mijnheer de Voorzitter! Ik sluit mij aan bij de vraag van de heer Bakker. Ook mijn fractie kan zich geen breder en nationaler beraad voorstellen dan het beraad in dit

Huis. Over dat beraad zijn naar mijn mening ook al de nodige procedure-afspraken gemaakt. Het wachten is dan ook op de brief van het kabinet.

De **Voorzitter**: Ik concludeer dat de Kamer wenst dat ik mij tot de Regering wend met de vraag of zij alsnog iets aan deze brief heeft toe te voegen.

Overeenkomstig het voorstel van de Voorzitter wordt besloten.

---

Zitting 1979-1980

16 213

Gebeurtenissen in Amsterdam op 30 april 1980

Nr. 2

**BRIEF VAN DE MINISTERS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN VAN JUSTITIE**

Aan de Voorzitters van de Eerste en Tweede Kamer der Staten-Generaal

's-Gravenhage, 13 juni 1980

Overeenkomstig eerder gedane toezeggingen doen wij u, mede op grond van de ambtsberichten van de burgemeester van Amsterdam en van de procureur-generaal bij het gerechtshof aldaar, hierbij toekomen een overzicht van de voorbereidingen voor de troonswisseling en van de gebeurtenissen op 30 april 1980. Wij hebben daarin mede de schriftelijke vragen van het lid der Eerste Kamer De Gaay Fortman sr. en van het lid der Tweede Kamer Van der Spek beantwoord, alsmede enkele specifieke vragen van het lid der Eerste Kamer Wiebenga, gesteld tijdens de behandeling van onze begroting, onderdeel politie, in die Kamer.

Wij eindigen met een voorlopige evaluatie van de gebeurtenissen, terwijl een overzicht is opgenomen van maatregelen, die wij op korte en langere termijn hebben getroffen c.q. voornemens zijn te treffen dan wel te bevorde-  
ren.

De Minister van Binnenlandse Zaken,  
H. Wiegel

De Minister van Justitie,  
J. de Ruiter



## MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN

Na de aankondiging van H.M. Koningin Juliana op 31 januari jl. aan het Nederlandse volk, dat zij op 30 april 1980 afstand van de Kroon zou doen ten behoeve van haar dochter Prinses Beatrix, brak een korte periode aan waarin talloze voorbereidingen moesten worden getroffen.

Overeenkomstig artikel 52 van de Grondwet zou de nieuwe Koningin plechtig worden beëdigd en ingehuldigd binnen de stad Amsterdam, in een openbare en verenigde vergadering der Staten-Generaal.

Besloten werd dat beide plechtigheden op dezelfde dag zouden plaatsvinden.

### 1. DE VOORBEREIDENDE MAATREGELEN

#### 1.1. Maatregelen betreffende de organisatie

Met het oog op de organisatie van de inhuldiging werd onder voorzitterschap van de Minister-President een ministeriële werkgroep troonswisseling ingesteld, waarin naast de Ministers van Binnenlandse Zaken, van Buitenlandse Zaken en van Defensie, een vertegenwoordiger van het Huis van H.M. de Koningin, de directeur van het Kabinet der Koningin, de griffier van de Eerste Kamer, de Commissaris der Koningin in de provincie Noord-Holland, de burgemeester van Amsterdam en de voorzitter van de hieronder genoemde centrale coördinatiecommissie zitting hadden.

Aan deze werkgroep werd toegevoegd een ambtelijke centrale coördinatiecommissie, samengesteld uit vertegenwoordigers van de in de ministeriële werkgroep aangewezen autoriteiten, welke commissie zich op haar beurt bediende van een aantal subcommissies, te weten voor de Wetgeving, de Financiën, het Decoratiebeleid, de Hofcommissie, de Kerkcommissie en de Stadhuiscommissie, en de subcommissie Militaire inzet ten behoeve van de ere-afzetting en de subcommissie voor Voorlichting en faciliteiten media. Als subcommissie functioneerde voorts de stuurgroep Orde- en Veiligheidsmaatregelen troonswisseling. Deze stuurgroep werd voorgezeten door de directeur-generaal voor Openbare Orde en Veiligheid als vertegenwoordiger van de Minister van Binnenlandse Zaken, welke Minister voor deze coördinatie de verantwoordelijkheid draagt.

In de ministeriële werkgroep werd het programma van de plechtigheden besproken. De verschillende onderdelen van het programma werden nader uitgewerkt en vastgelegd in het «Draaiboek 30 april», dat onder verantwoordelijkheid van de genoemde centrale coördinatiecommissie vertrouwelijk onder alle belanghebbenden werd verspreid<sup>1</sup>.

#### 1.2. De orde- en veiligheidsmaatregelen; justitieel optreden

De te treffen orde- en veiligheidsmaatregelen waren tweeledig van aard. Deels moesten onder medeverantwoordelijkheid van de rijksoverheid voorzieningen worden getroffen voor de bescherming van de buitenlandse Koninklijke gasten en de leden van het Corps Diplomatique.

Deels waren in de sfeer van de openbare orde voorzieningen en maatregelen noodzakelijk ten einde de plechtigheden een ongestoord verloop te doen hebben.

Op dit punt werd het beleid mede aan de twee volgende uitgangspunten getoetst: het publiek zou zoveel mogelijk in staat worden gesteld getuige te zijn van de plechtigheden en in de binnenstad van Amsterdam zou de gebruikelijke Koninginnedagviering zoveel mogelijk doorgang moeten kunnen vinden. De verantwoordelijkheid voor het treffen van de orde- en veiligheidsmaatregelen berustte bij de burgemeester, die zich daarover verstond met de meest betrokken Ministers, gelet op de samenhang met de medeverantwoordelijkheid van het Rijk voor de eerdergenoemde veiligheidsmaatregelen en

<sup>1</sup> Nedergelegd op de bibliotheek ter inzage.

op de voorzieningen die op het vlak van de bijstand van politiepersoneel zouden moeten worden getroffen. Bij de voorbereiding en opstelling van deze maatregelen is uitgegaan van de in de loop der jaren beproefde werkwijze dat primair de handhaving der openbare orde moest worden verzekerd, terwijl justitieel optreden eerst zou plaatsvinden indien ongeregelheden gepaard zouden gaan met ernstige misdrijven. In deze opzet is de rol van het openbaar ministerie ondersteunend. De aandacht concentreerde zich bovendien vooral op veiligheidsmaatregelen. Met name voor persoons- en objectbeveiliging was een grote inzet van het beschikbare personeel, inclusief de recherche, noodzakelijk. Uitgaande van de algemeen aanvaarde opvatting ten aanzien van de mogelijkheid en opportuniteit van justitieel optreden in het kader van de handhaving van de openbare orde heeft geen afzonderlijk driehoeksoverleg over dit aspect van het overheidsoptreden plaatsgevonden.

Het samenstel van voorzieningen en maatregelen werd uiteindelijk door de Amsterdamse korpsleiding verwerkt in een operatieplan. Dit plan voorzagt onder meer in:

- Een gehele of gedeeltelijke afsluiting van een deel van de binnenstad voor voetgangers en/of autoverkeer in verband met de veiligheid en de ongestoorde verplaatsing van de vele gasten. Voor de juridische basis van deze afsluiting verwijzen wij naar de uitspraak van de president van de rechtbank te Amsterdam in kort geding van 29 april jl., waarvan een afschrift is bijgevoegd.

- Specifieke beveiligingsmaatregelen uit voorzorg tegen mogelijke acties van terroristische aard (onder andere inspectie van gebouwen in de naaste omgeving van de Dam alsmede bewaking op de daken van die gebouwen en het bezoeken van woningen met instemming van de bewoners).

- Talloze andere (orde)maatregelen die in het kader van een dergelijke omvangrijke gebeurtenis noodzakelijkerwijs dienen te worden getroffen, zoals de afzetting met personeel op diverse routes, de verkeersregeling, de escortering en onderbrenging van de genodigden. Vermeld kan hierbij nog worden het contact, dat een Amsterdamse commissaris van politie op hun verzoek heeft gehad met de tijdelijke bewoners van het voormalige Handelsbladgebouw. Blijkens de ambtsberichten hebben deze bewoners genoemde commissaris toegezegd dat er vanuit dit gebouw of bij het gebouw geen activiteiten zouden worden ondernomen, die erop gericht zouden zijn de plechtigheden rond het Paleis en de Dam te verstoren. Daarbij is van de zijde van de politie gesteld dat zou worden opgetreden als toch vanuit het gebouw de orde zou worden verstoord.

- Een instructie aan alle operationele commandanten van de onder hun leiding geplaatste mobiele eenheden van rijks- en gemeentepolitie, alsmede eenheden van de Koninklijke Marechaussee betreffende het politie-optreden en de aanwending van geweld (hierna te noemen de instructie voor de politie). In deze instructie waren tevens aanwijzingen opgenomen omtrent het justitieel optreden van de politie. Van laatstgenoemde instructie en de daarin opgenomen aanwijzingen omtrent het justitieel optreden kreeg het openbaar ministerie kennis op 24 april. Op verzoek van het openbaar ministerie heeft over deze aanwijzingen nader overleg plaatsgevonden met de korpsleiding. Dit overleg heeft niet geleid tot wijziging van het voorgenomen beleid, mede gelet op het primaat van de veiligheid en op de beschikbare mankracht.

Als onderdeel van de justitiële voorbereiding had het openbaar ministerie ervoor zorg gedragen dat capaciteit in de huizen van bewaring was gereserveerd voor de opvang van arrestanten.

Op basis van het operatieplan werd door de burgemeester een bijstandsaanvraag voor politiepersoneel ingediend volgens de gebruikelijke kanalen van hoofdstuk IV van de Politiewet.

De aanvraag betrof onder meer in achtereenvolgende dienstverbanden in totaal 591 man van de recherche, 1733 man van geüniformeerde afdelingen en 45 pelotons mobiele eenheden. Deze aanvraag werd door de betrokken bewindslieden gehonoreerd; een overzicht van deze bijstand treft u als bijlage hierbij aan. Opgemerkt wordt dat de extra bijstand van m.e.-personeel die door de burgemeester in de loop van de 30ste april is gevraagd, in het overzicht verwerkt is.

Met het oog op onvoorziene omstandigheden waarin spoedeisende beslissingen noodzakelijk zouden zijn, werd op het hoofdbureau van politie een beleidscentrum ingericht, waarin de burgemeester of de hem vervangende loco-burgemeester, de plaatsvervangend hoofdofficier van justitie en de korpschef, zijnde het driehoeksoverleg, bij voortduring aanwezig waren. Ten aanzien van de bezetting van het beleidscentrum merken wij op, dat de burgemeester in verband met zijn aanwezigheid bij de verschillende plechtigheden erin had voorzien dat steeds een der wethouders als loco-burgemeester in dit centrum aanwezig was. Bovendien was erin voorzien dat de burgemeester zelf de gehele dag bereikt kon worden; van deze voorziening is ook gebruik gemaakt.

Daarnaast hielden zich op het Departement van Binnenlandse Zaken in het daartoe ingerichte coördinatiecentrum ambtenaren beschikbaar voor de landelijke coördinatie en verdere regeling van de bijstand. Voorts was erin voorzien dat op het hoofdbureau van politie in Amsterdam zelf vertegenwoordigers van de meest betrokken bewindslieden aanwezig waren, ten einde in voorkomend geval de contacten tussen het Amsterdamse beleidscentrum en die bewindslieden te onderhouden en om zo nodig hun bewindslieden ter zake van te treffen maatregelen te adviseren. Eveneens waren op het hoofdbureau vertegenwoordigers van de Commissaris der Koningin en de procureur-generaal, fungerend directeur van politie, aanwezig.

### **1.3. Het beleid met betrekking tot demonstraties en de instructie voor de politie**

Voor de beoordeling van hetgeen op 30 april heeft plaatsgevonden – waarover verderop meer – willen wij op twee aspecten uit de voorbereiding van het gebeuren de aandacht vestigen, te weten het beleid ten aanzien van wel of niet aangekondigde demonstratieve optochten en de instructie aan de politie inzake het optreden en het zo nodig hanteren van geweld.

Blijkens de ambtsberichten van de burgemeester was het de politie bekend dat er een zogenaamde krakersmanifestatie in het Sarphatipark en een demonstratie bij het beeld van Domela Nieuwenhuis bij het Haarlemmermeerplein zouden plaatsvinden. Daarnaast circuleerden berichten en waren er in de stad en elders aanplakbiljetten waarin werd opgeroepen tot een demonstratieve optocht vanaf het Jonas Daniël Meijerplein. In een aantal berichten over deze laatste optocht was sprake van harde confrontatie. Deze beide laatste demonstratieve optochten waren niet aangemeld in de zin zoals de Amsterdamse Algemene Politieverordening zulks voorschrijft.

De burgemeester heeft zich in het overleg met de Commissie van Advies voor zaken betreffende de Openbare Orde van de gemeenteraad op 28 april jl. op het standpunt gesteld dat tegen het houden van demonstratieve optochten in beginsel geen bezwaar bestond doch dat niet zou kunnen worden toegestaan dat enige optocht zich naar de Dam zou begeven en dat, zo dit toch dreigde, deze zou worden tegengehouden. Wel zou de politie bij spontane, dat wil zeggen niet aangemelde demonstratieve optochten in een uiterste poging om moeilijkheden te voorkomen, ter plaatse alsnog moeten trachten met de demonstranten overeenstemming te bereiken over een andere te volgen route, hoewel het in feite om verboden demonstraties zou gaan.

Van belang is voorts te vermelden hetgeen voor de politie ter zake van het optreden en van eventuele geweldsuitoefening gold. Wij citeren uit de ambtsberichten het volgende:

«De tactiek van een eventueel optreden door de politie wordt bepaald door de volgende gedachte:

De ervaring heeft geleerd dat bij bepaalde demonstratieve optochten en manifestaties, die op zich een geweldloos karakter hebben, enkele activisten een optreden door de politie uitlokken, bij voorbeeld door het ingooien van ruiten en het beledigen van politiepersoneel. Hoewel de mogelijkheid niet is uitgesloten, dat tijdens de manifestatie en de demonstratieve tocht strafbare feiten worden gepleegd, die op zich een justitieel optreden van de politie rechtvaardigen, moet worden voorkomen, dat door het optreden van de politie op dit vlak escalaties ontstaan. Daarbij moet worden uitgegaan van de gedachte, dat dit optreden van de demonstranten juist geschiedt om de politie te provoceren tot acties. Daarom is het gewenst zo duidelijk mogelijk tolerantiegrenzen te stellen.

1. De politie treedt noch individueel noch in groter verband op, zolang geweld tegen goederen en voorwerpen beperkt blijft tot optreden van enkele individuen en de schade beperkt blijft.

2. Als in het geval onder 1 genoemd bij individuele acties de omvang van de vernielingen groter wordt, wordt door de politie opgetreden.

3. Als plundering plaatsvindt dan wel blijkt dat vernielingen volgens een systeem worden aangericht, is politie-optreden geboden.

4. Als het geweld zich uit in het gooien van brandbommen, molotov-cocktails (meer terroristisch optreden) dan treedt de politie op, tenzij het gooien zich beperkt tot een incidenteel geval en tevens de gevolgen beperkt blijven.

5. Politiepersoneel in burger zal trachten verdachten van ernstige strafbare feiten te lokaliseren, zodat arrestatie kan plaatsvinden op een geschikt ogenblik, dan wel dat door vaststelling van de identiteit van de verdachte de mogelijkheid wordt geopend voor politie-optreden achteraf.

6. In principe wordt tegen (massale) kraakacties *niet* opgetreden dan in opdracht van de algemeen commandant, na door deze gepleegd overleg met het beleidscentrum.

7. Als de openbare orde niet of nauwelijks wordt aangetast, wordt door de politie niet opgetreden tegen spreekkoren, gooien met rookbommen, verf e.d., tenzij dit plaatsvindt op de Dam.

8. Opgetreden wordt tegen individuen, die geweld plegen tegen personen en/of politie(voertuigen) incl. strooien van «kraaiepoten». Dit geldt eveneens ten aanzien van personen, die voorwerpen met zich voeren, die als aanvalswapens geschikt zijn en gebruikt zouden kunnen worden om de openbare orde op ernstige wijze te verstoren. Straatopbrekingen kunnen onder geen enkele omstandigheid worden getolereerd.

9. Tegen het afsteken van vuurwerk op de Dam of in de onmiddellijke omgeving daarvan, dient te worden opgetreden.»

## 2. DE GEBEURTENISSEN OP 30 APRIL

### 2.1. De plechtigheden

De verschillende plechtigheden hadden een ongestoord verloop. Als enig incident valt te vermelden dat, op het moment waarop leden van de Koninklijke Familie op het balkon van het Paleis op de Dam verschenen, een rookbom tot ontbranding werd gebracht. De politie verrichtte enkele aanhoudingen.

## 2.2. De ordeverstoringen

Aan de ambtsberichten ontleen wij het volgende.

### 2.2.1. De Kinkerstraat

Om 11.10 uur 's morgens werd een pand gekraakt op de hoek van de Bilderdijkstraat en de Kinkerstraat. Naar schatting bevonden zich ter plaatse in totaal 200 tot 300 actievoerders. Om 11.14 uur kreeg de mobiele eenheid van de algemeen commandant opdracht zich naar dit punt te begeven, en zich buiten het zicht van de demonstranten op te stellen. Om 11.25 uur bleek dat groepen actievoerders bezig waren het kruispunt te blokkeren. Om 11.36 uur kreeg een m.e.-peloton opdracht de versperringen op te ruimen. Het peloton werd onmiddellijk na aankomst met uit het wegdek afkomstige stenen bekgeld. Hierop volgde een treffen met de actievoerders, waarbij geleidelijk meer m.e.-pelotons moesten worden ingezet. Deze hadden tot opdracht te voorkomen dat de straat zou worden opgebroken en barricades zouden worden aangebracht, en uitdrukkelijk niet om het gekraakte pand te ontruimen.

Even na 12.00 uur deelde een aantal ter plaatse aanwezige raadsleden aan de loco-burgemeester in het beleidscentrum op het hoofdbureau van politie mede, dat de actievoerders slechts een buurtfeest wilden houden, en dat dezen ervoor zouden zorg dragen dat het openbaar vervoer in ieder geval normaal doorgang zou hebben. Omstreeks hetzelfde tijdstip trokken de ingezette eenheden zich terug op aanwijzing van de algemeen commandant.

### 2.2.2. Het Jonas Daniël Meijerplein c.a.

Ondertussen vormde zich – los van de gebeurtenissen in de Bilderdijkstraat – de niet aangemelde demonstratie op het Jonas Daniël Meijerplein. Om 13.10 uur werd in het beleidscentrum bericht ontvangen, dat zich op dit plein een menigte aan het verzamelen was, voorzien van stokken en helmen. Diverse malen werd door een hoofdinspecteur van politie gepoogd in contact te treden met de vermoedelijke leiders van de menigte om te overleggen over de te volgen route. Deze pogingen werden echter volstrekt afgewezen; geleidelijk kreeg de demonstratie een dreigend karakter. Er werd dan ook besloten de groep, die inmiddels optrok naar de Blauwbrug en die aanzienlijk was aangegroeid, tegen te houden. Het eerste treffen tussen pelotons van de m.e. en de – naar schatting duizend – «demonstranten» vond plaats om 13.35 uur. De politie werd zwaar bekgeld met stenen, terwijl ook met stokken geslagen werd. Hierdoor vielen onder het politiepersoneel veel gewonden; ook raakte door toedoen van demonstranten een aantal politiepaarden gewond. Om 14.45 uur bleek het noodzakelijk de ingezette eenheden terug te trekken naar het Rokin, mede omdat zij vanuit een andere richting werden bedreigd. Vervolgens vonden tot ongeveer 20.30 uur ernstige ongeregelheden plaats op het Rokin. Hierbij werden vernielingen aangericht, onder meer aan wegdek, verkeersvoorzieningen, bus- en tramhaltes, opgestelde kraampjes, voertuigen en gebouwen. Ook werden de etalages van Vroom en Dreesmann geplunderd.

Op het moment van terugtrekken op het Rokin (14.45 uur) bleek dat zich inmiddels ook een grote groep op rel beluste personen verzamelde in de Damstraat, die kennelijk pogingen wilde ondernemen de Dam te bestormen. Er ontstonden heftige gevechten, terwijl ruiten werden ingegooid en winkels geplunderd. De politie slaagde erin de relschoppers terug te drijven tot de Oude Hoogstraat en de Oude Doelenstraat alwaar de ongeregelheden – die ook hier een ernstig karakter hadden – tot ± 20.30 uur voortduurden. Ook werd een auto in brand gestoken. Evenals elders vielen ook hier diverse gewonden onder de politie. Na ± 20.30 uur verplaatste het toneel zich naar de Kloveniersburgwal en Nieuwmarkt. De ordeverstoringen werden minder heftig en kwamen geleidelijk tot een eind.

Na 20.30 uur werd de stad ook elders het toneel van ongeregelheden. Zo werden gedurende de avond op het Rembrandtplein en in de Vijzelstraat

vernielingen aangericht en barricades opgeworpen. Voorts kwam het tot een treffen tussen politie en relschoppers op het Koningsplein, in de Leidsestraat en de Reguliersbreestraat, waar ook geplunderd werd. Van het bureau Lijnbaansgracht werden ramen vernield.

### 2.2.3. De Lijnbaansgracht

Een onderzoek is ingesteld naar een bericht dat op dezelfde plaats en hetzelfde tijdstip een harde confrontatie tussen de mobiele eenheid en naar schatting 1500 jongeren zou hebben plaatsgevonden waarbij van de zijde van de politie sprake zou zijn geweest van «gram halen» en «in de gracht slaan» van relschoppers.

Uit dit onderzoek is in geen enkel opzicht gebleken dat deze feiten inderdaad zouden hebben plaatsgevonden. Gebleken is, dat omstreeks 00.30 uur 8 leden van een peloton van de mobiele eenheid in de nabijheid van het bureau Lijnbaansgracht werden ingesloten door een groep relschoppers ter grootte van ongeveer 50 man. Een te hulp geroepen eenheid heeft deze groep van de Lijnbaansgracht verdreven. Daarbij zijn twee personen in het water gesprongen. Genoemd bericht bleek slechts afkomstig van één enkele persoon. Ook is, noch bij de officier van justitie, noch bij de burgemeester een klacht over dit beweerde optreden van de politie ingediend.

### 2.2.4. Afloop ongeregelheden

Aan de ongeregelheden kwam 's nachts om ± 01.00 uur een einde. Het totaal aantal op de dag zelf geregistreerde gewonden aan politiezijde bedroeg 106 man, waarvan er 96 in een ziekenhuis behandeld moesten worden. De omvang van de materiële schade is ons niet exact bekend, maar in elk geval zeer aanzienlijk. Zo bedraagt alleen al de schade aan de voertuigen van de Amsterdamse gemeentepolitie een half miljoen.

## 2.3. De berichtgeving tijdens de ordeverstoringen

De plechtigheden en de gebeurtenissen ter zijde daarvan hebben uiteraard de inhoud van de programma's van de zendgemachtigden op radio en televisie in sterke mate bepaald. De NOS zond zowel op Nederland I als op Hilversum I een nationaal programma uit met reportages over de plechtigheden en de feestelijkheden elders in het land. Ook aan de ongeregelheden in Amsterdam werd door middel van video-opnamen en op de radio door enkele reportages aandacht besteed. Op Hilversum II verzorgde de zendgemachtigde op deze dag, de VARA, gedurende een groot deel ervan een alternatief nationaal programma te zamen met Radio Stad Amsterdam, een lokale zendgemachtigde, over, zoals een omroeper het uitdrukte, «Wat is er echt aan de hand in Amsterdam? Dat hoort u alleen op Stad FM en Hilversum II middengolf».

In dit programma werd onder meer aandacht geschonken aan actiegroepen naar aanleiding van gepleegde of nog te plegen acties, onder andere verband houdende met het kraken van woningen. Er werden uitgebreide directe reportages gegeven over het optreden van de mobiele eenheden bij de plaatsvindende ongeregelheden.

Uit de ambtsberichten blijkt voorts, dat op deze dag vanuit het pand «De Groote Keyser» illegale radio-uitzendingen werden verzorgd waarin de verplaatsingen van de politie werden vermeld en waarin ook werd opgeroepen de acties te komen versterken. Tevens werden de politieverbindingen gestoord in die zin dat met name het verzenden van berichten van de voertuigen naar het hoofdbureau vrijwel onmogelijk werd gemaakt. Omdat dit het verloop van het politie-optreden in ernstige mate belemmerde is in het beleidscentrum de vraag onder ogen gezien of een inval in de Groote Keyser moest worden gedaan ten einde de zender tot zwijgen te brengen. Op grond

van het overleg in het beleidscentrum werd besloten, dat niet zou worden opgetreden omdat dit onder de omstandigheden van dat ogenblik tot een wellicht nog ernstiger escalatie van de ongeregeligheden zou hebben geleid.

#### 2.4. Het justitiële optreden

Zoals eerder vermeld voorzag de instructie aan de politie in de aanhouding en verbalisering van verdachten van ernstige strafbare feiten. Dit had de instemming van het openbaar ministerie. Het is van oordeel dat er een beleid moet zijn, gericht op de opsporing en beëindiging van strafbare feiten en de aanhouding van daders en wel in ernstige en duidelijke gevallen. Achterwege blijven van justitieel optreden in zulke gevallen werkt verdergaand geweld in de hand en kan niet worden verdedigd, ook niet tegenover de politie, gezien de soms levensgevaarlijke situaties waaraan politiefunctionarissen worden blootgesteld. Niettemin was de wijze van optreden van de m.e. op 30 april primair gericht op het verspreiden van eventuele rellenmakers, waarbij bijzondere aandacht diende te worden gegeven aan de veiligheidsaspecten en aan de ongestoorde voortgang van de plechtigheden.

Vanzelfsprekend moet de situatie zich ook lenen om tot justitieel optreden over te kunnen gaan; onder omstandigheden kan zonder voldoende politiebescherming en in een geïsoleerde positie levensgevaar ontstaan voor de rechercheur. Het is dan ook ten volle begrijpelijk dat aanvankelijk niet veel actievoerders zijn aangehouden. De m.e. en de rechercheurs werden volledig in beslag genomen door hun inspanningen, in hoofdzaak gericht op de afgrenzing van de Dam. Wel is in de loop van de dag het politieoptreden bijgesteld. Toen in de namiddag personeel, eerder belast met beveiligingstaken, beschikbaar kwam, zijn aanhoudingen verricht. Uiteindelijk is een veertigtal personen aangehouden. Een aanmerkelijk aantal verdachten moest spoedig weer op vrije voeten worden gesteld wegens gebrek aan bewijs: het betrof gevallen waarin onder af en toe chaotische omstandigheden verdachten vrijgesproken; één zaak werd aangehouden. Vier personen zijn voldoende is komen vast te staan. Enkele dagen na de gebeurtenissen zijn nog 2 verdachten aangehouden. Het opsporingsonderzoek wordt voortgezet zodat er rekening mee moet worden gehouden, dat nog meer personen zullen worden aangehouden. Van de aanvankelijke arrestanten zijn 26 personen aan de officier van justitie vorgeleid, waarvan 6 strafrechtelijk minderjarigen. In 23 gevallen is bij de rechter-commissaris een vordering tot bewaring gedaan. Ten aanzien van 7 verdachten werd tevens een vordering tot een gerechtelijk onderzoek gedaan. Tegen 21 personen heeft de rechter-commissaris een bevel tot bewaring gegeven.

Ten aanzien van op 30 april aangehouden strafrechtelijk meerderjarigen, waaronder twee vreemdelingen, heeft het openbaar ministerie gekozen voor een snelle berechting om duidelijkheid te scheppen over de ernst van de inbreuken op de rechtsorde. Zestien verdachten hebben op 12 mei jl. terecht moeten staan. De eisen van het openbaar ministerie varieerden van 3 tot 6 maanden gevangenisstraf onvoorwaardelijk. Dat hing samen met de wijze waarop de verdachten bij de gebeurtenissen betrokken waren, hun rol daarbij, de mate en ernst van het toegepaste geweld en de daartoe gebruikte middelen en het justitiële verleden. Door de politierechter zijn inmiddels vier verdachten vrijgesproken; één zaak werd aangehouden. Vier personen zijn veroordeeld tot een gevangenisstraf van 30 dagen, waarvan 20 voorwaardelijk met een tweejarige proeftijd alsmede tot een geldboete van f 300, in drie gevallen, en f 150 in één geval. Drie personen werden veroordeeld tot een gelijke vrijheidsstraf en tot een geldboete van f 750. Vier verdachten die zich in sterke mate welbewust met de rellen hadden ingelaten en bij wie veeleer sprake was geweest van een primair agressief dan van een reactief gedrag werden veroordeeld tot een gevangenisstraf van 8 weken waarvan 4 voorwaardelijk, een gevangenisstraf van 12 weken waarvan 6 weken voorwaardelijk en, in 2 gevallen, een gevangenisstraf van 4 maanden waarvan 2 voorwaardelijk. Tegen deze veroordelingen heeft het openbaar ministerie inmiddels hoger beroep aangetekend.

Voorts heeft het openbaar ministerie een onderzoek ingesteld naar mogelijk gepleegde strafbare feiten tijdens de radio-uitzendingen van VARA/Radio Stad Amsterdam. Het onderzoek is inmiddels afgesloten; de officier van justitie te Amsterdam heeft geen strafbare feiten vastgesteld. Dat is wel het geval met betrekking tot de radio-uitzendingen vanuit «De Groote Keyser». Niet alleen werd daar de Telegraaf- en Telefoonwet overtreden, maar ook werd bij herhaling tijdens de uitzending opgeruid tot gewelddadig optreden tegen het openbaar gezag (artikel 131 van het Wetboek van Strafrecht). Tot een strafvervolgning zal het naar het oordeel van het openbaar ministerie moeilijk kunnen komen omdat de daders onbekend zijn, en, naar mag worden aangenomen, zullen blijven. Inbeslagneming van de radio-apparatuur is tot dusverre achterwege gebleven omdat aan een optreden in het pand krachtens de Telegraaf- en Telefoonwet dezelfde risico's zijn verbonden als aan het optreden door de deurwaarder met de sterke arm ter ontruiming van het pand.

### 3. EVALUATIE

#### 3.1. Algemeen

De hoofddoelstelling van het beleid ten aanzien van het politie-optreden was: het verzekeren van een ongestoord verloop van de plechtigheden en de beveiliging van personen. Met voldoening stellen wij vast dat die doelstelling ten volle is verwezenlijkt. De buitengewone hevigheid waarmee een explosie van ongeregelde heden is gepaard gegaan heeft ertoe geleid dat ter wille van de handhaving van de openbare orde het nodige geweld moest worden aangewend.

Nogmaals willen wij onze bijzondere waardering uitspreken voor de wijze waarop allen door hun inzet de plechtigheden zo goed hebben doen verlopen. Met name aan het adres van de politie en de ambtenaren van de Koninklijke Marechaussee, tegen wie ernstig, soms levensbedreigend geweld is gebruikt, passen woorden van *bijzondere erkentelijkheid*. Het is toch vooral aan de zelfbeheersing van de individuele ambtenaar te danken geweest dat het politie-optreden op deze dag niet tot onherstelbaar leed heeft geleid. Wij betreuren het, dat zovelen van hen verwondingen – sommige zeer ernstig – hebben opgelopen bij hun taakuitoefening. Wij zijn uiterst erkentelijk voor de vele bliken van medeleven die vanuit het gehele land hebben geklonken.

#### 3.2. Enkele voorlopige bevindingen

Er zijn bij een meer feitelijke evaluatie van de gebeurtenissen enkele omstandigheden aan te geven die hebben bijgedragen tot het ontstaan en de escalatie van de ongeregelde heden.

In de eerste plaats blijken kraakgroepen en andere actievoerders, door hun aankondigingen van deze dag «een nationale kraakdag» te maken, met name in Amsterdam een sfeer te hebben geschapen, die – afgezien nog van een oordeel over hun motieven – welhaast onvermijdelijk tot problemen op het gebied van de openbare-ordehandhaving moest leiden. Het past deze kraakgroepen en actievoerders geenszins de verantwoordelijkheid voor de gevolgen geheel ter zijde te stellen. In dit verband dient het hierboven vermelde illegale gebruik van een radiozender vanuit «De Groote Keyser» genoemd te worden.

Het veelbesproken radioprogramma van de VARA op die dag heeft bij velen de indruk gevestigd, dat genoemde omroepvereniging onvoldoende afstand nam van de straatterreur. Wij verwijzen in dit verband naar hetgeen burgemeester en wethouders aan de raad der gemeente Amsterdam hebben medegedeeld en naar de beschouwingen die in de Eerste Kamer bij gelegenheid van de behandeling van het onderdeel politie van onze begroting



gen daaraan zijn gewijd. Ook de VARA zelf heeft zich inmiddels vanuit haar verantwoordelijkheid over de uitzending onder meer in deze zin uitgelaten, dat onbedoeld de indruk heeft kunnen ontstaan dat de VARA voor geweldpleging en terreur zou zijn. Het wijzen op de verantwoordelijkheid van de media heeft uiteraard niet de strekking de persvrijheid of anderszins het recht op vrije meningsuiting te beknotten. Met dit recht hangt in dit land overigens onverbrekkelijk samen het recht van een ieder achteraf bepaalde uitingen te kritiseren.

Een heel ander aspect, dat in dit kader de aandacht verdient, is de spanning die juist op deze dag heeft bestaan tussen enerzijds de hoofddoelstelling van het politie-optreden (Dam vrijhouden en ongestoord verloop plechtigheden, zo mogelijk zonder gebruik te maken van vuurwapengeweld) en anderzijds de tactiek en techniek van het optreden van mobiele eenheden, zoals die zich sedert het midden van de jaren zestig hebben ontwikkeld. Het optreden bij grote ordeverstoringen kenmerkt zich in het bijzonder door het (in groepsverband) terugdringen, verdrijven of verspreiden van actievoerende of reischoppende personen, waarna de politie zich terugtrekt. Op 30 april kon deze tactiek niet worden gevolgd. De gestelde doelen vereisten dat de politie zich niet kon terugtrekken, waardoor een permanente confrontatie onvermijdelijk werd. Er kon geen risico worden gelopen dat de Dam werd bereikt of dat anderszins de plechtigheden en alles wat daarmee samenhang zouden worden verstoord. Deze gegevens hebben ongetwijfeld de duur en de ernst van de ongeregeldeheden beïnvloed.

### 3.3. De handhaving van de rechtsorde

De afgelopen vijftien jaren heeft de Nederlandse samenleving grote veranderingen ondergaan. Meninge, inzichten en behoeften zijn gewijzigd. Op tal van gebieden zijn tolerantiegrenzen verlegd. Er is volop ruimte om van afwijkende meningen, van wensen, van protest en kritiek blijk te geven en van inspraak gebruik te maken. Binnen onze rechtsorde is er voorts ruimschoots plaats voor acties en demonstraties. De hier aangeduide ontwikkeling naar een meer open maatschappij met mondige burgers gaat van tijd tot tijd gepaard met overschrijdingen van de grenzen van onze rechtsorde die een min of meer massaal karakter dragen. De overheid, geroepen de rechtsorde te handhaven, heeft zich op dat verschijnsel steeds beter ingesteld. Er is in Nederland geen sprake van een overheidsbeleid dat uitgaat van een legalistische benadering van de rechtshandhaving. Niet tegen iedere ordeverstoring wordt opgetreden en de hantering van het strafrecht geschiedt met grote terughoudendheid.

Bij ongeregeldeheden van een min of meer massaal karakter is het beleid erop gericht om, met gebruikmaking in de eerste plaats van overreding en overigens met zo min mogelijk geweld, de orde te handhaven of te herstellen en eerst met strafrechtelijke middelen te reageren bij meer ernstige inbreuken op de rechtsorde. Op 30 april hebben in Amsterdam ongeregeldeheden plaatsgevonden van een omvang en ernst die in Nederland niet meer voor mogelijk werden gehouden. Dit roept aanstonds de vraag op of er geen herbezinning zou moeten plaatsvinden over het tot dusver gevoerde beleid van de overheid ter handhaving van de rechtsorde, de bescherming van de fundamentele vrijheden van de burger daaronder begrepen. Aan een definitief oordeel zijn wij nog niet toe, ook al omdat het «breed beraad», waarop wij hieronder terugkomen, nog op gang moet komen. Wel nopen de gebeurtenissen helaas tot de conclusie dat voortaan bij de beleidsbepaling rekening moet worden gehouden met de mogelijkheid dat die gebeurtenissen zich kunnen herhalen. Naar onze overtuiging zal het beleid ten behoeve van de rechtshandhaving ook in de toekomst moeten blijven stelen op beginselen van redelijkheid, gematigdheid, subsidiariteit en proportionaliteit. Intussen houdt dat laatste beginsel ook het gevaar van escalatie in. Daarom zal bij de nadere evaluatie van de gebeurtenissen kritisch en met terughoudendheid moeten worden bezien welke bestuurlijke en justitiële maatregelen een passende reactie kunnen zijn op ongeregeldeheden van min of meer ernstige aard.

Binnen het geheel van overheidsmaatregelen zal daarbij de justitiële component meer aandacht moeten krijgen. Wanneer bij ongeregelheden op grote schaal openlijk ernstige strafbare feiten worden gepleegd dient daartegen gericht te worden opgetreden. Ook uit algemeen preventieve overwegingen is een rationeel justitieel beleid, ook al zou dat noodzakelijkerwijs een selectief karakter dragen, geboden. Dit betekent derhalve niet dat voortaan bij de beteugeling van ongeregelheden de politie de opdracht zou moeten krijgen zoveel mogelijk daders van strafbare feiten op te sporen en aan te houden. Een dergelijk beleid is onverenigbaar met de doelstellingen en mogelijkheden van onze strafrechtspleging, ons strafrecht en ons gevangeniswezen. Wel mag een planmatige en organisatorische aanpak worden verlangd die de politie bij haar optreden in staat stelt, aanstichters, aanvoerders en hoofddaders van de meelopers te isoleren en te identificeren ten behoeve van aanhouding, verbalisering en berechting wegens meer ernstige feiten. Het oordeel van de procureur-generaal bij het gerechtshof te Amsterdam in zijn ambtsbericht, dat het arrestatiebeleid met inbegrip van de technische aspecten daarvan heroverwogen dient te worden, onderschrijven wij dan ook gaarne. De eerste aanzet daartoe is binnen het Amsterdamse politiekorps gegeven; zij zal uiteraard niet tot dat korps beperkt kunnen blijven.

#### 3.4. Breed beraad

Bij een poging tot een meer diepgaande evaluatie van de gebeurtenissen in Amsterdam op 30 april stuit men al spoedig op de vraag, of er een verklaring te vinden is voor de explosie van agressie en geweld die op die dag heeft plaatsgevonden. Van vele zijden, zeker niet het minst van de kant van leden van de Staten-Generaal, is de veronderstelling geopperd, dat een zo massaal en gewelddadig optreden tegen de politie niet door incidentele factoren wordt teweeggebracht, maar dat daaraan meer fundamentele maatschappelijke oorzaken ten grondslag moeten liggen.

Er is dan ook, zoals door ons reeds eerder werd aangekondigd, nader beraad in brede kring nodig over mogelijke maatschappelijke achtergronden van de kennelijk in de samenleving in ruime mate aanwezige bronnen van geweld. Het kan daarbij niet de bedoeling zijn alleen maar «na te kaarten» over 30 april; het gaat er ook om te overwegen in hoeverre deze gebeurtenissen structureel zijn en ons aldus factoren op het spoor te komen die mogelijk in de toekomst tot een herhaling van zinloos en onaanvaardbaar gedrag zouden kunnen leiden. Uit contacten met de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid is gebleken, dat de Raad bereid is een bijdrage tot het op gang komen van het beraad te leveren door het opstellen van een probleemstelling, die mede de vraag kan behandelen wat op dit terrein van onderzoek is te verwachten. Het is zeer wel denkbaar, dat de aldus gespecificeerde probleemstelling leidt tot een aantal velden van nader wetenschappelijk onderzoek. Voor het verrichten daarvan is een bedrag van f 1 000 000 beschikbaar.

#### 3.5. Het beleid ten aanzien van de politie

Zoals bekend hebben wij zeer kort na 30 april overleg gehad met de politievakorganisaties. Uit dit overleg, dat van beide zijden als vruchtbaar werd ervaren, maar ook uit het overleg dat wij inmiddels met de vaste Commissies voor Binnenlandse Zaken en voor Justitie uit de Tweede Kamer en met de Eerste Kamer ten gevolge van de begrotingsbehandeling hebben gehad is een aantal punten naar voren gekomen die op korte, langere of lange termijn aandacht vragen. Daaraan voegen wij toe dat – naar ons bekend is – de Amsterdamse korpsleiding bezig is het politie-optreden op 30 april in totaal grondig te evalueren met alle betrokkenen. Ons is toegezegd dat de resultaten van die evaluatie mogelijk nog in juni ter beschikking zullen komen. Ook zullen de politievakorganisaties onder de betrokken politie-ambtenaren een enquête houden naar hun persoonlijke beleving op het gebied van onder

meer verbindingen, organisatie, uitrusting, verzorging, e.d. Wij hebben toegezegd aan het houden van deze enquête zoveel als mogelijk is bij te dragen. Wij verwachten dat langs deze wegen in de komende tijd nog veel relevant materiaal voor de beleidsvorming ten aanzien van de politie beschikbaar zal komen.

Voor de korte termijn zijn of worden maatregelen genomen op het terrein van de persoonlijke bescherming van de individuele politieambtenaar die deel uitmaakt van de m.e. Na een spoedoverleg met de politievakorganisaties en na een versnelde adviesinwinning van de Commissie inzake bewapening en uitrusting zijn de eerste concrete maatregelen reeds getroffen. De korpsen zijn inmiddels in staat gesteld ten behoeve van de individuele politieambtenaar het nodige manbeschermend materiaal aan te schaffen. Hiervoor is in totaal voor rijks- en gemeentepolitie voor 1980 7 mln. beschikbaar gesteld. Het spreekt vanzelf dat naar verhouding ook voor het wapen der Koninklijke Marechaussee gelijke maatregelen worden getroffen tot een bedrag van 2 mln. Wij voegen hier nog aan toe dat overleg plaatsvindt over verbetering van met name de voertuigen en de verbindingen, waarmede in de respectieve begrotingen voor 1981 en volgende jaren rekening zal moeten worden gehouden.

Vervolgens zal op grond van de uit de evaluaties beschikbaar komende gegevens nader beraad moeten plaatsvinden omtrent de tactiek en techniek van de mobiele eenheden en in samenhang daarmee het justitiële optreden van de politie in dit soort situaties. In dit licht moet ook gezien worden ons verzoek aan de Commissie inzake bewapening en uitrusting om zich nader te oriënteren op vormen van bewapening tussen de lange wapenstok en het vuurwapen. Er bestaat immers een nauwe samenhang tussen de wijze van optreden van mobiele eenheden en hun bewapening.

#### 4. SLOT

Wij zouden aan het slot van deze brief nog eens willen uitspreken dat de uitbarstingen van geweld in Amsterdam ook ons met grote zorg vervullen. Uit het vorenstaande moge zijn gebleken dat wij zullen doen wat in ons vermogen ligt om voor de toekomst mogelijke excessen te voorkomen en te bestrijden. Daarvoor is noodzakelijk dat bij allen in de samenleving, in het bijzonder in de kring van diegenen die leiding geven aan ontwikkelingen binnen de samenleving, het besef bestaat dat niet primair het aanscherpen van tegenstellingen noodzakelijk is doch het zoeken naar wat gemeenschappelijk is. Wij mogen verwijzen naar de woorden die de Koningin uitsprak ter gelegenheid van haar inhuldiging in de Nieuwe Kerk te Amsterdam:

«In een vrije en veelvormige gemeenschap als de onze is het onontkoombaar dat tegenstellingen ontstaan en ook tot uiting komen. Maar voor de oplossing is onontbeerlijk de tegenstander niet te zien als vijand, doch als draager van een andere mening».

De Minister van Binnenlandse Zaken,  
H. Wiegel

De Minister van Justitie,  
J. de Ruiter

## BIJLAGE I

Betreft: bijstand verleend aan de Amsterdamse politie in het kader van de troonswisseling op 30 april 1980

Bijstand	Amsterdam	M.E.-pelotons
28.04	07.00-19.00	1 GP Noord-Holland 1 RP Noord-Holland
28/29.04	19.00-07.00	2 GP Noord-Holland
29.04	07.00-19.00	1 GP Noord-Holland 1 RP Noord-Holland
29/30.04	19.00-07.00	12 KMar
30.04	07.00-19.00	11 GP - 1 Groningen 1 Overijssel 2 Gelderland 5 Zuid-Holland 2 Noord-Brabant 5 KMar 8 RP - 1 Friesland 1 Overijssel 2 Gelderland 1 Zeeland 2 Noord-Brabant 1 Limburg
30.04/01.05	±15.00-±03.00	2 GP - 1 Zuid-Holland 1 Utrecht 4 RP - 1 Amsterdam 1 Alkmaar 1 Dordrecht 1 Utrecht
30.04/01.05	19.00-07.00	12 KMar
30.03/01.05	20.00-07.00	3 KMar
01.05	07.00- <sup>1</sup>	2 GP Noord-Holland
01.05	09.00- <sup>1</sup>	4 GP - 1 Drenthe 1 Overijssel 1 Noord-Brabant 1 Limburg

## Geüniformeerd personeel bijstand Amsterdam

			Totaal
29/30.04	19.00-07.00	33 GP Utrecht 44 GP Noord-Holland 33 GP Zuid-Holland 110 RP	220 man
30.04	06.00-18.00	33 GP Drenthe 44 GP Overijssel 44 GP Gelderland 44 GP Zuid-Holland 22 GP Zeeland 55 GP Limburg 28 GP Noord-Holland 230 RP 150 KMar	650 man
30.04	07.00-19.00	176 GP Zuid-Holland	
30.04/01.05	18.00-06.00	22 GP Groningen 44 GP Friesland 22 GP Overijssel 33 GP Gelderland 33 GP Utrecht 110 GP Noord-Brabant 44 GP Limburg 308 RP	616 man
30.04/01.05	19.00-07.00	33 GP Utrecht 44 GP Noord-Holland 33 GP Zuid-Holland	110 man

Bijstand	Amsterdam	M.E.-pelotons	
<b>Overige</b>			
30.04	07.00-19.00	40 Motorrijders AVD 20 Motorrijders RP 20 Ruiters RP 25 Ruiters GP 11 Kaderleden GP t.b.v. M.E. 11 Hondegeleiders 6 regio ZH 2 Zaanstad 2 Haarlem 1 Heemskerk	
<b>Bijstand Amsterdam recherche</b>			
28.04	07.00-19.00	33 GP Utrecht 16 RP	49
28/29.04	19.00-07.00	33 GP Noord-Holland 8 RP	41
29.04	07.00-19.00	33 GP Utrecht 16 RP	49
29/30.04	19.00-07.00	33 GP Noord-Holland 8 RP	41
30.04	07.00-19.00	13 GP Overijssel 28 GP Gelderland 33 GP Utrecht 93 GP Zuid-Holland 31 GP Noord-Brabant 16 RP	214
30.04	08.00-20.00	131 RP	
30.04/01.05	19.00-07.00	33 GP Noord-Holland	
01.05	07.00-19.00	33 GP Utrecht	

**Toelichting**

G.P. is Gemeentepolitie  
R.P. is het Korps Rijkspolitie  
KMar is Koninklijke Marechaussee  
AVD is de Algemene Verkeersdienst van  
het Korps Rijkspolitie

! Onbekend.

## BIJLAGE II

De president van de arrondissementsrechtbank te Amsterdam, rechtsprekende in kort geding in de zaak

rolnummer KG 80/388 van:

1. Eelje KULLBERG,
2. Laurentius Leonardus Clemens Maria ZONNEVELD,
3. Veronica ILLES, allen wonende te Amsterdam,
4. Rietje BENNER,

eisers bij dagvaarding van 28 april 1980,

procureur mr. T. Hoogenboom,

tegen:

Burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

gedaagde,

procureur mr. J. Werner.

Gehoord partijen en gezien de stukken;

*overwegende ten aanzien van de feiten:*

Eisers hebben gedaagde gedagvaard bij exploit van dagvaarding d.d. 28 april 1980 en hebben ter terechtzitting van 29 april 1980 van eis geconcludeerd conform de in fotocopie aan dit vonnis gehechte dagvaarding en hun vordering als na te melden vermeerderd. Gedaagde (verder ook de gemeente) heeft geantwoord met conclusie tot ontzegging van de vordering.

Na verder debat is vonnis gevraagd onder overlegging van de stukken, waaronder de pleitnotities van partijen en de daarin aangegeven produkties, van welk een en ander de inhoud als hier overgenomen is te beschouwen;

*overwegende ten aanzien van het recht:*

Wij vinden termen eiseres sub 1 toe te laten tot de kosteloze procedure. Het navolgende is komen vast te staan.

Eisers wonen respectievelijk aan de adressen (te Amsterdam):

1. Spuistraat 222,
2. Spuistraat 283,
3. Spuistraat 105,
4. Spuistraat 224,

welke percelen zijn gesitueerd binnen het gebied begrensd door de Begijnhofzijde van het Spui, de evenzijde van de Heisteeg, de onevenzijde van het Singel, de evenzijde van de Nieuwendijk, de Beurspassage, de evenzijde van het Damrak, het midden-Damterrein, de evenzijde van het Rokin, de evenzijde van de Wijdé Kapelsteeg, de evenzijde van de Kalverstraat en de evenzijde van de gedempte Begijnensloot, welk gebied blijkens brief van 21 april 1980 zijdens gedaagde aan eisers, op 30 april 1980 van 7.30 uur 's morgens tot 20.00 uur 's avonds wordt afgesloten voor voetgangers zonder toegangsbewijs.

Het genoemde gebied wordt met 34 afzettingen hermetisch afgesloten en slechts bewoners die kunnen aantonen daar woonachtig te zijn en zij die over een doorlaatbewijs beschikken zullen worden toegelaten.

Bij de betreffende wachtcommandant van politie aan het bureau Warmoesstraat kunnen allen die in staat blijken aan te tonen dat zij in het litigieuze gebied moeten werken of daar om andere redenen dringend aanwezig moeten zijn een dergelijk legitimatiebewijs verkrijgen.

Stellende dat de genoemde maatregelen van of vanwege gedaagde getroffen in strijd met de wet en mitsdien onrechtmatig zijn en dat zij van de uitvoering daarvan last en schade ondervinden, vorderen eisers dat Wij gedaagde zullen verbieden om ten aanzien van hen uitvoering te geven aan vo- renomschreven maatregelen en hen aldus te belemmeren in hun recht om zich vrijelijk van en naar hun woning te begeven, een en ander als nader in het petitum der dagvaarding omschreven, met dien verstande dat zij meer subsidiair hebben gevorderd gedaagde te verbieden om aan eisers of dege- nen die zij bij zich wensen te ontvangen op 30 april 1980 enige belemmering van welke aard ook in de weg te leggen bij het gaan in de gemeente Amster- dam van en naar hun woning.

Het door de gemeente tegen deze vermeerdering van eis opgeworpen be- zwaar dient te worden verworpen nu zij hierdoor in haar verdediging niet is geschaad.

De in voormeld schrijven van 21 april 1980 bedoelde afsluiting van het be- treffende deel van de binnenstad van Amsterdam voor voetgangers is, aldus de gemeente, gebaseerd op een door de Burgemeester van de gemeente ge- nomen beslissing ex artikel 35 juncto 28 Politiewet, welke in het kader van de handhaving van de openbare orde is genomen.

Eisers betwisten dat een dergelijke ingrijpende maatregel op deze artike- len kan worden gebaseerd.

Nu echter de Burgemeester ter bescherming van de veiligheid van op 30 april 1980 in het betreffende gebied aanwezige binnenlandse en buitenland- se hoogwaardigheidsbekleders naar Ons voorlopig oordeel op de voet van artikel 219 van de Gemeentewet de bevoegdheid is gegeven om een tijdelij- ke maatregel als voormeld (welke kennelijk slechts tot omstreeks 18.00 uur zal gelden) te treffen, welke maatregelen onder de gegeven omstandighe- den niet als kennelijk onredelijk kunnen worden beschouwd, kan deze stel- ling van eisers, wat er verder zij van de exacte betekenis van artikel 35 Poli- tiwet, niet tot toewijzing van de respectieve vorderingen leiden.

Daaraan doet niet af dat de door bureau voorlichting van de gemeente af- komstige brief van 21 april 1980 niet door de Burgemeester maar door Bur- gemeester en Wethouders is ondertekend. Bevelen ex artikel 219 Gemeente- wet kunnen wel, doch behoeven niet schriftelijk te worden gegeven, zodat de stelling van eisers dat in casu een schriftelijk besluit noodzakelijk zou zijn, dient te worden verworpen.

Gezien tenslotte het feit, dat de Burgemeester als voormeld bevoegd moet worden geacht tot het tijdelijk geheel afsluiten van een deel van de binnen- stad (mede) voor voetgangers, dient de ter tegemoetkoming van belangheb- benden geboden mogelijkheid om zich met gebruikmaking van enigerlei le- gitimatie incidenteel doorgang te verschaffen, niet te worden beschouwd als een onrechtmatig handelen tijdens de gemeente, waaraan het Souverein besluit van 12 december 1813 (Staatscourant 1813 no. 4) niet afdoet;

*rechtdoende:*

1. Laat eiseres sub 1 toe tot de kosteloze procedure.
2. Weigert de gevraagde voorziening.
3. Veroordeelt eisers in de kosten, tot op heden aan de zijde van gedaag- de begroot op f 625,- (zeshonderd vijf en twintig gulden) voor salaris procu- reur.

Gewezen door mr. W. J. BORGERHOFF MULDER, President der Arrondis- sementsrechtbank te Amsterdam, en uitgesproken ter openbare terechtzit- ting van dinsdag 29 april 1980, tegenwoordig als griffier mr. D. J. VAN DIJK.

0808201200041

Volkshuisvesting  
No. 735/71 V.H. 1978

Bespreking i.z. sluiting brandgevaarlijke  
pensions

Extract

uit het Boek der Besluiten van  
Burgemeester en Wethouders van Amsterdam

verz. 9/1 oeg. hr. [redacted]  
afschr. D. Grb<sup>s</sup>

dinsdag, 27 november 1979

Afd.	Nr. 36017	Cl.nr. - 2.07. 35132
R.G.O.	Obj. A 23	

1. Bespreking inzake sluiting brand-  
gevaarlijke pensions.  
No. 736/71 V.H. 1978.

De Wethouder Grondbedrijf zal in --  
overleg met de ambtelijk coördinator  
sluiting brandgevaarlijke pensions  
een lijst opstellen met panden die  
voor tijdelijke opvang in aanmerking  
komen (bij voorkeur huurpanden).

Voor eensluidend extract,  
de Secretaris.

Afschrift hiervan zal worden gegeven aan de afdeling:

A.S./Beet.ass.	Bur. M.H.	Jur.&Vz.z.	Gem.Secr.
A.S.	Doc.& Reg.	B.P.O.S.	Kab.Em.
Gem.bl.	Pers.z.	Best.Inf.	Gem.acc. 1x
Ec.Z.+Hav.aang.	O.G.Z.	Ond.	Weth.
Voorl.	Jz.& V.	P.B.	Verk.& Verv.
Fin. 3x	Sp.& R.	R.G.O. 4x	S.Z. 3x
A.Z.	O.& E.	V.H. 3x	T.D.





Gemeentelijke Dienst Herhuisvesting  
Postbus 6050  
1005 EB Amsterdam

De heer [redacted] B [redacted]

Nummer A 720/191  
Afdeling Coördinatie Sluiting Brandgevaarlijke Pensions  
Onderwerp Vondelstraat 72  
Uw brief  
Datum 6 februari 1980

Geachte heer B [redacted]

Hierbij bevestigen wij de volgende afspraken:

- De Gem. Dienst Herhuisvesting, belast met de Coördinatie voor de Sluiting van Brandgevaarlijke Pensions, zal in samenwerking met andere gemeentelijke diensten en bedrijven nader onderzoek in hoeverre het door u aangeboden pand, Vondelstraat 72, geschikt zou kunnen zijn als verblijfsinrichting, gehuurd en beheerd door de Gemeente Amsterdam ten behoeve van bewoners van te sluiten brandgevaarlijke verblijfsinrichtingen.
- Een eerste inventarisatie door o.a. Brandweer en GG en GD reeds vaardigt een dergelijk nader onderzoek.
- De door u voorgestelde huurprijs van f 140.000,- per jaar (inclusief verbouwkosten, exclusief B.T.W.) is uitgangspunt voor verdere onderhandelingen tussen u en het Gem. Grondbedrijf.
- Geschiktheid en huurprijs zijn in eerste instantie afhankelijk van een door de gemeente (O.G.V.) op te stellen (voorlopig) bouwingsplan met daarbij behorende (voorlopige) begroting.
- De uiteindelijke beslissing over huur en huurprijs zal worden genomen door het College van Burgemeester en Wethouders na goedkeuring van de Gemeenteraad.

Wij hopen u hiermee van dienst te zijn en vertrouwen op een goede samenwerking in de toekomst.

Hoogachtend,  
Voor de Directeur van de  
Gem. Dienst Herhuisvesting,

[redacted]  
Projectleider Sluiting  
Brandgevaarlijke Pensions.

0808201200043

Oude Zeeweg 54  
2722 CG Noordwijk/Zee  
Telefoon 01719 - 12118

Bank: Slavenburg's Bank nv  
L. van Meerdervoort 129. 's-Gravenhage  
Rekening nr. 64.41.58.492

**PROJ. PROM. B.V.**

Direktie Gem. Grondbedrijf,  
t.a.v. Gem. Huisvesting,  
De weledele heer [redacted]  
Wibautstraat 3,  
1091 GH Amsterdam.

1118

21 Feb. 1980

Noordwijk/Zee, 19 februari 1980

17548  
B.

Betreft: Verblijfsinrichting in pand  
Vondelstraat 72.

Mijne heren,

In vervolg op de diverse besprekingen, betreffende onderhavige, willen wij gaarne het navolgende bevestigen c.q. aan u voorstellen:



- a. Het bruto oppervlak van het pand is  $\pm 640 \text{ m}^2$ , het netto oppervlak  $\pm 550 \text{ m}^2$ .
- b. De bepaling van de huurprijs is afhankelijk van de huurtermijn.  
Onze voorkeur gaat uit naar een huurkontra $\text{kt}$  van 10 jaar + 5 optie $\text{jaren}$ .  
In het geval dat u een huurkontra $\text{kt}$  van 5 jaar en 2 x 5 optie $\text{jaren}$  preferereert, is de conscequentie dat het huurbedrag hoger wordt.
- c. Voorstel huurprijs op basis 10 jaar + 5 optie $\text{jaren}$ :
  - Basis huur gebouw in bestaande situatie is per jaar geïndexeerd f 96.000,--
  - Huurbedrag voortvloeiend uit de verbouwingskosten (op nader tijdstip te specificeren, maar nu samengevat + f 500.000,--) is op basis van annuïteit f 71.520,--  
Gerekend moet worden dat dit bedrag na 5 jaar opnieuw vastgesteld moet worden naar de dan geldende hypotheekrente voor courante bedrijfsmatige onderpanden.
  - Het totale huurbedrag wordt dan per jaar f 167.520,--  
=====
- d. Indien een huurkontra $\text{kt}$  van 5 jaar plus 2 x 5 optie $\text{jaren}$  de voorkeur heeft dient u er op te rekenen dat de totale huur per jaar dan wordt: f 170.000,--  
=====

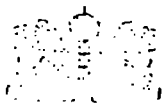
HS	
VO	
NG	
HR	
HZ	
PZ	
GH	
GB	
HB	
EP	
FA	
RE	

10.1.1980

- e. Als uitgangspunt wordt aangehouden dat wij niet voor B.T.W. zullen opteren.
- f. De Gemeente zal niet verplicht worden, na elke uurperiode het restant schuld af te lossen.
- g. Wij zijn akkoord dat een huurkontra<sup>k</sup>t "onder de gebruikelijke voorwaardenbepalingen" van toepassing wordt.
- h. Er zal binnen de termijn van 15 jaar geen huurprijsaanpassing mogelijk zijn.
- i. De ingangsdatum van de huur zal gelijk vallen met de aanvang van de verbouwing.
- j. De verbouwingstermijn is gelimiteerd, met de huidige kennis zal deze + 2 maanden zijn, vaste afspraken hierover zijn te maken.
- k. Het bepalen van de aannemersprijs zal in overleg gebeuren, de basis van de prijs zal een schets met toelichting van de nieuw te wensen situatie zijn, welke wij gaarne zo spoedig mogelijk van u zullen ontvangen.

Vertrouwend u hiermede van dienst te zijn geweest, verblijven wij,

  
hoogachtend,  




Mr. drs. G. J. Wolfenbarger  
Wethouder van Amsterdam

Amsterdam, 1 maart 1980.

Aan de Burgemeester.

Betr.: gebruik van het pand Vondelstraat 72 voor projekt  
brandgevaarlijke pensions.

Hierbij treft U aan een rapportage met een aantal bijlagen,  
betreffende het door ons voor het projekt sluiting brandgevaarlijke  
pensions beoogde gebruik van het pand Vondelstraat 72.

De rapportage spreekt naar mijn mening voor zich.

Wel wil ik mijnerzijds toevoegen dat het mogelijkwijs niet  
ter beschikking komen van genoemd pand, dat ea zeer grote  
inspanning op de nominatie stond als eerste voor het opvangen van  
pensionbewoners klaar te zijn, de voortgang van het projekt  
de voortgang van het sluitingsprojekt ernstig in gevaar zou  
brengen.

De wethouder voor de  
coördinatie van de sluiting van  
brandgevaarlijke pension,



COÖRDINATIE  
SLUITING  
BRANDGEVAARLIJKE  
VERBLIJFSINRICHTINGEN

GDH Postbus 6050  
1005 EB Amsterdam

De Wethouder voor de Coördinatie  
van de Sluiting van Brandgevaarlijke  
Pensies.

nummer :  
datum : 1-3-1980  
onderwerp : Vondelstraat 72

In december 1979 werd ik telefonisch benaderd door de heer B. [redacted] met de mededeling, dat hij een pand kon aanbieden, dat geschikt zou kunnen zijn voor een gemeentelijke opvang van bewoners uit te sluiten brandgevaarlijke verblijfsinrichtingen. Hij had uit de krant begrepen, dat de gemeente behoefte had aan een dergelijk pand.

Op 3 januari volgde een bespreking tussen de heer B. [redacted], de heer [redacted] van het Gem. Grondbedrijf en mijzelf. Daarbij gaf de heer B. [redacted] uitleg over de toestand van het pand en over zijn verbouwingsplannen en werden hem de bedoelingen van de gemeente duidelijk gemaakt.

Dit gesprek resulteerde in een bezichtiging van het pand door genoemde personen, waarbij bovendien aanwezig waren een medewerker van O.G.W. en een werknemer van Verlinden B.V.

Er volgde een periode van onderhandelingen tussen de heren [redacted] en E. [redacted] hetgeen leidde tot een nieuwe bezichtiging van het perceel Vondelstraat 72 door de heren [redacted] (Brandweer), [redacted] (B.W.T.), [redacted] (G.G.&G.D.) en [redacted] (O.G.W.) in aanwezigheid van de heer B. [redacted] en ondergetekende. Deze bezichtiging vond plaats op 4 februari 1980.

Ik heb de heer [redacted] (O.G.W.) gevraagd een verbouwingsplan te maken op basis van de bij die bezichtiging gemaakte opmerkingen en heb op verzoek van de heer B. [redacted] de voorlopige afspraken in een brief van 6 februari schriftelijk bevestigd.

Een globaal verbouwingsplan van O.G.W. werd op 14 februari besproken door de heren [redacted], [redacted], [redacted], [redacted], [redacted] (A.Z.), [redacted] (G.S.D.) en ondergetekende. De gezamenlijke conclusie was, dat het betreffende pand inderdaad zeer geschikt zou kunnen zijn voor de opvang van Surinaamse gezinnen. O.G.W. zou het verbouwingsplan corrigeren en nader uitwerken.

In een brief van 19 februari bevestigde de heer B. [redacted] de meer gedetailleerde afspraken met het Gem. Grondbedrijf betreffende de financiële voorwaarden. De huidige stand van zaken is, dat het Gem. Grondbedrijf het huurvoorstel aan het College van B.&W. zal voorleggen, zodra het verbouwingsplan en de bijbehorende begroting zijn afgerond (waarschijnlijk begin maart 1980) en zodra de heer B. [redacted] van Proj.Prom.B.V. juridisch eigenaar is geworden van het perceel Vonderstraat 72 (waarschijnlijk half maart 1980).

Op 27 februari 1980 heb ik de Coördinerend Wethouder mondeling hiervan op de hoogte gesteld.

[redacted signature]

Bevoegdheids Sluiting

# Deling teit tot anks

0: Heijne, Walraven en ribbe in het pand om te en met een delegatie van akers.

0: raadscommissie openorde komt bijeen en buigt over het concept-voorstel en W inmiddels via een genwoordiger van de Jocialisten aan de krakers overbrengen. De raads-hissie zorgt voor modificatie uit iden in een defii voorstel van ca. 15.30 u.

30: terwijl de commissie bare orde nog vergadert eerst Wolffensperger, laijgestaan door Sinnige een onferentie over de be-ming die de gemeente ns voor het pand genoemd t: opvang van bewoners brandgevaarlijke pen-

45: Fractievoorzitters kobij de krakers het voorstel chten. Pelle Mug: de be-ming van het pand is een zaak. (tegen Wolffensperde bestemming van het l is opvang van brandge-lijke-pensionbewoners)

00: kraakgroepen uit de ten van de stad beraden over het voorstel en zullen ocratisch beslissen over al et aanvaarden.

akers: we vertrouwen B / niet. Nergens blijkt uit de laring n het gemeentebur dat B en W niet tot een elddadige ontruiming zul-overgaan. Krakers voelen an ook niets voor aan opting barricaden mee te ten. Later op de dag zullen krakers voorstellen van de ente bespreken. Krakers en er wat voor maandag gemeentebestuur te pra-

rechtse studenten solidair krakers msterdamse raadsfracties gen aan op vrijlating van ikster Nanda akers krijgen na radio-op- grote hoeveelheden voed-sinaasappelen, brood. andpunten lijken steeds ter bijelkaar te komen. In-

grijpen van ME lijkt steeds minder waarschijnlijk.

Middernacht: Polak ontbiedt krakers nog een keer te komen praten. Verlengd ultimatum met nog een half uur.

## Maandag

6.10: helicopter verschijnt boven barricades en strooit pamfletten, ondertekend door Polak.

6.55: eerste tanks rijden het gebied binnen. Krakers roepen op zich tegen deze overmacht niet te verzetten.

8.00 en later: gevechten met politie rond Bilderdijkstraat, en Kinkerstraat. Groepen demonstranten trekken door de stad richting ambtswoning.

Hieronder de letterlijke tekst van de verklaring die burgemeester Polak van Amsterdam vanmorgen vroeg heeft uitgegeven. Hij geeft daarin de argumenten voor het ingrijpen bij de Vondelstraat.

„Alle pogingen om door overleg een einde te maken aan de ongeregelheden in de Vondelstraat en omgeving zijn tot nu toe zonder resultaat gebleven.

De krakers hebben zaterdag een door de gezamenlijke fracties uit de gemeenteraad voorgesteld pakket van maatregelen om tot een oplossing te komen vlerkant afgewezen. Zij hebben gisteravond op de aan hen voorgelegde 5 punten van B en W, die unaniem door de fractievoorzitters waren onderschreven, gereageerd met een teleurstellende persverklaring die geen royaal overnemen van de zeer vergaande voorstellen van B en W inhield, maar alleen een aantal punten, waarbij grote vraagtekens moeten worden gezet.

Desondanks hebben B en W zich bereid verklaard om over die persverklaring te samen met de vijf punten van B en W een open gesprek te voeren. Ik heb voorts andermaal bevestigd, dat wij overeenkomstig de eerder overgelegde vijf punten nu geen ontruiming van het pand vragen.

B en W hebben voorts geconcludeerd, dat de ME niet zou behoeven te worden ingezet, als de krakers ermee akkoord zouden gaan, dat de barricade aan het begin van de ochtend door burgerlijke gemeentelijke

# Tekst verklaring burgemeester Polak

diensten zouden worden opgeruimd. Dat was het enige dat B en W vroegen.

Op dit voorstel hebben de krakers geen akkoordbevestiging voor de daarvoor gestelde tijd willen geven, ook niet toen die tijd nog werd verlengd.

Een woordvoerder van de krakers heeft vannacht verklaard, dat de krakers niet in staat waren snel een antwoord te formuleren op het voorstel. Hij beroept zich daarbij op democratische spelregels.

Dat is een omdraaiing van de werkelijkheid. Een groep mensen, die door het opbreken van straten, het openbreken van elektriciteitskasten etc., het normale leven van vele duizenden in de war heeft gestuurd, die de openbare dienstverlening zoals tram, bus, ziekenvervoer en brandweer onmogelijk maakt, die vijftientig politieagenten in meer of mindere mate heeft gewond en die een toestand van volstrekte rechteloosheid heeft gecreëerd in een bepaald gebied, kan zich moeilijk beroepen op zijn eerbied voor democratische procedures.

Door het oprichten van metershoge barricades in de straten, en mede daardoor van een niemandsland, waarin op rellen en op roof beluste mensen hun slag kunnen slaan of tot plundering of andere onaantvaardbare handelingen kunnen overgaan, zonder dat politie of krakers dat kunnen beletten, is een onhoudbare toestand ontstaan, die onmogelijk kan worden gehandhaafd.

Daarom zal de politie nu op

zeer korte termijn een actie moeten voeren met het uitsluitende doel de barricades te verwijderen en een normale situatie in de straten te herstellen.

Doel van de actie is niet om thans het gekraakte pand te ontruimen, dit zal, als er vanuit het pand geen verzet zal worden gepleegd ook niet gebeuren, overeenkomstig de toezegging die B en W in hun vijf punten hebben gedaan.

De actie zal, om elk risico voor het ingezette personeel zo veel mogelijk te voorkomen, met zeer groot materieel worden uitgevoerd. De ingezette mankracht heeft de uitdrukkelijke opdracht uitsluitend met geweld op te treden als van andere zijde geweld wordt gebruikt. Alleen in uiterste noodzaak – als bij voorbeeld onverhoopt molotovcocktails of vuurwapens gebruikt worden en daardoor mensenlevens in gevaar komen – mag de politie overeenkomstig de daarvoor geldende richtlijnen, vuurwapens gebruiken. De bewoners in de omgeving van de actie zijn tijdig van het voornemen tot optreden op de hoogte gebracht.

Alles is erop gericht te voorkomen, dat er slachtoffers vallen. Ik betreur dat een voor de hand liggende normale oplossing door inzet van burgerlijke diensten niet mogelijk is gebleken. De houding van de krakers en de door hen veroorzaakte onhoudbare situaties laten in het belang van de stad en de burgers geen andere keus dan nu moest worden gedaan.”

## WAARSCHUWING

ALLE POGINGEN OM DOOR OVERLEG EEN EIND TE MAKEN AAN DE ONGE-  
REGELDHEDEN ZIJN MISLUKT.

DAAROM ZAL DE POLITIE OP KORTE TERMIJN EEN AKTIE BEGINNEN.  
DEZE AKTIE IS NIET BEDOELD OM HET GEKRAAKTE PAND TE ONTRUIJEN,  
MAAR UITSLUITEND OM DE BARRICADEN OP TE RUIJEN.

ALLEEN ALS TEGEN DE POLITIE VERZET OF LIJDELIJK VERZET WORDT  
GEBODEN, ZAL MET GEWELD WORDEN OPGETREDEN

ALS MOLOTOV-COCKTAILS, BRANDFLESSEN OF DERGELIJKE, OF VUUR-  
WAPENS WORDEN GEBRUIKT, ZAL DE POLITIE IN HET UIJERSTE GEVAL  
MOGEN SCHIETEN.

-BLIJF IN DE HUIZEN

DE COLONNE - EENMAAL IN BEWEGING - KAN NIET WORDEN GESTOPT.  
HET IS DAAROM LEVENSGEVAARLIJK ZICH OP OF BIJ DE BARRICADEN  
TE BEVINDEN.

NOGMAALS

1. GEBRUIK GEEN GEWELD
2. GOOI NIET MET MOLOTOV-COCKTAILS, BRANDFLESSEN EN DERGELIJKE
3. VERWIJDER U VAN DE BARRICADEN

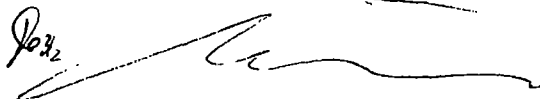
DE BURGEMEESTER

Betreft: tekst bedankbriefje Minister

Aan de Heer Secretaris-Generaal

In aansluiting op ons telefonisch gesprek van hedenmiddag  
doe ik U hierbij een tekst voor een bedankbriefje toekomen.

De Directeur-Generaal voor  
Openbare Orde en Veiligheid,



3/3/1980/LN



Deze kolom niet beschrijven

08201200050

Medeparaaf		Afschriften aan	Voorgaande agendanummers	Verzonden door
Visie		Geldig bezwaar 19	Artikel	Weer voorleggen
Getipt door	Aanwijzingen	Lijst autoriteiten <i>Mijn wter van Defensie Justitie Celtic N-H</i>		
Gecollationeerd door	Luchtpost			
	Expresse			
	Koerier			
Gesteld door	Aantekenen			
	Publiceren			
Bijlagen	Uw brief	Ons nummer	Datum	
		EA80/	3-4 maart 1980	
		Departementsonderdeel		
Onderwerp		Uiterste datum van verzending		

*H. H. H.*

Nu de actie van ~~maandag~~ochtend ~~3-4~~ tot opheffing van de barricadering van een aantal straten in Amsterdam tot een goed einde is gebracht heb ik er behoefte aan U dank te zeggen voor Uw bijdrage aan de bijstandsverlening aan het Amsterdamse korps. De snelle en effectieve wijze waarop deze bijstand is geëffectueerd heeft een essentiële rol gespeeld bij het volvoeren van de moeilijke taak waarvoor de burgemeester en zijn korps zich zagen gesteld, en zal naar ik hoop zijn gunstige invloed doen gelden op de handhaving van orde en rust in de komende dagen.

Ik verzoek U mijn dank over te brengen aan allen die zich voor de uitvoering van de ondersteunende taak hebben ingezet.

*7/3*

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN,

Inlichtingen bij

Doorkiesnummer / Toestelnummer



VICE-MINISTER-PRESIDENT  
MINISTER VAN  
BINNENLANDSE ZAKEN

Aan de heer mr. W. Scholten  
Minister van Defensie  
Plein 4,  
's-Gravenhage

---

's-Gravenhage, 3 maart 1980.

Amice,

Nu de actie van hedenochtend tot opheffing van de barricadering van een aantal straten in Amsterdam tot een goed einde is gebracht heb ik er behcefte aan u dank te zeggen voor uw bijdrage aan de bijstandsverlening aan het Amsterdamse korps. De snelle en effectieve wijze waarop deze bijstand is geëffectueerd heeft een essentiële rol gespeeld bij het volvoeren van de moeilijke taak waarvoor de burgemeester en zijn korps zich zagen gesteld, en zal naar ik hoop zijn gunstige invloed doen gelden op de handhaving van orde en rust in de komende dagen.

Ik verzoek u mijn dank over te brengen aan allen die zich voor de uitvoering van de ondersteunende taak hebben ingezet.

Met beste groet,



VICE-MINISTER-PRESIDENT  
MINISTER VAN  
BINNENLANDSE ZAKEN

2511 EZ 's-Gravenhage, 3 maart 1980

AAN

de Heer Drs. R.J. de Wit  
Commissaris der Koningin  
in de provincie Noord-Holland  
Dreef 3  
Haarlem

Nu de actie van hedenochtend tot opheffing van de barricadering van een aantal straten in Amsterdam tot een goed einde is gebracht heb ik er behoefte aan u dank te zeggen voor uw bijdrage aan de bijstandsverlening aan het Amsterdamse korps. De snelle en effectieve wijze waarop deze bijstand is ge-effectueerd heeft een essentiële rol gespeeld bij het volvoeren van de moeilijke taak waarvoor de burgemeester en zijn korps zich zagen gesteld, en zal naar ik hoop zijn gunstige invloed doen gelden op de handhaving van orde en rust in de komende dagen. Ik verzoek u mijn dank over te brengen aan allen die zich voor de uitvoering van de ondersteunende taak hebben ingezet.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN,



VICE-MINISTER-PRESIDENT  
MINISTER VAN  
BINNENLANDSE ZAKEN

2511 EZ 's-Gravenhage, 3 maart 1980

AAN

de Heer Mr.J. de Ruiter  
Minister van Justitie  
Schedeldoekshaven 100  
2511 EX 's-Gravenhage

Amice,

Nu de actie van hedenochtend tot opheffing van de barricadering van een aantal straten in Amsterdam tot een goed einde is gebracht heb ik er benoefte aan u dank te zeggen voor uw bijdrage aan de bijstandsverlening aan het Amsterdamse korps. De snelle en effectieve wijze waarop deze bijstand is ge-effectueerd heeft een essentiële rol gespeeld bij het volvoeren van de moeilijke taak waarvoor de burgemeester en zijn korps zich zagen gesteld, en zal naar ik hoop zijn gunstige invloed doen gelden op de handhaving van orde en rust in de komende dagen.

Ik verzoek u mijn dank over te brengen aan allen die zich voor de uitvoering van de ondersteunende taak hebben ingezet.

Met beste groet,



VICE-MINISTER-PRESIDENT  
MINISTER VAN  
BINNENLANDSE ZAKEN

*Zie vermeldings*

Zeer geachte heer de Jong,

Ik heb er behoefte aan U persoonlijk te schrijven hoe zeer ik het betreurt dat U, tijdens Uw inzet bij de beëindiging van de verstoring van de openbare orde in Amsterdam, gewond bent geraakt.

Zeer verheugd ben ik over het succesvol verloop van het optreden van onze politieambtenaren en veel waardering heb ik voor de grote mate van zelfbeheersing die het optreden van de politie heeft gekenmerkt.

Ik wens U een spoedig algeheel herstel toe.

Met vriendelijk groeten,

Profie cdk

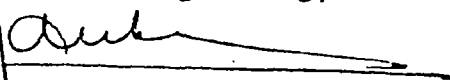
4 maart 1980

Aan de Commissaris der Koningin in Noord-Holland  
Dreef 3  
Haarlem

Zeer geachte heer De Wit,

U bent in uw functie van Commissaris der Koningin in Noord-Holland betrokken geweest bij de gebeurtenissen in Amsterdam op 3 maart en in de dagen onmiddellijk daarvóór. De fractie van D'66 in de Staten heeft alle begrip voor wat gedaan werd ter ondersteuning van het beleid van het stadsbestuur van Amsterdam, in het bijzonder van de burgemeester, ter handhaving van openbare orde en veiligheid in die omstandigheden en verzoekt u, uit een oogpunt van openbare verantwoording, aan de Staten verslag te willen mitbrengen over wat u is gevraagd en wat u hebt kunnen doen.

Met de meeste hoogachting,

  
J. de Lange

0000201200050

COMMISSARIS DER KONINGIN  
IN DE PROVINCIE  
NOORD-HOLLAND

HAARLEM, 5 maart 1980.

Aan de Leden van Provinciale Staten  
van Noord-Holland.

Dames en Heren,

Bijgaand doe ik U ter kennisneming  
toekomen een brief die ik hedenochtend van het  
lid van Provinciale Staten, de heer J.de Lange,  
heb ontvangen.

Ik deel U mede dat ik bereid ben  
het door de heer De Lange gevraagde verslag te  
doen opstellen. Zodra dit verslag gereed is zal  
ik het aan Provinciale Staten doen toekomen.

Hoogachtend,

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized initial 'S' followed by a horizontal line and a vertical stroke.

HAARLEM, 11 maart 1980.

Vraag van de heer  
drs. J. de Lange (D'66)

1 bijlage.

De Voorzitter van Provinciale Staten van Noord-Holland, deelt u mede, dat op 5 maart 1980 van het lid van provinciale staten, de heer drs. J. de Lange, de volgende vraag bij de Commissaris der Koningin is ingekomen:

U bent in uw functie van Commissaris der Koningin in Noord-Holland betrokken geweest bij de gebeurtenissen in Amsterdam op 3 maart en in de dagen onmiddellijk daarvoor.

De fractie van D'66 in provinciale staten heeft alle begrip voor wat gedaan werd ter ondersteuning van het beleid van het stadsbestuur van Amsterdam, in het bijzonder van de burgemeester, ter handhaving van openbare orde en veiligheid in die omstandigheden en verzoekt u, uit een oogpunt van openbare verantwoording, aan provinciale staten verslag te willen uitbrengen over wat u is gevraagd en wat u hebt kunnen doen.

Het verslag van de Commissaris der Koningin treft u hierbij aan.

Aan Provinciale Staten  
van Noord-Holland.



Betrokkenheid van de Commissaris der Koningin in de provincie Noord-Holland bij de gebeurtenissen in Amsterdam rond de kraakactie van het pand Vondelstraat 72 in de periode van 29 februari tot 4 maart 1980.

=====

Mede ter voldoening aan het verzoek van het lid van Provinciale Staten Drs. J. de Lange, wil ik hieronder gaarne een uiteenzetting geven over mijn positie als Commissaris der Koningin terzake van de handhaving van de openbare orde in het algemeen en terzake van mijn betrokkenheid bij de gebeurtenissen in Amsterdam in de periode van 29 februari tot 4 maart 1980 in het bijzonder.

Positie van de commissaris der Koningin terzake van de handhaving van openbare orde.

Ingevolge artikel 219 Gemeentewet is de burgemeester verantwoordelijk voor de handhaving van de openbare orde in zijn gemeente en is hij bevoegd alle bevelen te geven, die hij daartoe nodig acht. Aanvullend hierop bevestigt artikel 35 Politiewet, dat de burgemeester voor de handhaving van de openbare orde optreedt als hoofd van de politie. Voor het door hem gevoerde beleid terzake van de handhaving van de openbare orde is de burgemeester ingevolge artikel 129 Gemeentewet verantwoording schuldig aan de gemeenteraad.

Behoudens één enkele uitzondering heeft de commissaris der Koningin geen bevoegdheden op het terrein van de feitelijke handhaving der openbare orde. Die uitzondering doet zich voor wanneer de verstoring van de openbare orde zich uitstrekt over het gebied van meer dan één gemeente. In dat geval kan de commissaris op grond van artikel 51 Politiewet "zoveel mogelijk door tussenkomst van de burgemeesters de vereiste maatregelen" nemen. Hij kan als burgemeester de bevelvoering regelen, terwijl hij eveneens eventuele aanwijzingen van de minister van Binnenlandse Zaken dient op te volgen. Deze uitzondering doet zich vrijwel nooit voor, ook niet in het onderhavige geval.

In de praktijk beperkt zich de wettelijke betrokkenheid van de commissaris der Koningin tot de -overigens vrij veel voorkomende- taak van het verlenen van politiebijstand op verzoek van een burgemeester op grond van artikel 44 e.v. Politiewet. Dit doet zich voor, wanneer een burgemeester zich geconfronteerd ziet met (dreigende) ongeroemdheden of grootschalige gebeurtenissen in zijn gemeente, die een grotere politie-inzet vergen en waarvoor hij in zijn gemeente voor dat doel beschikbaar heeft.

Voor wat betreft de soort van de bijstand maakt de Politiewet onderscheid tussen enerzijds gemeente- en rijkspolitie en anderzijds -in bijzonder gevallen- Koninklijke Marechaussee en eventueel andere onderdelen van krijgsmacht.

Omdat er bij grootschalig optreden behoefte ontstond aan groepen goed op elkaar ingespeeld politiepersoneel zijn sinds het midden van de jaren zestig zowel bij rijks- als gemeentepolitie zogenaamde mobiele eenheden gevormd. Deze mobiele eenheden worden samengesteld uit gewone politiemilitairen, die in "normale omstandigheden" gewone politiediensten verrichten. Bij de Koninklijke Marechaussee is eenzelfde gedragslijn gevolgd. Wanneer een burgemeester hem om bijstand verzoekt ter handhaving van de openbare orde geeft de commissaris der Koningin "zoveel mogelijk" gevolg aan de wensen van de burgemeester voor wat betreft de sterkte en de soort van het personeel, dat bijstand zal verlenen.

De Politiewet omschrijft in artikel 44 e.v. uitvoerig de procedures volgens welke de bijstand wordt geregeld. In grote lijnen komt het erop neer dat het beschikbaar stellen van rijks- en/of gemeentepolitie afkomstig uit dezelfde provincie geschiedt door de commissaris der Koningin in overleg met de Procureur-Generaal. Wanneer het potentieel binnen de provincie niet toereikend is wendt de commissaris zich tot de minister van Binnenlandse Zaken, die in overleg met zijn ambtgenoot van Justitie rijks- of gemeentepolitie uit andere provincies beschikbaar doet stellen. Bijstand van Koninklijke Marechaussee en/of andere krijgsmachtonderdelen wordt via dezelfde lijnen beschikbaar gesteld door de minister van Defensie.

Voor een goed begrip meen ik resumerend te kunnen stellen dat, hoewel over de gevraagde bijstand in voorkomend geval -in verband met de mogelijkheden- overleg wordt gepleegd tussen de burgemeester en de commissaris der Koningin, met name voor wat betreft de sterkte en de soort van de bijstand, de uiteindelijke beslissing daarover ligt bij de burgemeester, die eveneens verantwoordelijk is voor de feitelijke inzet.

Omdat met de handhaving van de openbare orde -ook op plaatselijk niveau- gewichtige algemene overheidsbelangen zijn gemoeid, oefent de commissaris der Koningin als rijksorgaan zijn taken op dit gebied uit in nauw overleg met de rijksoverheid, met name met de minister van Binnenlandse Zaken.

Ik heb in het voorgaande een zo uitvoerige schets gegeven van de positie van de commissaris der Koningin op het terrein van de handhaving van de openbare orde, omdat daardoor wellicht duidelijkheid wordt verschaft voor wat betreft mijn betrokkenheid bij de gebeurtenissen in Amsterdam rond de kraakactie van het pand Vondelstraat 72 in de periode 29 februari tct 4 maart 1980.

Retrokkenheid bij de gebeurtenissen in Amsterdam in de periode  
29 februari tot 4 maart 1980.

In de loop van de avond van 29 februari j.l. ben ik persoonlijk door de burgemeester van Amsterdam over de gebeurtenissen rond de kraakakt in de Vondelstraat geïnformeerd en ook daarna ben ik steeds hetzij persoonlijk hetzij door tussenkomst van mijn Kabinet van de ontwikkelingen op de hoogte gehouden. Door mijn Kabinet werd, zoals gebruike in dergelijke situaties, vanaf het begin voortdurend contact onderhou met de Directie Politie van het Ministerie van Binnenlandse Zaken. Op ambtelijk niveau werden vrijwel vanaf het begin voorbereidingen getroffen om, wanneer daarom door de burgemeester van Amsterdam zou worden gevraagd, bijstand aan het Amsterdamse politiekorps te kunnen verlenen. Het voorbereiden van bijstand in die zin te verstaan, dat voorlopige afspraken werden gemaakt met rijks- en gemeentepolitie alsook met Koninklijke Marechaussee en genie-eenheden zowel in als buiten Noord-Holland om "stand by" te zijn, zodat een eventueel verzo om bijstand van de kant van de burgemeester van Amsterdam zo spoedig mogelijk zou kunnen worden gehonoreerd. Deze procedure van vóórwaarschuwingen is in dergelijke omstandigheden gebruikelijk, omdat men - om met de woorden van een bekend cabaretier te spreken - nu eenmaal niet op elk gewenst moment "een blik agenten kan opentrekken".

In de vroege zaterdagochtend 1 maart j.l. werd op Binnenlandse Zaken het coördinatiecentrum permanent bereikbaar, waardoor voortdurend ove mogelijk werd.

De gebeurtenissen in Amsterdam in de omgeving van het gekraakte pand ontwikkelden zich -afgezien van de kraakactie zelf- tot een steeds ernstiger en voortdurende verstoring van de openbare orde. Met name in het door barrikaden afgesloten gebied ontstond een gezagsvacuüm, waarin vernieling, plundering, diefstal, geweldpleging en brandsticht zich steeds ernstiger manifesteerden. Tegen die achtergrond achtten zowel de burgemeester van Amsterdam als ik het in de loop van de zaterdag 1 maart j.l. noodzakelijk persoonlijk de regering in te lichten en te consulteren, met name gezien de politieke aspecten alsook gezien het feit dat te verwachten was dat - mocht het voortdurend overleg tussen het gemeentebestuur van Amsterdam niet tot een oplossing leiden - alleen een omvangrijk politieoptreden met alle risico's vandien het slechten van de barrikaden mogelijk zou maken.

9 / 0

Aan het gesprek die zaterdagavond werd van de zijde van de regering degenomen door de ministers van Justitie en Defensie; de minister van Binnenlandse Zaken, die niet persoonlijk aanwezig kon zijn, werd voortdurend de hoogte gehouden. Ook de Hoofdofficier van Justitie te Amsterdam en de Procureur-Generaal waren bij het gesprek aanwezig. Vastgesteld werd, dat de burgemeester overeenkomstig de wet verantwoordelijk was voor eventuele te nemen maatregelen en de wijze van optreden. Hoewel het ontwikkelen van een plan van optreden de nodige tijd in beslag zou nemen gezien de daar verbonden risico's, werd tevens geconcludeerd, dat de situatie in de stad niet nog dagen zou mogen aanhouden. Afsproken werd, dat een plan voor overheids-optreden zou worden ontwikkeld, waarbij de risico's - de kans op ernstig letsel of erger - zo klein mogelijk zou zijn. Dit betekende in elk geval dat op inzet van zeer veel manschappen en zwaar materieel gerekend diende te worden.

Op zondagmiddag 2 maart j.l. ben ik aanwezig geweest bij een bespreking van de burgemeester en leden van het Openbaar Ministerie, waarbij een plan voor verwijdering van de barrikaden werd besproken. In de loop van de avond werd de regering over de plannen ingelicht. Naast de ministers van Justitie en Defensie was daarbij ook de minister van Binnenlandse Zaken aanwezig. Ook ik was daarbij. Bij die gelegenheid werd met name uitvoerig gesproken over de toepassing van de geweldsinstructie van de politie in het geval bij het opruimen van de barrikaden gewelddadig tegenstand zou worden geboden. De burgemeester stelde nadrukkelijk, dat het optreden in beginsel alleen het slechten van de barrikaden tot doel zou hebben en dat in de plannen was voorzien, dat <sup>tot</sup> het laatste moment feitelijk optreden kon worden afgelast, wanneer door overleg alsnog een oplossing kon worden bereikt. Er bestond overeenstemming over, dat uiterlijk in de vroege ochtend van 3 maart zou worden opgetreden.

Op grond daarvan werden mijnerzijds - op verzoek van de burgemeester - de betrokken eenheden van rijks- en gemeentepolitie uit Noord-Holland tot bijstand opgeroepen, terwijl - op mijn verzoek - door tussenkomst van de minister van Binnenlandse Zaken werd zorggedragen voor eenheden van Koninklijke Marechaussee en de Genie.

Ten tijde van het opruimen van de barrikaden in de ochtend van 3 maart was ik aanwezig in het hoofdbureau van politie te Amsterdam.

Omdat in de loop van de volgende dagen moest worden rekening gehouden met verdere ongeregeligheden werd door mij - op verzoek van de burgemeester van Amsterdam - voor aanvullende bijstand van rijks- en gemeentepolitie zorggedragen.

In de loop van de ochtend van 4 maart j.l. kon de bijstand in zijn geheel worden afgebouwd.

De commissaris der Koningin  
in de provincie Noord-Holland

15-'80

HAARLEM, 7 maart 1980.

Vragen van de heer  
P. Zwart (PSP)

De Voorzitter van Provinciale Staten van Noord-Holland deelt u mede, dat op 5 maart 1980 van het lid van provinciale staten, de heer P. Zwart, de volgende vragen bij de Commissaris der Koningin zijn ingekomen:

Op grond van het bepaalde in art. 47 van het Reglement van Orde en art. 113 van de Provinciewet, leg ik de volgende vragen voor aan de Commissaris der Koningin:

1. Kan de Commissaris der Koningin mededelen op grond waarvan hij - naar verluidt zondagavond 2 maart 1980 - bij de Minister van Binnenlandse Zaken om bijstand van marechaussee en legermaterieel aan de politie te Amsterdam heeft verzocht?  
Heeft hij hier gehandeld op grond van de Politiewet, art. 44, art. 47, art. 48 en/of art. 51? Bij wie rustte de bevelvoering over de bijstandseenheden?
2. Heeft de Commissaris der Koningin reeds eerder contact gehad met de Burgemeester van Amsterdam en/of de Minister van Binnenlandse Zaken betreffende het verlenen van bijstand aan de politie bij de ontruiming van kraakpanden?
3. Welke criteria hanteert de Commissaris der Koningin bij de toepassing van art. 44 van de Politiewet? Voert hij in deze een eigen beleid t.o.v. een burgemeester?  
Viel onder het verzoek aan de Minister van Binnenlandse Zaken om bijstand in dit geval het inzetten van tanks en het (in Crailo) gereedhouden van scherpschutters? Acht de Commissaris der Koningin deze inzet in redelijke verhouding tot het beoogde doel?
4. Is de Commissaris der Koningin ook betrokken geweest bij het besluit om de bijstandseenheden, die hij gevraagd had, ook daadwerkelijk in te zetten? Zo neen, zijn er voorwaarden en/of richtlijnen aan de Burgemeester van Amsterdam gegeven, onder welke omstandigheden de bijstandseenheden zou mogen inzetten?  
Op welk moment is er tot daadwerkelijke inzet besloten?
5. Gedurende welke termijn zijn de bijstandseenheden in Amsterdam gelegerd? Heeft de Commissaris der Koningin nog invloed op deze termijn en op het voorkomen van eventuele hernieuwde inzet van deze eenheden; zo ja, hoe denkt de Commissaris der Koningin deze invloed te gebruiken om een veldslag als van hedenochtend te voorkomen?

Aan Provinciale Staten  
van Noord-Holland.

15-'80

In antwoord op de hiervorenstaande vragen deelt de Commissaris der Koningin het volgende mede:

De door de heer P. Zwart gestelde vragen vinden deels hun beantwoording in het verslag over mijn betrokkenheid bij de gebeurtenissen in Amsterdam, dat ik naar aanleiding van de brief van het lid van provinciale staten, de heer J. de Lange, op 5 maart j.l. aan provinciale staten heb toegezegd. In het bijzonder moge ik echter verwijzen naar de rapportage door Burgemeester en Wethouders van Amsterdam en de Burgemeester van Amsterdam aan de gemeenteraad van die stad, een en ander ter voorbereiding van het op 12 maart a.s. te voeren raadsdebat.

Voorts moge ik herinneren aan de toezegging die de Minister van Binnenlandse Zaken, mede namens de Minister van Justitie, aan de voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal heeft gedaan om de Kamer te informeren, met name over de rol die de centrale overheid heeft vervuld met betrekking tot de getroffen maatregelen ter beëindiging van de verstoring van de openbare orde.

Overigens wil ik er op wijzen, dat de heer P. Zwart zijn vragen ten onrechte baseert op artikel 47 van het reglement van orde voor de vergaderingen van provinciale staten en artikel 113 van de Provinciewet.

Artikel 47 van het reglement van orde opent de mogelijkheid om gedeputeerde staten schriftelijk vragen te stellen over het door hen gevoerde bestuur. Het optreden van de Commissaris der Koningin ingevolge de Politiewet is echter niet een verantwoordelijkheid van gedeputeerde staten, maar daarbij treedt de Commissaris der Koningin op als rijksorgaan. Een en ander betekent dat ook artikel 113 van de Provinciewet niet van toepassing is. In dit artikel, dat zijn huidige redactie verkreeg bij wetwijziging in 1974, is de verantwoordingsplicht van gedeputeerde staten geregeld voor het door dit college gevoerde bestuur. Tevens is in het 2<sup>de</sup> lid van dit artikel de verantwoordingsplicht van de Commissaris der Koningin voor het door hem als orgaan van de provincie gevoerde bestuur geregeld.

Ook in de meest recent verschenen literatuur, te weten de in 1976 door dr. A.H. Günther verzorgde bewerking van het Handboek voor het Nederlandse Provincierecht van mr. S.J.R. de Monchy, wordt er vanuit gegaan, dat de Commissaris der Koningin, optredende in het belang van de handhaving der rechtsorde veeleer als rijksambtenaar dan als provinciaal bestuurder optreedt; dit onder andere omdat hierbij steeds in nauw overleg met de rijksoverheid wordt gehandeld.

Ik huldig eveneens dit standpunt en baseer mij daarbij in het bijzonder op de overweging dat het bij het afleggen van verantwoording door bestuursorganen wenselijk is, er op bedacht te zijn dat deze verantwoording op de juiste plaats wordt afgelegd.

Een en ander betekent dat de beoordeling van de gebeurtenissen in Amsterdam, inclusief de genomen maatregelen ten aanzien van de politiebijstand, in eerste instantie dient te geschieden door de gemeenteraad van Amsterdam. Daarna kan er aanleiding zijn in de Tweede Kamer der Staten-Generaal met de Regering van gedachten te wisselen over de rol die de centrale overheid bij deze gebeurtenissen heeft vervuld. Daarbij kan dan ook aan de orde komen de taakvervulling van de Commissaris der Koningin in Noord-Holland, optredende als rijksorgaan.

15-'80

Vorenstaande beschouwingen laten echter onverlet dat ik, evenals mijn ambtsvoorganger, van mening ben dat in voorkomende gevallen een zo openhartig mogelijke informatie kan worden gegeven over de rol die de Commissaris der Koningin heeft te spelen bij de handhaving van de openbare orde.

Het door mij op 5 maart j.l. toegezegde verslag zal daaraan voldoen.

Notitie van B. en W. c.q. de Burgemeester  
inzake de recente gebeurtenissen in de  
Vondelstraat en omgeving

In de voor U liggende notitie wordt verslag gedaan van wat zich van 29 februari tot en met 3 maart rondom het pand Vondelstraat 72 heeft afgespeeld, alsmede van het beleid dat in die dagen is gevoerd. Het College van Burgemeester en Wethouders is direct na maandag 3 maart j.l. aan deze notitie begonnen ten einde de gebeurtenissen snel in de Raad te kunnen bespreken aan de hand hiervan.

De gebeurtenissen hebben elkaar zo snel opgevolgd en deze nota moest zo snel gereed zijn, dat het niet is uitgesloten dat er omissies zijn.

Wij menen niettemin dat alle hoofdlijnen in de nota zijn verwerkt.

Sommige passages in de notitie hebben betrekking op het optreden van de burgemeester, als verantwoordelijk voor de handhaving van de openbare orde, andere passages hebben betrekking op het optreden van het College van Burgemeester en Wethouders en / of de vergadering van fractievoorzitters, aangevuld met leden van de Commissie Openbare Orde.

Wij menen dat niettemin de respectievelijke verantwoordelijkheden duidelijk tot uiting komen.

Waar in de nota sprake is van een delegatie van het College van B. en W. heeft deze in het algemeen bestaan uit de burgemeester en de wethouders Sinnige, Heerma, Wolffensperger, Schaefer en Van der Wall ( de wethouder die in dat weekeinde optrad als loco-burgemeester).

Deze leden hebben overigens voortdurend overleg gepleegd met de andere leden van het College. Enkele malen is het College ook voltallig bijeen geweest.

Bekennen  
 met 14/3  
 13 checken  
 25/3 persconferentie  
 Houtwaart / staven  
 y x x

300-100  
 V. Stepan

Bida 60 p. klaan  
 in 18 veld niet kint  
 Wie (ca. ten)  
 - 10  
 X



1) De ontruiming van het pand Vondelstraat 72  
in de nacht van 23 op 24 februari 1980.

Uit rapportage van de politie is het volgende gebleken.

In de vooravond van zaterdag 23 februari werd de hulp van de politie ingeroepen door een kaderlid van de Stichting Jezus Kinderen.

Deze Stichting stelde het perceel Vondelstraat 72 in gebruik te hebben en bezig te zijn dit geschikt te maken om op korte termijn te kunnen functioneren als opvangcentrum voor alcohol- en drugsverslaafden. Daartoe was reeds een aantal werkzaamheden uitgevoerd. Kaderleden brachten geregeld de nacht in het pand door, waartoe het nodige huisraad in het pand aanwezig was. Eerstenoemd kaderlid trad op als beheerder en woonde in het pand.

Hij had op vrijdagavond 22 februari het perceel gesloten achtergelaten.

Op 23 februari te 21.45 uur keerde hij terug en ontdekte dat het pand door een 30-tal personen was gekraakt. Enige brigadiers van het Bureau Lijnbaansgracht hebben daarop getracht de zaak nader te onderzoeken. Op hun vraag of de krakers het pand wilden verlaten, weigerden de krakers evenwel medewerking. Vervolgens heeft de politie de vordering van de vertegenwoordiger van de Stichting Jezus Kinderen voorgelegd aan de dienstdoende Officier van Justitie. Deze was van oordeel dat het perceel geacht kon worden in gebruik te zijn - in de zin van artikel 138 Wetboek van Strafrecht - bij de Stichting Jezus Kinderen, zodat, zo de rechthebbende dit vorderde, onverwijld tot ontruiming diende te worden overgegaan.

Inmiddels bleek de tijd die met dit overleg was gemoeid door de krakers te zijn gebruikt voor het barricaderen van het pand.

In overleg met de Officier van Justitie besloot de dienstdoende politiechef te middernacht, dat voldoende politiepersoneel moest worden opgeroepen om aan de huis- en lokaalvredebreuk zo spoedig mogelijk een einde te maken. Daarvan werd een functionaris van het stadhuis in kennis gesteld. Door raadsleden is de vraag gesteld of de burgemeester afzonderlijk was geïnformeerd dan wel zijn toestemming had gegeven. Dit is niet het geval. Maar dat behoefde ook niet, aangezien het hier een ontruiming betrof die plaats vond op last van het Openbaar Ministerie en hier werd gehandeld conform de gebruikelijke procedure.

Nadat de nodige Mobiele Eenheid-groepen waren geconsigneerd kon + te 04.00 uur tot actie worden overgegaan.

De in het pand aanwezige krakers verlieten, nadat de barricades in de pand door de politie waren verbroken, vrijwillig het pand. Er was dan ook geen aanleiding hen terzake van artikel 138 Wetboek van Strafrecht aan te houden. Het betrokken politiepersoneel was intussen door de krakers drijfnat gespoten terwijl deze door middel van signaalhorens en andere middelen zoveel mogelijk sympathisanten op de been probeerden te brengen. Te 04.29 uur was de ontruiming voltooid.

Het optreden van een verslaggever van Radio Stad moet hebben bijgedragen aan een escalatie van de situatie bij de afzetting. De toegestroomde zg. sympathisanten buiten de afzetting werden agressiever, hetgeen onder andere resulteerde in het werpen van een regen van stenen, zodat een drietal charges noodzakelijk was.

Twee Mobiele Eenheid-groepen werden opgesteld voor het pand teneinde een aantal medewerkers van de Stichting Jezus Kinderen, die met een vertegenwoordiger van de eigenaar bezig waren de opengebroken deur en raam weer dicht te maken, te beschermen.

Te 07.00 uur kon worden ingerukt.

2. De burgemeester tekent hierbij het volgende aan:

a) de beoordeling of in een concreet geval sprake is van huisvredebreuk c.q. lokaalvredebreuk ligt uitsluitend bij het Openbaar Ministerie.

Als dit van oordeel is dat artikel 138

Wetboek van Strafrecht van toepassing is dan

is de politie op grond van artikel 28 Politiewet gehouden tot optreden. De burgemeester

draagt voor deze beslissing geen verantwoordelijkheid.

b) een deel van de thans onstane problematiek komt kennelijk voort uit het feit dat het Openbaar Ministerie in een geval als dit er van uit gaat dat voldaan wordt aan het gestelde omtrent "in gebruik" in artikel 138 Wetboek van Strafrecht. Sommigen, waaronder onder meer

krakers interpreteren dit begrip echter als "volledig en metterdaad bewoond".

Zoals gesteld onder a) heeft de burgemeester hier geen toetsingsmogelijkheid.

→  
*Wilt u er  
prook Keyser!*

c) In de praktijk zal de politie in situaties als de onderhavige, waarbij zich kort na een kraakactie, dan wel het optreden van een knokploeg, iemand aanmeldt die stelt recht-hebbende te zijn en de woning of het lokaal in gebruik te hebben, moeten volstaan met een kort, feitelijk onderzoek.

Men kan niet van een huurder of gebruiker vergen dat hij steeds als hij van huis gaat, bijvoorbeeld zijn huurovereenkomst en een bewijs van betaling van de laatste huurtermijn meeneemt.

Een beperking tot een onderzoek naar de feitelijk bestaande situatie is trouwens een voorwaarde voor de bescherming van krakers tegen knokploegen. Een bescherming die de politie ook biedt, zoals laatstelijk op 17 februari ten aanzien van het pand Hoendiepstraat 31 is geschied, waarbij een tweetal leden van de knokploeg werden aangehouden.

In al deze gevallen moet op zeer korte termijn een beslissing worden genomen.

3) Op 24 februari j.l. te  $\pm$  15.30 uur deed een groep van 15 à 20 personen een aanval op het Opleidingscentrum van de Mobiele Eenheid aan de 3e Oosterparkstraat waarbij aanzienlijke schade werd aangericht.

Ter plaatse werd aangehouden W.M.M.L. (later algemeen aangeduid als Nanda), verdacht van het misdrijf van openlijke geweldpleging.

4) Op 25 februari,  $\pm$  14.15 uur ondernam een groep van  $\pm$  100 personen een aanval op het Bureau IJ-tunnel. Vanuit de groep werden 3 brandbommen naar het bureau geworpen en ook werden er rookbommen gegooid.

De zijgevel van het bureau, gelegen aan de Anne Frankstraat, werd beklad met verf.

Door tijdige signalering kon worden voorkomen dat de groep het bureau binnentrad. De groep ging voort rook-bommen en verfzakjes te werpen in de richting van het politiepersoneel dat ter bescherming van het bureau was opgesteld.

In verband hiermede was het nodig drie maal een korte charge uit te voeren.

Daarbij werden 3 aanhoudingen verricht terzake van openlijke geweldpleging.

5 Agenten raakten bij de schermutselingen gewond.

VRIJDAG 29 februari 1980

In de loop van de namiddag verzamelde een aantal krakers zich in een kraakpand op het Jan Willem Brouwersplein.

Te 17.00 uur werd duidelijk dat een ring van krakers het pand Vondelstraat 72 ging omsingelen. Vervolgens bleek een stoet van  $\pm$  200 man een tocht door de stad te gaan maken.

Men trok daarbij onder meer te  $\pm$  17.30 uur langs de ambtswoning van de burgemeester die werd beklad en beschadigd.

Even na 18.00 uur begaf de hele groep zich richting Vondelstraat.

Het pand Vondelstraat 72 werd van achteren gekraakt. Op grond van het feit dat het pand al een week eerder op last van het O.M. was ontruimd en maatregelen waren genomen om te voorkomen dat het pand opnieuw zou worden gekraakt (hiertoe was verscherpt rijdend toezicht ingesteld), begaven drie pelotons Mobiele Eenheid zich in opdracht van de Staf Openbare Orde van de Politie in de richting van dit pand.

Uit het Vondelpark en de diverse zijstraten kwamen toen vele honderden demonstranten, zodat de drie pelotons binnen korte tijd waren ingesloten door een zeer agressieve menigte die de politie bestookte met o.a. ijzeren staven, zware stokken, stenen, hamers en zelfs een bijl.

De bewapening van de politie is met uitzondering van vuurwapens niet opgewassen tegen deze vormen van geweld.

De krakers waren uitgerust met helmen en kleding waarop de lange wapenstok geen uitwerking heeft. Gezien de ontstane levensgevaarlijke situatie en de overmacht aan demonstranten (2000 tegen 80 politiemensen) en tenslotte om meer gewonden te voorkomen, heeft de commandant de Mobiele Eenheid opdracht gegeven zich onmiddellijk terug te trekken en zich te begeven naar het Museumplein, alwaar direct

de GG & GD is gewaarschuwd.

De commandant heeft de naar ons oordeel juiste beslissing genomen af te zien van het gebruik van vuurwapens -waartoe hij volgens de geweldsinstructies in deze situatie gerechtigd zou zijn geweest - daar dit vele slachtoffers zou hebben geëist in een menigte waarin demonstranten, sympatisanten en belangstellenden niet van elkaar waren te onderscheiden.

Kort nadat de Mobiele Eenheid zich had teruggetrokken naar het Museumplein werd door de krakers een aanvang gemaakt met het barricaderen van de straten.

Men begon met de kruising 1e Constantijn Huygensstraat/ Vondelstraat en vervolgens werd de kruising Overtoom/ 1ste Constantijn Huygensstraat versperd.

Ook het openbaar vervoer werd hierdoor onmogelijk gemaakt.

17 Gewonden bij het politiepersoneel (een later bericht sprak van 25) vielen bij dit eerste treffen te betreuren.

Als materiaal voor deze barricades werd onder meer gebruikt uit het trottoir gelichte tegels, bouwketen, rioolbuizen, containerbakken, auto's en puin.

In de loop van de avond werd de ring van barricades steeds verder uitgebreid en werden de barricades hoger en breder.

Na verloop van tijd was ongeveer driekwart van de aanwezigen bewapend en voorzien van een helm.

#### OVERLEG

Gedurende de avond heeft de burgemeester overleg gevoerd, eerst met de hoofdcommissaris van politie en enkele andere politiemensen, later ook met de Procureur-Generaal, de Hoofdofficier van Justitie en enkele andere vertegenwoordigers van het Openbaar Ministerie.

0808201200073

De conclusie van dit overleg was dat, gezien het aantal en de uitrusting van de krakers, alsmede anderen die zich door deze gebeurtenissen voelden aangetrokken, een onmiddellijke ontruiming van het pand en slechting van de inmiddels opgeworpen barricades niet mogelijk was, maar dat voorbereidingen getroffen moesten worden om zo snel mogelijk aan de ongeregelheden een eind te maken. Daarbij werd van meet af aan besloten volgens twee scenario's te werken:

Verre de voorkeur verdiende het overleg-model waarbij door overleg een eind zou worden gemaakt aan de ver uit de hand gelopen situatie. Het was evenwel onmogelijk niet tegelijkertijd een model uit te werken waarin gerekend werd met een ingrijpen door de politie.

Intussen werd na overleg van de burgemeester en een aantal leden van het College van B. en W. besloten om voor 11 uur in de avond een vergadering in de ambts-woning bijeen te roepen van de burgemeester en de fractievoorzitters voor beraad over de ontstane situatie. Hierbij waren ook enkele wethouders en andere raadsleden aanwezig.

Tijdens dit beraad heeft de burgemeester verslag gedaan, waarna een discussie is ontstaan over de beoordeling van de situatie, de mogelijkheid om met de krakers in contact te komen en de vraag of het wenselijk en zinvol was van de kant van de gemeente een voorstel aan de krakers te doen.



Mede na ruggespraak met vertegenwoordigers van het Openbaar Ministerie besloot de vergadering een delegatie samen te stellen voor een bemiddelingspoging en een aantal punten te formuleren op basis waarvan een oplossing zou kunnen worden bereikt.

Elementen van deze bemiddelingspogingen zouden zijn:

Het door de rechter-commissaris laten onderzoeken van de vraag of het pand al dan niet in gebruik was geweest ; het verlaten van het pand door de krakers zodra de Gemeente over het pand zou kunnen beschikken, en het onverwijld verwijderen van de barricades.

De fractievoorzitters en de aanwezige Wethouders zijn na afloop van de vergadering naar het Stadhuis gegaan, om dit voorstel nader te formuleren.

Vervolgens zijn in de loop van de nacht de heren Mug en Walraven als delegatie van het eerder genoemde beraad, twee maal naar het pand Vondelstraat 72 gegaan.

De eerste keer hebben zij voorgesteld dat een delegatie van de krakers naar het Stadhuis zou komen om te onderhandelen over oplossingen met zeven leden van de verschillende politieke partijen van de Gemeenteraad.

Deze uitnodiging werd afgewezen met de mededeling dat de eisen van de krakers bekend waren, namelijk:

- Wij blijven in het pand;
- De M.E. wordt teruggetrokken
- Nanda moet vrij.

Bij terugkeer van de delegatie in het Stadhuis werd vervolgens besloten het voorstel schriftelijk te doen toekomen.

De volgende brief werd opgesteld:

23 Aan de krakers van het gebouw Vondelstraat

De vertegenwoordigers van alle in de gemeenteraad vertegenwoordigde politieke partijen, nu in vergadering bijeen, spreken hun ernstige bezorgheid uit over de situatie zoals die zich nu heeft ontwikkeld. In een uiterste poging om een oplossing te vinden waarbij het gebruik van geweld wordt vermeden doen wij u het hierna volgende pakket van voorstellen.

1. Er bestaat verschil van mening over de vraag, of het pand in gebruik was op het moment van kraken, vorige week en vandaag. De vraag is : is hier sprake van huisvredebreuk, dan wel lokaalvredebreuk. Overleg tussen burgemeester en openbaar ministerie heeft ertoe geleid dat men bereid is de rechter-commissaris op zeer korte termijn te laten onderzoeken, of het pand al dan niet in gebruik was.
  - Blijkt uit dit onderzoek, dat het pand niet in gebruik was op het moment van de kraakactie, dan volgt géén ontruiming op dit moment. Eventueel kan de rechthebbende via de normale civiele procedure ontruiming vragen.
  - Blijkt uit het onderzoek, dat het pand wel in gebruik was, zodat sprake was van huisvredebreuk of lokaalvredebreuk door de krakers, dan dient men het pand vrijwillig te ontruimen.
2. Indien uit het onderzoek blijkt dat het pand niet in gebruik was, dan dient u te weten dat de gemeente het pand in principe heeft gehuurd voor de opvang van bewoners van brandgevaarlijke pensions. Plannen en tekeningen voor de verbouwing zijn vrijwel gereed. Op het moment dat met de uitvoering voor genoemd doel kan worden begonnen, dient het pand vrijwillig te worden verlaten.

0808201200076  
3. De barricades op de straat worden verwijderd. De krakers werken dit niet tegen.

Indien u bovengenoemd pakket van drie voorstellen aanvaardt zullen alle vertegenwoordigers van de politieke partijen de burgemeester adviseren de Mobiele Eenheid niet in te zetten.

Teneinde over dit advies aan de burgemeester een beslissing te kunnen nemen verwachten wij uw antwoord voor 5.00 uur hedenmorgen. Het uitblijven van een reactie zullen wij als een afwijzing van onze voorstellen beschouwen.<sup>23</sup>

Namens de fracties van :

PvdA

CDA

VVD

CPN

D'66

PSP

PPR

The image shows a series of handwritten signatures, each crossed out with a horizontal line. From top to bottom, the signatures are: a stylized signature, 'Heerma', 'Bontkoff', 'M. de Vries', 'A.W.', and 'P. de Koning'. Below the last signature, the name 'P. de Koning' is written in a more legible, cursive script.

De reactie van de krakers op deze brief was opnieuw afwijzend.

In overleg met de burgemeester is toen besloten dat zaterdagmorgen om 10.00 uur de fractievoorzitters opnieuw onder voorzitterschap van de burgemeester zouden vergaderen. In de loop van de nacht werden de barricades verhoogd, auto's versleept en in het pand Vondelstraat 72 versterkingen aangebracht. Een brandbom werd geworpen bij het bureau van politie op de Overtoom. Ook werden enkele ruiten van het Stadhuis vernield en een ruit bij de ambtswoning ingegooid.

0808201200077

Tenslotte is geconstateerd dat een kast van het G.E.B. in de Vondelstraat was opengebroken.

ZATERDAG 1 maart 1980

Tijdens de op initiatief van de burgemeester bijeen geroepen vergadering van de fractievoorzitters kwam de vergadering tot de conclusie dat verwijdering van de barricades de hoogste prioriteit had en als dit door de politie zou moeten gebeuren, dit waarschijnlijk alleen met groot materieel zou kunnen geschieden. Wel zou gepoogd worden om de overleg situatie in positieve zin te beïnvloeden door:

- 1) Het Openbaar Ministerie te vragen of men - ook als er geen toezegging zou zijn van de krakers-, bereid zou zijn toch te komen tot een nieuwe toetsing van het oordeel met betrekking tot de ontruimingsgrond van het pand;
- 2) door middel van het zo spoedig mogelijk in de openbaarheid brengen van de gegevens met betrekking tot de verwerving in huur van het pand door de gemeente om het te gebruiken als opvang voor bewoners van brandgevaarlijke pensions.

Besloten werd over het besprokene geen communiqué uit te geven. Wel deelde de burgemeester mee, dat in de loop van de middag een opname gemaakt zou worden van een persoonlijke verklaring over de situatie voor een t.v.-uitzending van Achter het Nieuws van die avond. Deze opname werd om + 16.45 uur gemaakt.

Zaterdagmiddag heeft er een tripatite-overleg (burgemeester - Openbaar Ministerie - Politie) plaatsgevonden ter bespreking van de verschillende aspecten van een eventueel ingrijpen door de politie.

Aan het begin van deze bespreking hebben de burgemeester en de heer Mug namens en in overleg met de fractievoorzitters met de vertegenwoordigers van het Openbaar Ministerie gesproken over de mogelijkheden bedoeld onder 1e ( zie boven) De conclusie was dat het Openbaar Ministerie daar zeker in de gegeven omstandigheden niet positief tegenover stond omdat : er weinig mogelijkheden waren voor het aan het licht komen van nieuwe feiten, de procedure vrij lang kon duren en er geen zekerheid was dat de krakers zich bij de uitkomst zouden neerleggen.

Na bespreking van de ontstane situatie in de Constantijn Huygensstraat, Van Baerlestraat, Vondelstraat en Overtoom kwam men eenstemmig tot de conclusie, dat een eventueel ingrijpen ter voorkoming van risico's voor politiemensen, die men nu eenmaal niet alleen met een rieten schild gewapend tegen barricades kan laten

optrekken, uitsluitend met zeer zwaar materiaal zou kunnen geschieden en dat de Amsterdamse politie dit niet alleen zou kunnen afhandelen. Welke schietinstructie aan het eventueel ingezette personeel zou moeten worden gegeven was eveneens een belangrijk onderwerp van gesprek.

Besloten werd dat verschillende varianten voor optreden zouden worden uitgewerkt.

Gezien de omvang van de eventueel te verwachten operatie en gezien de mogelijke daaraan verbonden risico's achtten de Procureur-Generaal en de burgemeester het gewenst de ministers van respectievelijk Justitie en Binnenlandse Zaken in te lichten.

Dit overleg heeft in Den Haag nog dezelfde avond plaats gevonden - zij het dat de minister van Binnenlandse Zaken daarbij niet persoonlijk aanwezig kon zijn. Wel aanwezig waren onder meer de Minister van Defensie (in verband met de eventuele inzet van marechaussee), de Minister van Justitie en de Commissaris van de Koningin van de Provincie Noord-Holland.

Inmiddels vond de t.v.-uitzending plaats waarin de burgemeester zijn verklaring aflegt. De tekst van dit interview waarin beide "scenario's" verwerkt zijn, maar waarin met name benadrukt werd dat men nog steeds naar een oplossing door overleg zocht, is als volgt:

reporter:

Burgemeester, u wilde een verklaring afleggen over de situatie bij het gisteren gekraakte pand.

dhr. Polak:

Ja, ik wil er wel wat van zeggen. Wij zijn gesteld voor een buitengewoon ernstig en gevaarlijke situatie. Een kennelijk van te voren be-  
raamde actie heeft geleid tot grove verstoring van de openbare  
orde, massaal verzet tegen de politie, gepleegd met stokken, kettingen,  
stenen en er zijn zelfs molotovcocktails gebruikt. Verder zijn er  
meters hoge barricades in enkele hoofdstraten van de stad opgeworpen en  
zijn een aantal strafbare feiten gepleegd. Dat zijn toestanden die  
door geen enkel verantwoordelijk bestuur langer kunnen worden geduld,  
dan volstrekt onvermijdelijk is. Een aantal leden van de gemeenteraad,  
afkomstig uit alle zeven partijen die in de gemeenteraad vertegenwoor-  
digd zijn, heeft vannacht tot twee keer toe geprobeerd om een op-  
lossing te vinden zonder geweld. Uit het feit dat het om een ge-  
zamenlijke poging ging van alle partijen, kan <sup>men</sup> in de eerste plaats af-  
leiden hoe ernstig men de zaak taxeert en in de tweede plaats, dat die  
voorstellen ook redelijk moeten zijn; de vertegenwoordigers van alle  
fracties waren er allemaal over eens. Maar die pogingen hebben geen  
resultaat opgeleverd, de krakers hebben het hun voorgelegde pakket  
vierkant afgewezen. Dat betekent voor mij, dat het overleg over de  
maatregelen die zullen moeten leiden tot herstel van een normale  
toestand in de stad, moet worden voortgezet. Het is onmogelijk  
om de eisen van de krakers zonder meer in te willigen. Het gedogen  
van het blijven van de krakers in die panden zou betekenen het ontstaan  
van een tweede situatie als de Keizersgracht bij de Groote Keyser.  
Het zou betekenen zwichten voor geweld en het zou ook het over enige  
tijd in gebruik nemen van dat pand waar het nou over gaat voor opvang  
van bewoners van brandgevaarlijke pensions verminderen.

De huur van dat pand door de gemeente om het voor dat doel  
te gebruiken is, althans op ambtelijk niveau, kortgeleden  
vrijwel rondgekomen. Het in voorlopige hechtenis houden van een  
arrestante, ander punt, en dat is dan een arrestante die weigert  
een verklaring af te leggen, is volledig een zaak van het O.M.,  
waarop het gemeentebestuur geen invloed op kan uitoefenen. Het dulden  
van barricades die in de stad worden opgeworpen is al helemaal  
uitgesloten. Ik ben, en ik denk dat ik mag zeggen het gemeente-  
bestuur is, tot het uiterste bereid om tot een goeie oplossing  
te komen. Maar ik heb helaas van de andere zijde nog geen  
opening gezien; misschien komt dat toch spoedig.

reporter:

Er is dus nog ruimte voor overleg, hoe lang nog?

dhr. Polak:

Hoe lang kan ik niet zeggen, maar wij hebben duidelijk vannacht  
laten zien dat wij een goede oplossing willen en wij hebben ook  
laten zien dat wij bereid zijn op heel essentiële punten met goede  
suggesties te komen. Wij willen dus ook van de andere kant zien,  
dat men daar ook serieus op in wil gaan.

reporter:

Ja. Er is ontzettende spanning bij de politie en ook bij de krakers,  
is het niet zo dat hoe langer het duurt, hoe grimmiger de zaak wordt?

dhr. Polak:

Ik hoop van niet; ik hoop dat het verstand doorbreekt. Het alternatief zou betekenen dat we er al op af hadden moeten gaan en als je het aantal krakers neemt (en die zijn niet kinderachtig, dat gebeurt heel professioneel), dan is dat ingrijpen een zaak, dat als die nodig is, erg goed moet worden voorbereid. Dat eist uitgebreid overleg op alle niveau's om te voorkomen dat er op grote schaal slachtoffers vallen.

reporter:

Ja. Er zijn al wat slachtoffers gevallen, zeventien politieagenten.

dhr. Polak:

Het laatste cijfer is zelfs vijfentwintig.

reporter:

Nu zegt de voorzitter van de politiebond, die politieambtenaren die krijgen eigenlijk de zwarte piet voor het beleid van het stadsbestuur.

dhr. Polak:

Kijk eens, het is natuurlijk altijd zo, dat als er iets is (en ik heb dat zelfs meermalen in de gemeenteraad gezegd) maatschappelijk mis gaat, dan krijg je een functie voor de politie. Dat is heel erg te betreuren, maar in dit geval weiger ik te zeggen dat het hier essentieel om het verkeerde beleid van het gemeentebestuur gaat. Wat hier gebeurt heeft niks meer te maken met een demonstratie voor een ander beleid. In de politiek zijn bepaalde middelen die eenvoudig niet toegepast mogen worden. Wat hier gebeurt is geen demonstratie meer.

reporter:

Heeft U wel begrip voor de eisen van die krakers, waar het gaat bijvoorbeeld om de woningnood?

dhr. Polak:

Oh, zeker. De woningnood is afschuwelijk en die is zeker in Amsterdam afschuwelijk. Maar zoals ik zeg je kunt begrip hebben voor je eisen, maar je kunt geen begrip hebben voor de methoden die ze gebruiken, en daar gaat het om.

reporter:

Nu staan er nog meer ontruiming op stapel dit jaar, hoe ziet U de toekomst tegemoet in deze stad?

dhr. Polak:

Dat kan alleen maar goed gaan als er redelijkheid van alle kanten wordt betracht.

reporter:

Nou, op het ogenblik ziet dat er niet echt naar uit.

dhr. Polak:

Ik dacht dat wij hebben laten zien dat wij naar redelijke oplossingen willen streven en wij wachten erg op een sein van de andere kant.



reporter:  
Dank U wel.

Onderdelen van het bovenstaande kwamen ook voor in de korte verklaring die eveneens aan het einde van de middag ten behoeve van het NOS-journaal zijn opgenomen.

Eerste contacten

Aan het einde van de middag werd het Kabinet van de Burgemeester benaderd door één van de krakers met de mededeling dat een delegatie van de krakers namens de krakers overleg wilde voeren met de burgemeester.

De burgemeester die zelf voor de eerdergenoemde bespreking naar Den Haag moest gaan, heeft enkele leden van het College verzocht deze delegatie te ontvangen.

In het begin van de avond werd door een andere woordvoerder van de krakers opgebeld met de mededeling, dat de eerdere contactman niet representatief voor de krakers kon worden geacht.

In het toen ontstane telefonische contact met de krakers werd door de aanwezige wethouders in antwoord op de herhaalde eisen van de krakers meegedeeld:

" Wij zullen de burgemeester adviseren de Mobiele Eenheid niet in te zetten wanneer het mogelijk is dat:

1. maandag een gesprek over de toekomst van het pand wordt gehouden. De krakers moeten dan van hun kant de eis: "Het pand is van de krakers" laten vallen, omdat de afgelopen twee maanden door het gemeentebestuur is gewerkt aan een huurcontract met de eigenaar en een verbouwingsplan van het pand t.b.v. opvang Surinaamse gezinnen uit brandgevaarlijke pensions; en

0308201200083

2. er zo spoedig mogelijk begonnen wordt aan het opruimen van de barricades, waarbij gemeentediensten zouden komen helpen. Met betrekking tot de vrijlating van Nanda werd van de zijde van de krakers gevraagd om een verklaring van de fractievoorzitters. Toegezegd werd dit aan de fractievoorzitters over te brengen.

Ook zou er maandag gesproken kunnen worden over de uitvoering van de motie-Keune aangenomen door de Gemeenteraad tijdens het "Groote Keyser"-debat.

Tijdens dit overleg met een woordvoerder van de krakers is er voortdurend telefonisch contact onderhouden met de burgemeester, die hiervoor het overleg met een delegatie van de Ministerraad herhaalde malen heeft onderbroken (zie onder).

-Alle door de wethouders gedane voorstellen hadden uitdrukkelijk de instemming van de burgemeester.

Helaas werd het overleg met de krakers door hen om 22.00 uur afgebroken.

Dit gebeurde volgens de krakers omdat de zojuist uitgezonden t.v.-verklaring van de burgemeester werd gezien als "olie op het vuur" en omdat men zeker meende te weten, dat reeds vast stond dat de Mobiele Eenheid des nachts om 04.00 uur zou ingrijpen. De herkomst van dit onjuiste gerucht hebben wij ook achteraf niet kunnen achterhalen.

De delegatie is tot + één uur op het stadhuis gebleven om bereikbaar te zijn. Zou er na die tijd nog contact worden gezocht, dan zou wethouder Van der Wall bereikbaar zijn.

Inmiddels voerden dezelfde avond de deelnemers aan het Amsterdamse tripartite-overleg besprekingen in Den Haag met onder meer de ministers van Justitie en Defensie, de Commissaris der Koningin in de provincie Noord-Holland, alsmede met vertegenwoordigers van de minister van Binnenlandse Zaken.

Hierbij werd uitdrukkelijk vooropgesteld dat de burgemeester overeenkomstig de wet de verantwoordelijkheid voor de te nemen maatregelen en de wijze van optreden zou dienen te dragen.

De bespreking was echter wel nodig in verband met: de politieke aspecten (waarbij ook bijvoorbeeld de Staten-Generaal een rol zou kunnen spelen); het feit dat de omvang en de risico's van de operatie consultatie gewenst maakte: het feit dat de schietinstructies nauwkeurig dienden te worden vastgesteld (alleen in uiterste noodzaak) en de te maken afspraken over de bijstand.

In feite zijn op zaterdag-avond al deze aspecten besproken, maar zijn nog geen harde afspraken gemaakt, met name ook niet met betrekking tot een eventueel uiterste tijdstip van ingrijpen. Wel werd door de vergadering (en formeel in het bijzonder door de Burgemeester) geconcludeerd, dat ingrijpen op zaterdagavond of zondagmorgen, gezien de risico's, onverantwoord zou zijn, hetgeen impliceerde dat de Mobiele Eenheid zondagmorgen niet op zou treden.

De toestand kon echter niet nog vele dagen lang duren, zodat wel degelijk met ingrijpen moest worden rekening gehouden en de plannen hierover moesten worden uitgewerkt onder handhaving van de primaire verantwoordelijkheid van de Burgemeester.

Het overleg met de ministers moest enige tijd worden onderbroken ten behoeve van een Amsterdams tripartite-overleg omdat berichten binnenkwamen over diefstal uit winkels, het verslepen van auto's, de geluidsoverlast t.g.v. een popconcert, verder oprichten van barricades in het betrokken gebied enz.

Hierbij werd geconcludeerd dat wel verdere preventieve maatregelen nodig waren, maar dat geïsoleerd optreden tegen incidenten binnen het barricade-gebied niet mogelijk zou zijn zonder een grote escalatie te riskeren.

Ondanks het verbreken van het contact bleef het overleg-model de voorkeur verdienen.

Afgesproken werd dat de delegatie van Burgemeester en Wethouders (inclusief de burgemeester) zondagmorgen daarover verder zou spreken.

0808201200000

ZONDAG 2 maart 1980

Zondagochtend vroeg heeft de burgemeester overleg gevoerd met de leiding van de politie over de inmiddels nog verder verslechterde stand van zaken:

het gebied van de barricades was opnieuw uitgebreid, het W.G. was nog slechts via één weg toegankelijk, verschillende winkels in de buurt waren geplunderd, een eenheid marechaussee, die op de Overtoom was aangekomen, uitsluitend ter bewaking van het pand van de Verkeersdienst was met stenen bekogeld, enz.

Een aangestoken brand in een pand in de onmiddellijke omgeving kon slechts worden bedwongen door toelating van de brandweer binnen de barricades.

De conclusie van het beraad was dat, hoewel er de afgelopen nacht ernstige incidenten hadden plaatsgegrepen binnen het door de krakers afgezette gebied en de onmiddellijke omgeving, incidenteel ingrijpen hiertegen niet mogelijk was.

Het gevaar, dat incidenteel ingrijpen zou uitloper op grote gevechten met de grote groepen krakers en sympatisanten, was te groot.

Informaties wezen er op, dat de situatie de krakers uit de hand was gelopen.

Om tien uur 's ochtends heeft de burgemeester in de ambtswoning verder gesproken met een aantal wethouders. Hoewel de vorige avond het contact door de krakers was verbroken, wilde men een uiterste poging doen de gesprekken met de krakers te hervatten, gezien de omstandigheden waarin dit overleg was afgebroken. Dit zou dan moeten gebeuren op basis van de telefonisch aan de krakers doorgegeven voorstellen van zaterdagavond

Als het overleg geen goed resultaat zou opleveren - en politie zou moeten worden ingezet - dan zouden, zo werd afgesproken, de volgende uitgangspunten gehanteerd worden:

1. de barricades moesten worden verwijderd
2. het pand zou ongemoeid blijven, mits er geen ernstig verzet vanuit het pand zou worden gepleegd;  
de burgemeester zou hierover dienen te beslissen
3. dat er zou worden gewaarschuwd voordat de politie zou optreden
4. dat er tijd (plm. een uur) zou zijn voor aanwezig om zich te verwijderen
5. dat er een beroep zou worden gedaan geweld te vermijden.

Omdat de burgemeester zeer dringend terug moest naar het inmiddels op het Hoofdbureau ingerichte crisiscentrum, werd door de wethouders een poging ondernomen dit contact via derden te leggen. Na afloop van het gesprek binnen het College heeft de burgemeester op het Hoofdbureau van Politie aan het Openbaar Ministerie gevraagd hoe de stand van zaken m.b.t. de zich in voorlopige hechtenis bevindende verdachte was, hoe lang de procedure nog zou kunnen duren en of het mogelijk was deze snel te beëindigen.

Tevens heeft hij op het Hoofdbureau de executieve staf, die de plannen voor het weghalen van de barricades ontwierp, toegesproken o.a. over de rand-voorwaarden die in acht zouden moeten worden genomen.

Aan het begin van de middag hebben Burgemeester en Wethouders een verklaring bestaande uit vijf punten opgesteld die aan de krakers werd overgebracht om als basis te kunnen dienen voor overleg.

0000201200000

De vijf punten luiden als volgt:

1. We delen de mening dat er in de omgeving dingen gebeuren die niet met het belang waarvoor krakers staan van doen hebben. Integendeel
2. Ook vannacht zal de M.E. niet voor de ontruiming van het pand worden ingezet.
3. Als dus het pand met rust gelaten wordt dan dient een beging gemaakt te worden met het opruimen van de barricades. We verwachten dan uiteraard geen moeilijkheden vanuit het pand t.o.v. de werkers aan de barricades.
4. Wij willen maandag (dat is dus morgen) een gesprek over de toekomst van het pand. Daar willen we een afspraak over maken. De toekomst van het pand (opvang uit brandgevaarlijke pensions) kan overigens met stukken worden aangetoond. Maar dat zou maandag besproken moeten worden.
5. Door politieke partijen wordt gewerkt aan een verklaring over de mogelijke vrijlating van Nanda. Bevestiging van mededeling van gisteravond.

De vijf punten zijn onmiddellijk daarna (om 13.40 uur) in een vergadering van de fractievoorzitters en de commissie Openbare Orde besproken.

In deze vergadering werden op initiatief van de voorzitters nog enkele wijzigingen aangebracht. Wethouder Sinnige heeft daarop in een verklaring voor de pers, waarbij Radio Stad aanwezig was, de volgende vijf punten bekend gemaakt:

1. We delen de mening dat er in de omgeving dingen gebeuren die niet met het belang waarvoor krakers staan van doen hebben. Integendeel.
2. Over de toekomst van het pand wordt door de Raad beslist. Tot de toekomst van dit pand vaststaat, is ontruiming van het pand door de M.E. niet aan de orde.
3. Als dus het pand - zoals uit punt 2 blijkt - met rust gelaten wordt, dan dient een begin gemaakt te worden met het opruimen van de barricades. We verwachten dan uiteraard geen moeilijkheden vanuit het pand t.o.v. de werkers aan de barricades.
4. Wij willen maandag een gesprek beginnen over de toekomst van het pand. Daar willen wij een afspraak over maken. De toekomst van het pand (opvang uit brandgevaarlijke pensions) kan overigens met stukken worden aangetoond. Maar dat zou ook maandag besproken moeten worden.
5. Door politieke partijen wordt gewerkt aan een verklaring over de mogelijke vrijlating van Nanda. Bevestiging van mededeling van gisteravond.

0308201200000

De burgemeester, het College van Burgemeester en Wethouders, de fractievoorzitters en de aanwezige leden van de Commissie Openbare Orde waren unaniem van mening dat de vijf (gewijzigd) punten een goede basis vormden om met de krakers tot overeenstemming te komen. De burgemeester heeft aan het eind van de vergadering uitdrukkelijk geconstateerd dat, indien met de krakers over deze vergaande vijf punten geen overeenstemming kon worden bereikt, er moest worden opgetreden ten einde de barricades op te ruimen.

Tijdens de persconferentie van zondagmiddag heeft wethouder Wolffensperger uiteengezet, dat de gemeente op ambtelijk niveau vanaf begin dit jaar onderzoekt of het mogelijk is het pand Vondelstraat 72 te bestemmen voor de opvang van bewoners van brandgevaarlijke pensions. Zodra de gemeente over het pand zou kunnen beschikken, komt de toekomstige bestemming uiteraard ter sprake in de gemeenteraad. Voor nadere gegevens over dit onderwerp verwijzen wij U naar de bijlagen.

Na de vergadering van de fractievoorzitters en de leden van de Commissie Openbare Orde zijn vertegenwoordigers van alle fracties bij elkaar gekomen om uitvoering te geven aan punt vijf van de verklaring van Burgemeester en Wethouders.

Namens alle gemeenteraadsfracties tekende de fractievoorzitter van de Partij van de Arbeid de volgende verklaring:

Verklaring van Fractievoorzitters uit de Gemeenteraad.

"De fracties van de in de gemeenteraad vertegenwoordigde politieke partijen doen een beroep op het Openbaar Ministerie, indien er geen absolute noodzaak bestaat om Nanda in bewaring te houden, haar thans op vrije voeten te stellen teneinde de gespannen toestand in de stad te de-escaleren.

De gemeenteraadsfracties van:

PvdA; CDA; VVD; CPN; D'66; PSP; PPR."



De verklaring van de gemeenteraadsfracties is daarop door enkele raadsleden naar de krakers gebracht. In de loop van de middag werd bekend, dat om vijf uur 's middags door de krakers een vergadering was belegd met kraak- en buurtgroepen om zich te beraden over de voorstellen van Burgemeester en Wethouders zoals geamendeerd in het overleg met de fractievoorzitters.

De indruk bestond, dat er aan weerszijden werd gezocht naar vreedzame oplossingen van het conflict. De kansen hiervoor leken gunstig.

Toen enkele malen gemeld werd dat het cirkelen van een heli-copter boven het pand als bedreigend werd ervaren is er voor zover dit binnen ons bereik lag zorg voor gedragen dat deze heli-copter werd teruggetrokken.

Omdat nog steeds werd uitgegaan van twee scenario's moest er tijdens deze overlegfase rekening mee worden gehouden, dat het overleg zou kunnen vastlopen en dat er zou moeten worden ingegrepen.

In verband hiermee heeft de burgemeester met andere betrokken instanties gedurende de middag en de avond, de inmiddels verder uitgewerkte plannen besproken.

Op zondagavond is door de burgemeester een gesprek gevoerd met - naast de ministers, de Commissaris der Koningin in Noord-Holland en de ambtenaren, die bij het gesprek van zaterdagavond aanwezig waren geweest - , nu ook de Minister van Binnenlandse Zaken.

Tijdens deze bijeenkomst heeft de burgemeester gesteld dat bij een eventueel ingrijpen alleen de barricades zouden moeten worden geslecht.

Daarnaast zou een eventueel ingrijpen aan enige andere (reeds eerder vermelde) voorwaarden moeten voldoen.

Het uit te kiezen moment van ingrijpen zou nog maximale tijd moeten bieden voor een oplossing via overleg met de krakers en zodanig moeten zijn dat zo weinig mogelijk anderen aanwezig zouden zijn.

Uit de bespreking kwam evenwel ook duidelijk naar voren dat een ingrijpen in de loop van de dag niet mogelijk of gewenst was en een uitstel naar latere datum evenmin. De effecten van de barricadering op de stad lieten zo'n uitstel volstrekt niet toe.

Tevens werd vastgesteld dat het gebruik van vuurwapens alleen zou mogen plaatsvinden in uiterste gevallen en binnen het kader van de geweld-instructie.

De onzekerheid van de situatie noopte ertoe de bijstandsaanvraag ook formeel te effectueren, onder de nadrukkelijke vaststelling dat feitelijk optreden tot enkele uren voor het vast te stellen moment zou kunnen worden afgelast en dat zelfs tot het laatste moment een "noodprocedure" mogelijk zou zijn.

De in te zetten eenheden zouden bestaan uit leden van de Amsterdamse politie met bijstand van de Rijkspolitie en de Koninklijke Marechaussee, Politie uit andere gemeenten, materiaal plus ongewapend militair beroepspersoneel van de Genie. De in te zetten bijstand in de vorm van tanks zonder wapens maar met schuivers, was uitsluitend nodig omdat dit het enige middel was om veilig de barricades te verbreken.

De hoeveelheid in te zetten mensen moest groot zijn, omdat daarmee de beste garanties werden verkregen voor de veiligheid van alle betrokkenen en voorts rekening moest worden gehouden met incidenten elders in de stad en een aantal vitale panden extra moesten worden bewaakt.

Ook tijdens deze bespreking heeft de burgemeester voortdurend contact gehouden met de in het stadhuis aanwezige wethouders, zodat hij precies op de hoogte was van de ontwikkelingen en de vorderingen van het krakersoverleg.

Om half twaalf 's avonds werd het antwoord van de krakers op de vijf punten van Burgemeester en Wethouders en de fractievoorzitters middels de volgende persverklaring ontvangen:

- "1. De bewoners blijven in het pand Vondelstraat 72 Constantijn Huygenstraat 120.  
Zij zijn het slachtoffer van de woningnood.  
De gemeente zegt een mogelijke bestemming voor het pand te hebben als opvang voor buitenlanders, die nu in brandgevaarlijke pensions wonen.  
Deze buitenlanders zijn óók slachtoffers van de woningnood.  
De betrokken organisaties van buitenlanders hebben in hun solidariteitsverklaring "over de woningnood in Amsterdam en het kraakpand aan de Vondelstraat" gesteld dat zij niet uitgespeeld wensen te worden tegen de krakers in de Vondelstraat.  
Wij zijn het hier volledig mee eens.  
Wil de gemeente t.z.t. een andere vorm van betaalbare huisvesting realiseren in het pand en moeten de huidige bewoners daarvoor uitgeplaatst worden dan moeten de bewoners daarmee instemmen.

2. De M.E. moet helemaal worden teruggetrokken.  
Door de kraakgroepen zal worden gecontroleerd of dit inderdaad het geval is.  
Verdere ontruimingen door de mobiele eenheid zullen dezelfde gevolgen hebben als in de Vondelstraat en de konsekwenties daarvan zijn voor de gemeente.
3. Als aan onze eisen is voldaan kunnen de barrikades door de stadsreiniging worden opgeruimd, in samenwerking met de kraakgroepen.  
Uiteraard verklaren wij ons solidair met de akties van de stadsreiniging.
4. Als eerste aanzet is door de kraakgroepen het kruispunt Overtoom/Constantijn Huygenstraat vrijgemaakt, zodat het openbaar vervoer weer over de Overtoom kan rijden.
5. Nanda moet vrij.  
Wij leggen ons er niet bij neer, dat Nanda nog langer wordt vastgehouden.  
Tegen haar is geen enkel bewijs geleverd. Als zij weigert een verklaring af te leggen, heeft zij slechts gebruik gemaakt van haar rechten. Zij wordt dus geheel ten onrechte vastgehouden.  
Wij vinden ook dáárom haar vrijlating van belang, omdat wij ons ervan bewust zijn, dat deze repressieve maatregelen op elk van ons kunnen worden toegepast. Wij voelen ons hierdoor dus voortdurend bedreigd. Zulke repressieve maatregelen mogen niet opnieuw worden toegepast.

Bewoners en gezamenlijke kraakgroepen Amsterdam."

Direct na de ontvangst van dit antwoord van de krakers vond beraad plaats in B. en W.. Daarna volgde om 0.30 uur een vergadering met fractievoorzitters en leden van de Commissie Openbare Orde.

De algemene conclusie was, dat het antwoord van de krakers wel getuigde van een geneigdheid om tot overeenstemming te komen, maar dat het niet kon worden beschouwd als een aanvaarding van de vijf punten van Burgemeester en Wethouders en de fractievoorzitters.

Met name het tijdstip van het weghalen van de barrikades bleef onduidelijk, terwijl sommige van de punten betrekking hadden op terreinen, waarop Burgemeester en Wethouders of de gemeente geen of slechts ten dele bevoegdheid hebben.

Overleg in details over álle onderdelen was dan ook op dat tijdstip niet zinvol. Het ging Burgemeester en Wethouders in hun punten immers met name om het zo spoedig mogelijk wegruimen van de barricades. Dit was trouwens ook door de fractievoorzitters en leden van de Commissie Openbare Orde het hele weekend unaniem als hoogste prioriteit gezien.

Overeenstemming werd bereikt over het feit, dat de krakers zich bereid zouden verklaren tot een spoedig gesprek over de "persverklaring" van de krakers en de vijf punten van Burgemeester en Wethouders en de fractievoorzitters.

Voorts werd overeenstemming bereikt over het feit, dat men zou aankondigen, dat de barricades de volgende dag zouden worden opgeruimd door de burgerlijke gemeentediensten en dat daarbij gesteld zou worden dat, als dit kon gebeuren, de M.E. niet zou behoeven op te treden. Geen overeenstemming was er over de vraag of men van de krakers uitdrukkelijke instemming moest vragen over het niet gewelddadig opruimen van de barricades door de gewone gemeentelijke diensten.

De burgemeester heeft, op grond van zijn verantwoordelijkheid voor de openbare orde en veiligheid geconcludeerd, dat een duidelijke instemming van de kant van de krakers essentieel was en wel om de volgende redenen:

- 1e. in de inmiddels bereikte stand van zaken waren de van de kant van de Gemeente gedane toezeggingen zo ver gegaan, dat een uitdrukkelijke instemming voor de hand liggend was;
- 2e. er moest zekerheid zijn, dat de barricades op maandag zouden worden geslecht;
- 3e. ingezet burgerpersoneel mocht op geen enkele manier het risico lopen, dat het op gewelddadig verzet zou stuiten;

- 4e. zou dat onverhoopt toch gebeuren, dan zou het onzeker blijven op welk moment en hoe de barricades wel zouden kunnen worden geslecht;
- 5e. het verder uitstellen van ingrijpen door politie en ander daarbij in te zetten manschappen zou psychologisch een buitengewoon slechte invloed hebben op het moreel als niet volstrekt vaststond, wanneer dan wél tot actie zou worden overgegaan. Gedisciplineerd optreden wordt niet bevorderd door een actie meermalen aan te kondigen en uit te stellen.

Op grond van deze overwegingen heeft de burgemeester op zondagnacht om tien over half twee de volgende brief aan de krakers gezonden (die om kwart over twee over Radio Stad werd bekend gemaakt):

"De van U ontvangen persverklaring vinden B. en W. tezamen met de 5 punten van B. en W. een basis voor een open gesprek.

B. en W. vragen overeenkomstig onze 5 punten nu geen ontruiming van het pand.

Zij nodigen U uit met een delegatie van 5 à 10 man hedenmorgen om 12.00 uur in het stadhuis dit overle te beginnen.

B. en W. gaan ervan uit, dat U ermee akkoord gaat, dat de barricaden aan het begin van de ochtend worden opgeruimd door burgerlijke gemeentelijke diensten.

De M.E. zal dan niet behoeven te worden ingezet.

Ik verwacht vóór 03.30 uur vannacht de bevestiging, dat U hiermee akkoord gaat."

Behoudens de allerlaatste zin bestond over deze brief algemene overeenstemming in bovengenoemde vergadering.

Om half vier werd door de krakers gevraagd om een verlenging van de termijn met een half uur tot vier uur. Dit werd door Burgemeester en Wethouders toegestaan. Om vier uur werden de volgende verklaring namens de krakers afgelegd:  
Voorlopig antwoord van de krakers.

"Het ontvangen ultimatum van burgemeester Polak biedt ons geen enkele opening, gaat op geen enkele manier in op de door ons gestelde eisen, doet ons geen enkele redelijke toezegging en biedt ons geen enkele zekerheid. Deze brief gaat eveneens lijnrecht in tegen onze tweede eis als gesteld in onze verklaring van vannacht. De zin in de 5e alinea van deze brief kan alleen maar worden uitgelegd als een dreigement. Wij vinden het buitengewoon grof, onredelijk, dat wij onder bedreiging met een ultimatum niet behoorlijk in staat worden gesteld om tot een democratische besluitvorming te komen. B. en W. hebben tot nog toe eveneens de tijd genomen om een standpunt te bepalen. In de loop van de ochtend kunnen wij komen tot een definitief antwoord. na overleg met onze achterban. Indien hier niet aan kan worden voldaan, denken wij, dat de volstrekt redelijke houding van de krakers tegenover de onredelijke houding van de burgemeester door de Amsterdamse bevolking naar waarde zal worden gehonoreerd."

De vertegenwoordiger van de krakers verklaarde daarop desgevraagd nader:

"De formulering is een duidelijke formulering van iemand, die uit is op confrontatie. Burgemeester Polak wil géén overeenkomst, en waarschijnlijk is hij de havik onder de duiven want wij menen, dat er krachten zijn in het gemeentebestuur, die dat wel willen. Wij hebben dat althans zó geïnterpreteerd."

Op een vraag wanneer er een definitief antwoord van de krakers te verwachten was, werd door de vertegenwoordiger geantwoord:

"Ik wil daar geen toezegging over doen, omdat ik dat niet kan doen. Onze besluitvorming is een democratische en dat betekent wat chaotisch vergaderen, met grote groepen mensen, die allemaal hun inbreng moeten hebben in het besluit omdat ze ook allemaal mee hebben gedaan met de actie en verantwoordelijk zijn voor wat er gebeurd is. En de overtuiging hebben, dat het juist is wat er gebeurt. En dan willen ze natuurlijk ook meepraten over hoe het afloopt. Dit is veel te belangrijk om door een kleine groep mensen te worden bepaald. Bovendien moet die kleine groep mensen natuurlijk ook nog de anderen meehebben - gebeurt dat niet, dan hebben ze geen recht van spreken."

De vertegenwoordiger verwachtte, dat het wel zou lukken de hele groep in de loop van de ochtend bij elkaar te krijgen.

Naar aanleiding van dit antwoord van de krakers is door de burgemeester om kwart voor vijf de volgende persverklaring opgesteld en bekend gemaakt via Radio STAD:

"De Burgemeester vindt het uitermate te betreuren, dat de krakers een vergaand aanbod om te praten onder de uitsluitende voorwaarde, dat de barricades door burgerlijke diensten zouden kunnen worden verwijderd, niet hebben willen aanvaarden.

Na alles wat er gebeurd is in de laatste dagen, was een snel positief antwoord nodig. Ook om tijdig om de nodige maatregelen te nemen/tot normale toestanden te komen.

De Burgemeester beraadt zich over de nu ontstane situatie."



Een nader beraad over de situatie op dat moment heeft tot de conclusie geleid dat ingrijpen onvermijdelijk was geworden.

In de hierna volgende verklaring, die omstreeks half zeven aan de pers werd verstrekt, heeft de burgemeester tenslotte nogmaals uiteengezet wat de redenen van het ingrijpen waren en wat het doel van de actie was:

"Alle pogingen om door overleg een einde te maken aan de onregelmatigheden in de Vondelstraat en omgeving zijn tot nu toe zonder resultaat gebleven.

De krakers hebben zaterdag een door de gezamenlijke fracties uit de gemeenteraad voorgesteld pakket van maatregelen om tot een oplossing te komen vierkant afgewezen. Zij hebben gisteravond op de aan hen voorgelegde 5 punten van B. en W., die unaniem door de fractie-voorzitters waren onderschreven, gereageerd met een teleurstellende persverklaring, die geen royaal overnemen van de zeer vergaande voorstellen van B. en W. inhield, maar alleen een aantal punten, waarbij grote vraagtekens moeten worden gezet.

Desondanks hebben B. en W. zich bereid verklaard om over die persverklaring tezamen met de 5 punten van B. en W. een open gesprek te voeren.

Ik heb voorts andermaal bevestigd, dat wij overeenkomstig de eerder overgelegde 5 punten nu geen ontruiming van het pand vragen.

B. en W. hebben voorts geconcludeerd, dat de M.E. niet zou behoeven te worden ingezet, als de krakers ermee akkoord zouden gaan, dat de barricaden aan het begin van de ochtend door burgerlijke gemeentelijke diensten zouden worden opgeruimd. Dat was het enige, dat B. en W. vroegen.

Op dit voorstel hebben de krakers geen akkoordbevestiging vóór de daarvoor gestelde tijd willen geven, ook niet toen die tijd nog werd verlengd.

Een woordvoerder van de krakers heeft vannacht verklaard, dat de krakers niet in staat waren snel een antwoord te formuleren op het voorstel. Hij beroept zich daarbij op democratische spelregels.

Dat is een omdraaiing van de werkelijkheid. Een groep mensen, die door het opbreken van straten, het openbreken van electriciteitskasten etc. het normale leven van vele duizenden in de war heeft gestuurd, die de openbare dienstverlening zoals tram, bus, ziekenvervoer en brandweer onmogelijk maakt; die 25 politie-agenten in meer of mindere mate heeft verwond en die een toestand

van volstrekte rechteloosheid heeft gecreëerd in een bepaald gebied, kan zich moeilijk beroepen op zijn eerbied voor democratische procedures.

Door het oprichten van metershoge barricades in de straten, en mede daardoor van een niemandsland, waarin op rellen en op roof beluste mensen hun slag kunnen slaan of tot plundering of andere onaanvaardbare handelingen kunnen overgaan, zonder dat politie of krakers dat kunnen beletten, is <sup>een</sup> onhoudbare toestand ontstaan, die onmogelijk kan worden gehandhaafd.

Daarom zal de politie nu op zeer korte termijn een actie moeten voeren met het uitsluitende doel de barricades te verwijderen en een normale situatie in de straten te herstellen.

Doel van de actie is niet om thans het gekraakte pand te ontruimen; dit zal als er vanuit het pand geen verzet wordt gepleegd ook niet gebeuren, overeenkomstig de toezegging die B. en W. in hun 5 punten hebben gedaan.

De actie zal om elk risico voor het ingezette personeel zoveel mogelijk te voorkomen met zeer groot materieel worden uitgevoerd.

De ingezette mankracht heeft de uitdrukkelijke opdracht uitsluitend met geweld op te treden, als van andere zijde geweld wordt gebruikt. Alléén in uiterste noodzaak - als b.v. onverhoopt van molotov cocktails of vuurwapens gebruik zou worden gemaakt, en daardoor mensenlevens in gevaar komen, mag de politie overeenkomstig de daarvoor geldende richtlijnen, vuurwapens gebruiken.

De bewoners in de omgeving van de actie zijn tijdig van het voornemen tot optreden op de hoogte gebracht.

Alles is erop gericht te voorkomen, dat slachtoffers vallen.

Ik betreur, dat een voor de hand liggende normale oplossing door inzet van burgerlijke diensten niet mogelijk is gebleken. De houding van de krakers en de door hen veroorzaakte onhoudbare situaties laten in het belang van de stad en de burgers geen andere keus dan nu moest worden gedaan."

Nadat om 6 uur alle toegangswegen in de omgeving van het gekraakte pand waren afgesloten werden vanuit een heli-copter pamfletten gegooid met de volgende waarschuwing van de burgemeester:

HIER VOLGT EEN WAARSCHUWING VAN DE BURGEMEESTER VAN AMSTERDAM

ALLE POGINGEN OM DOOR OVERLEG EEN EIND TE MAKEN AAN DE ONGE-REGELDHEDEN ZIJN MISLUKT.

DAAROM ZAL DE POLITIE OP KORTE TERMIJN EEN AKTIE BEGINNEN.

DEZE AKTIE IS NIET BEDOELD OM HET GEKRAAKTE PAND TE ONTRUIMEN, MAAR UITSLUITEND OM DE BARRICADEN OP TE RUIJEN.

ALLEEN ALS TEGEN DE POLITIE VERZET OF LIJDELIJK VERZET WORDT GEBODEN, ZAL MET GEWELD WORDEN OPGETREDEN

ALS MOLOTOV-COCKTAILS, BRANDFLESSEN OF DERGELIJKE, OF VUURWAPENS WORDEN GEBRUIKT, ZAL DE POLITIE IN HET UITERSTE GEVAL MOGEN SCHIETEN.

BLIJF IN DE HUIZEN

DE COLONNE - EENMAAL IN BEWEGING - KAN NIET WORDEN GESTOPT. HET IS DAAROM LEVENSGEVAARLIJK ZICH OP OF BIJ DE BARRICADEN TE BEVINDEN.

NOGMAALS

1. GEBRUIK GEEN GEWELD
2. GOOI NIET MET MOLOTOV-COCKTAILS, BRANDFLESSEN EN DERGELIJKE
3. VERWIJDER U VAN DE BARRICADEN

DE BURGEMEESTER

Een uur later, rond 7.00 uur, trok de politie op over de barricades en werden de krakers en hun sympathisanten van de barricades afgedreven.

Hierbij behoefde nauwelijks geweld te worden gebruikt. Ook vanuit het pand Vondelstraat werd geen geweld gebruikt.

Het kraakpand zelf werd dan ook ongemoeid gelaten. De politie riep per megafoon, dat men niet bij elkaar moest blijven staan, omdat er anders geweld zou worden gebruikt. Toen de mensen teruggedreven waren in de Vondelstraat achter een cordon van de politie, reed de tanks met schuivers de barricaden kapot.

Rond 8.00 uur werd een begin gemaakt met opruimen van de barricaden.

Terwijl het bij het kraakpand steeds rustiger werd, ontstonden er akties aan de randen van het cordon in de straten in de omgeving, waar de politie enkele charges moest uitvoeren tegen groepen, die agressief optraden (gooien met stenen en slaan met stokken).

Voorts moest de politie elders in de stad optreden. Bij die rellen, raakten zeker 40 politiemensen en 30 burgers meest licht gewond.

Rond 12.00 uur was het in de gehele stad weer rustig. De doelstelling om weer tot een normale situatie te geraken was bereikt.

Een voor die avond gevraagde toestemming voor een demonstratieve optocht werd verleend.

Nabeschouwing

Ter afsluiting enkele samenvattende opmerkingen en conclusies.

- Van het begin af is doelbewust met instemming van alle betrokkenen in het gemeentebestuur (burgemeester, wethouders, fractievoorzitters en andere raadsleden) gewerkt volgens twee scenario's.  
Hierbij heeft tot het laatst toe het z.g. vreedzame scenario waarbij naar oplossingen van de problemen door overleg werd gestreefd, de hoogste prioriteit gehad.
- Het bedoelde overleg is bemoeilijkt doordat de krakers niet bereid waren het voorstel (het eerst gedaan door de fractievoorzitters) te aanvaarden om in een rechtstreeks contact aan één tafel te komen praten.  
Veel tijdverlies en misverstand zijn daarvan het gevolg geweest.
- De toestand die op 29 februari in de Vondelstraat en omgeving was ontstaan en die in de dagen daarna nog verergerde was volstrekt onverantwoord.  
Een situatie waarin barricades het openbare leven in de buurt ontwrichtten, hoofdstraten waren afgesneden en in de buurt strafbare feiten (zoals plundering, brandstichting enz.) werden gepleegd, waartegen de politie niet kon optreden, kon uiteraard niet worden gehandhaafd en diende zo spoedig als op verantwoorde wijze mogelijk was te worden beëindigd.  
Een eerder ingrijpen in de situatie was niet mogelijk, enerzijds omdat het grote risico's voor mensenlevens zou hebben meegebracht, anderzijds omdat dit het overlegmodel zou hebben doorkruist.
- Alle leden van B. en W. en alle fractievoorzitters waren het volstrekt eens over de redelijkheid en aanvaardbaarheid van de gedane voorstellen.

Gedurende het hele proces van overleg hebben de burgemeester en de wethouders-leden van B. en W. in grote mate van overeenstemming met de fractievoorzitters en de raadsleden die er bij waren, één lijn gevolgd.

Alle voorstellen tijdens de onderhandelingen zijn in nauw onderling overleg en met inbreng van allen gedaan.

- Ook ten aanzien van de laatste door de burgemeester aan de krakers gezonden brief bestond overeenstemming. Verschil van mening bestond uitsluitend over de vraag, of aan de krakers uitdrukkelijk en vóór een bepaald uur instemming moest worden gevraagd voor het wegruimen van de barricades door burgerlijke gemeentediensten op maandagmorgen.

De burgemeester heeft op grond van zijn eigen verantwoordelijkheid voor de openbare orde gemeend deze eis te moeten stellen.

- Er is bij de voorbereiding en uitvoering van het ingrijpen door de politie volstrekt voldaan aan alle gestelde randvoorwaarden, die er op waren gericht slachtoffers te voorkomen.

Het optreden zelf werd gekenmerkt door grote deskundigheid en zelfbeheersing. De politie verdient hiervoor waardering.

Anderzijds is het te danken aan het feit, dat de krakers op het kritieke moment opriepen zich van verzet te onthouden, dat er bij de opruimingsactie zelf weinig geweld behoefde te worden gebruikt.

- Bij het ingrijpen zijn de krakers in het pand ongemoeid gelaten. Dit is gebeurd omdat al zaterdag was aangeboden, dat de bestemming van het pand door de Raad zal worden bepaald. Dit zal geschieden via een besluit van de Raad over een eventueel te sluiten huurcontract ten behoeve van de huisvesting van bewoners van brandgevaarlijke pensions. Dat bij de actie het pand ongemoeid is gelaten vloeit derhalve voort uit de voorstellen die aan de krakers zijn gedaan.



*Uitgegeven te Amsterdam*

Toen was gebleken dat de situatie in Amsterdam voortdurend ernstiger werd, werd een beroep op bijstand van de Koninklijke marechaussee gedaan. Een tweehonderdtal marechaussees werd ter beschikking gesteld.

Naarmate echter duidelijk werd, dat grote aantallen personen de barricaden dreigden te bezetten en dat er rekening mee moest worden gehouden dat geen oplossing, waardoor de barricaden zouden verdwijnen, zou worden gevonden, was nader beraad nodig.

Aan de reeds genoemde tweehonderd marechaussees werden op verzoek door de Koninklijke marechaussee nog eens vierhonderd man, alsmede twee pantserwagengpelotons en de Brigade Speciale Beveiligingsopdrachten ter beschikking gesteld. Bovendien werden door de Genie enkele dozertanks en een tweetal bergingstanks geleverd. Ook werd door de Koninklijke landmacht een geneeskundige eenheid ingezet. Door de bijstand van dit personeel en materieel bleek het mogelijk een plan op te stellen voor het met minimaal gebruik van geweld verwijderen van de barricaden. Dank zij de grote zelfbeheersing en toewijding van het personeel kon de actie tot volle tevredenheid worden uitgevoerd.

Bij de Koninklijke marechaussee werden slechts drie personeelsleden licht gewond.

Instructie

Voor de geoefende geweerschutters van de gemeentepolitie te Amsterdam, ter gelegenheid van de ontruiming van de openbare weg de Eerste Constantijn Huygensstraat te Amsterdam, van barricaden en andere wegversperringen.

Datum optreden: maandag 3 maart 1980

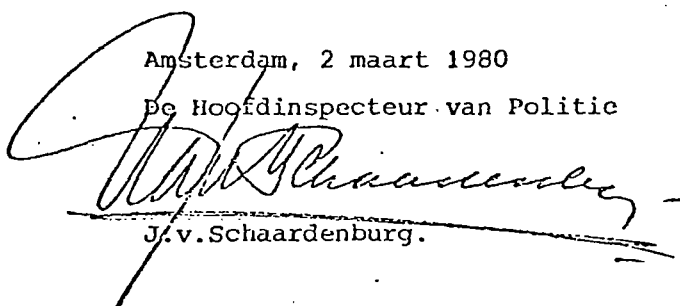
Plaats optreden: Eerste Constantijn Huygensstraat en Vondelstraat te Amsterdam

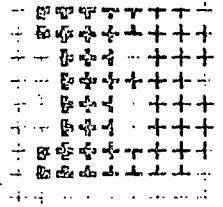
Opdracht: Het verlenen van bescherming aan de bemanningen van de ingezette bulldozertanks en de overige eenheden van de politie en de Koninklijke Marechaussee, tegen daden van geweld, waarbij direct levensgevaar ontstaat of kan ontstaan.

Gebruik vuurwapen: Tegen personen, die met molotov-cocktails, met brandflessen of iets dergelijks werpen, of die gebruik maken van vuurwapens kan in het uiterste geval gebruik worden gemaakt van het vuurwapen, voor zover het beoogde doel niet op minder ingrijpende wijze kan worden bereikt. In alle gevallen dient het gebruik van vuurwapens tot het alleruiterste te worden beperkt. Uiteraard blijven overigens de geweldsbepalingen uit de ambtsinstructie van toepassing.

Amsterdam, 2 maart 1980

De Hoofdinspecteur van Politie

  
J. v. Schaardenburg.



Postadres  
Postbus 20011  
2500 EA 's-Gravenhage  
Telefoon 070 - 71 79 11  
Telex 32109 biza nl

De Directeur van het Telefoondistrict  
te 's-GRAVENHAGE

Bijlagen	Uw brief	Ons nummer	Datum
-	-	EA80/U711	13 maart 1980
Onderwerp		Departementsonderdeel	
-		D.G.-O.O.V./Dir. Pol./	
		Afd. O.B.Z.	

Naar aanleiding van de recente ordeverstoringen te Amsterdam, was het noodzakelijk dat een directe telefoonlijn tot stand werd gebracht tussen het hoofdbureau van Politie te Amsterdam en het departement van Binnenlandse Zaken te 's-Gravenhage.

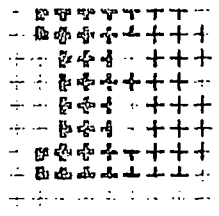
Na een verzoek onzerzijds is dat door medewerkers van Uw district op zondag 3 maart 1980 gerealiseerd.

Voor deze snelle bemiddeling ben ik U zeer erkentelijk.

Ik zou het op prijs stellen indien U mijn dank aan betrokken medewerkers wilt overbrengen.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN,

Bezoekadres	Inlichtingen bij	Doorkiesnummer
Schedeldoekshaven 200 's-Gravenhage	-	-



Postadres  
Postbus 20011  
2500 EA 's-Gravenhage  
Telefoon 070 - 71 79 11  
Telex 32109 biza nl

De Directeur van het Telefoondistrict  
te AMSTERDAM

Bijlagen	Uw brief	Ons nummer	Datum
-	-	EA80/U711	13 maart 1980
Onderwerp		Departementsonderdeel	
-		D.G.-O.O.V./Dir. Pol./	
		Afd. O.B.Z.	

Naar aanleiding van de recente ordeverstoringen te Amsterdam, was het noodzakelijk dat een directe telefoonlijn tot stand werd gebracht tussen het hoofdbureau van Politie te Amsterdam en het departement van Binnenlandse Zaken te 's-Gravenhage.

Na een verzoek onzerzijds is dat door medewerkers van Uw district op zondag 3 maart 1980 gerealiseerd.

Voor deze snelle bemiddeling ben ik U zeer erkentelijk.

Ik zou het op prijs stellen indien U mijn dank aan betrokken medewerkers wilt overbrengen.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN,

Bezoekadres	Inlichtingen bij	Doorkiesnummer
Schedeldoekshaven 200	-	-
's-Gravenhage		

Verzoeken bij beantwoording datum, nummer en onderwerp te vermelden

's-Gravenhage, 4 maart 1980.



VOORZITTER

TK 80-24

*Just copy  
naar D.P.  
Dit om bij  
tebreng  
h 1/3*

Aan  
de Minister van Binnenlandse Zaken.

Zeer geachte heer Wiegel,

Hierbij zend ik U het stenografisch verslag van het ordedebat van hedenmiddag toe.

→ Ik verzoek U mij deze week te berichten tot welke reactie de gedachtenwisseling in de Kamer U aanleiding geeft.

Met vriendelijke groet,

*dd*

EA 80/4690  
moet als antwoord  
worden beschouwd  
overigens hebben de  
brieven elkaar  
gekruist

NB. Verklaring Roethof ontbreekt  
(noemde de beide vaste cie's als mogelijk  
forum)

Afschrift aan de Minister van Justitie.

*9/5  
m2*

De heer \*V Van der Spek (PSP): ΔMV Het afgelopen weekend is Amsterdam beheerst door de activiteiten rondom het gekraakte pand aan de Eerste Constantijn Huygensstraat/Vondelstraat. Het is natuurlijk in hoofdzaak een Amsterdamse kwestie, maar ook op landelijk niveau is er bemoeienis mee: geweest door het inzetten van mobiele eenheden met zeer zwaar materieel. Met <sup>name</sup> marechaussee en rijkspolitie waren erbij betrokken, naast tanks van de genie. Dit heeft mijns inziens de zaak geen goed gedaan, want onderhandelingen hadden bijna tot resultaten geleid. De geëscaleerde toestand had vreedzaam kunnen worden beëindigd. Er is toch gekozen voor machtsmiddelen voor het herstel van de "rechtsorde" en de rust en dit roept een heleboel vragen op. Ik zou deze gesteld willen zien aan de Ministers van Binnenlandse Zaken en van Justitie. Mijn suggestie is, dat de Kamer een brief vraagt aan de Regering, waarin uiteen wordt gezet vanaf welk moment en op welke wijze, welke Ministers betrokken zijn geweest bij de besluitvorming rond het gekraakte pand, wanneer precies -- zelfs op welk uur -- besloten is tot inzet van het grote materieel <sup>en</sup> waarom dit besloten is en door wie. In het algemeen moet worden gevraagd welke ~~de~~ rol de Ministers in elke fase van de besluitvorming hebben gespeeld en welke eenheden en welk materieel is gebruikt. Ik krijg die brief liefst deze week nog, zodat wij er spoedig daarna over kunnen debatteren.

De \*V Voorzitter: Ik stel voor, overeenkomstig de suggestie van de heer Van der Spek namens de Kamer de Regering te verzoeken, de Kamer een brief te sturen over de gebeurtenissen te Amsterdam.

Daartoe wordt besloten.

De \*V Voorzitter: Ik geef het woord aan mevrouw Salomons, die het heeft gevraagd.

4-3-19.00 II

A 15.1 3 1

NS

De heer \*V Jacobse (VVD): ΔMV Mijn fractie meent dat de verantwoordelijkheid voor de gebeurtenissen van de afgelopen dagen in de hoofdstad onverkort ligt bij het Amsterdamse gemeentebestuur. Het is evenwel duidelijk geworden, door verschillende uitspraken van de burgemeester van Amsterdam, dat de Amsterdamse overheid een beroep heeft gedaan op de Regering om vormen van bijstand. Het lijkt ons dan ook gepast wanneer de Regering, dan wel de Minister van Binnenlandse Zaken, in ieder geval schriftelijk aan de Kamer verslag doet van de aard van de bemoeiingen van de Regering in deze aangelegenheid. Daarna kan de Kamer beslissen of er aanleiding is om daarover te debatteren, waarbij wij menen dat de Kamer de grootst mogelijke terughoudendheid past, gezien de verantwoordelijkheid van de Amsterdamse overheid zelf.



NS

De heer \*V Faber (CDA): ΔMV Mijn fractie

is van mening dat de primaire democratische linie ligt in de gemeenteraad van Amsterdam. Het is duidelijk dat de rijksoverheid betrokken is geweest bij deze gang van zaken, zodat het goed is dat wij op een geschikt moment tegen het licht houden wat er wel en niet gebeurd is. Wij stellen er prijs op, eerst de besluitvorming in de gemeenteraad van Amsterdam af te wachten.

NS

De heer \*V Wolff (CPN): ΔMV Mijn fractie

wil gaarne de suggestie van de heer Van der Spek ondersteunen.  
Het lijkt ons alleszins nuttig en reëel dat de Regering de  
Kamer wat meer inlichtingen verschaft. Hieraan wil ik toevoegen  
dat wij van mening zijn dat de behandeling van een dergelijke  
brief pas kan plaatsvinden nadat de gemeenteraad van Amsterdam  
over de betrokken zaak van gedachten heeft gewisseld.

A.16.2

~~Handwritten signature~~  
3 5

X

De heer \*V Brinkhorst (D'66): Mijnheer  
de Voorzitter! Ik wil mij korthedshalve aansluiten bij het-  
geen is gezegd door de heren Jacobse, Faber en Roethof.

.....  
B O C + + + +  
P C J + + +  
S + + + + +  
P C J + + +  
P C J + + + +  
S C J + + + +  
S C J + + + +

Postadres  
Postbus 20011  
2500 EA 's-Gravenhage  
Telefoon 070 - 71 79 11  
Telex 32109.biza.nl

AAN  
de Voorzitter van de  
Tweede Kamer der Staten-Generaal  
Binnenhof 1a  
's-Gravenhage

Bijlagen Uw brief Ons nummer Datum  
- Onderwerp - EA80/U690 - 4 maart 1980  
- Departementsonderdeel  
- D.G.-OOV, Dir.Pol., Afd.O.B.Z.

Gisteravond heeft het Kabinet besloten u te informeren over de gebeurtenissen welke afgelopen weekeinde in Amsterdam hebben plaatsgevonden.

Gaarne voldoe ik dan ook, mede namens mijn collega van Justitie, aan het verzoek, heden in uw Kamer aan de regering gedaan.

Wij hebben het voornemen u daarbij met name te informeren over de rol die de centrale overheid heeft vervuld, met betrekking tot de getroffen maatregelen ter beëindiging van de verstoring van de openbare orde.

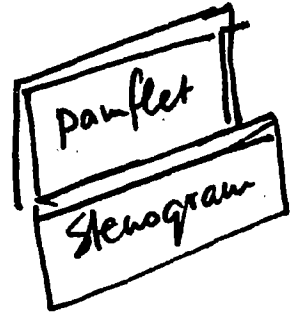
Uiteraard komen in de brief, die wij u zullen zenden, de verschillende in uw Kamer heden concreet gestelde vragen aan de orde. Zo spoedig mogelijk krijgt u nader bericht.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN,

Bezoekadres Inlichtingen bij Doorkiesnummer  
Schedeldoekshaven 200  
's-Gravenhage

Betreft: Informatie Kamer  
inzake Amsterdam

- cx opm
- D.G.
  - hr. ter Mark
  - Mr. Dockers
  - Mr. Zuidan
  - Hr. v.d. Berg



1. Verzoek Kamer (dd 4/3, 14.10 uur)  
brief regering 2.s.m.

2. concept-brief 4/3 is door minister, gehoord  
het verzoek van de Kamer, eigenhandig aangepast.  
Wordt heden 4/3 verzonden; kopiën volgen  
Teneur: Gisteravond heeft het kabinet besloten u  
2.s.m. te informeren .....

3. Minister heeft 4/3, 12.30 uur tel. contact gehad  
met de heer Polak. Inhoud nog niet bekend.

4. Voorstel: brief (pnt 2) op telex naar Bm  
met verzoek zoveel mogelijk nadere  
informatie te verstrekken.

Vraag: wanneer raadsdebat?

Opm: beide verslagen zullen we gebruiken  
als basismateriaal voor brief aan Kamer

vraag: heeft A'dam nog commentaar?

NB. 2<sup>o</sup>-verslag is heden, 4/3, ~~per~~  
verzonden naar deelnemers.  
Per Koerier: Bm + C.d.k.

C.d.k. de Wit informeren

copie telex aan Bm?

commentaar op beide verslagen?

5.

..

6. Junt. en Defensie      Conventen op verslagen vopen  
alspraak maken over bevoegdslayig lofied  
Biza maakt eerste opzet.

4-3-1980

ABZ/SPoel

( 2/Bakker

ZCZC HAH052 RFR046 06 1054  
000 PTT001 MB00101 CK00007  
MBCCI00

- 1) AAN DE BURGEMEESTER VAN AMSTERDAM (PTTLIJN 15589)
- 2) AAN DE CDK IN DE PROVINCIE NOORD-HOLLAND  
VAN\* HET MINISTERIE VAN BINNENLANDSE ZAKEN

'S-GRAVENHAGE, 6 MAART 1980 TELEXNR. 322

BIJ TELEXBEPICHT NR. 321 D.D. 4 MAART 1980 ZOND IK U DE TEKST VAN MIJN BRIEF VAN GELIJKE DATUM AAN DE VOORZITTER VAN DE TWEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL. HIERNA VOLGT DE VERKLARING VAN HET KAMERLID VAN DER SPEK ONTLEEND AAN HET STENOGRAM VAN HET ORDEDEBAT OP 4 MAART: .... HET IS NATUURLIJK IN HOOFDZAAK EEN AMSTERDAMSE KWESTIE, MAAR OOK OP LANDELIJK NIVEAU IS ER BEMOEIENIS MEE GEWEEST DOOR HET INZETTEN VAN MOBIELE EENHEDEN MET ZEER ZWAAR MATERIEEL. JET NAME MARECHAUSSEE EN RIJKSPOLITIE WAREN ERBIJ BETROKKEN, NAAST TANKS VAN DE GENIE. DIT HEEFT MIJNS INZIENS DE ZAAK GEEN GOED GEDAAN, WANT ONDERHANDelingen HADDEN BIJNA TOT RESULTATEN GELEID. DE GEESCALEERDE TOESTAND HAD VREEDZAAM KUNNEN WORDEN BEEINDIGD. ER IS TOCH GEKOZEN VOOR MACHTSMIDDELEN VOOR HET HERSTEL VAN DE "RECHTSORDE" EN DE RUST EN DIT ROEPT EEN HELEBOEL VRAGEN OP. IK ZOU DEZE GESTELD WILLEN ZIEN AAN DE MINISTERS VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN VAN JUSTITIE. MIJN SUGGESTIE IS, DAT DE KAMER EEN BRIEF VRAAGT AAN DE REGERING, WAARIN UITEEN WORDT GEZET VANAF WELK MOMENT EN OP WELKE WIJZE, WELKE MINISTERS BETROKKEN ZIJN GEWEEST BIJ DE BESLUITVORMING ROND HET GEKRAAKTE PAND, WANNEER PRECIES - ZELFS OP WELK UUR - BESLOTEN IS TOT INZET VAN HET GROTE MATERIEEL EN WAAROM DIT BESLOTEN IS EN DOOR WIE.

IN HET ALGEMEEN MOET WORDEN GEVRAAGD WELKE ROL DE MINISTERS IN ELKE FASE VAN DE BESLUITVORMING HEBBEN GESPEELD EN WELKE EENHEDEN EN WELK MATERIEEL IS GEBRUIKT. IK KRIJG DIE BRIEF LIEFST DEZE WEEK NOG, ZODAT WIJ ER SPOEDIG DAARNA OVER KUNNEN DEBATTEREN. (EINDE STENOGRAM). DE OVERIGE SPREKERS HEBBEN GEEN VRAGEN GESTELD. DE VOORZITTER STELT VOOR, OVEREENKOMSTIG DE SUGGESTIE VAN DE HEER VAN DER SPEK NAMENS DE KAMER DE REGERING TE VERZOEKEN, DE KAMER EEN BRIEF TE STUREN OVER DE GEBEURTENISSEN TE AMSTERDAM. VOOR HET OVERIGE MOGE IK U VERWIJZEN NAAR HET IN DE AANHEF GENCENDE TELEXBERICHT.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN,  
VOOR DEZE,  
DE DIRECTEUR-GENERAAL VOOR OPENBARE ORDE  
EN VEILIGHEID,

NNNN

AAN DE BURGEMEESTER VAN AMSTERDAM (PTT-LIJN 15589)

TELEXBERICHT NR. 321

DEN HAAG, 4 MAAST 1960.

HEDEN 4 MAAST VERZOND IK DE NAVOLGENDE BRIEF AAN DE  
VOORZITTER VAN DE TWEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.  
TEKST:

GISTERAVOND HEEFT HET KABINET BESLOTEN U TE INFORMEREN  
OVER DE GEBEURTENISSEN WELKE AFGELOPEN WEEKEINDE IN  
AMSTERDAM HEBBEN PLAATSGEVONDEN.

GAARNE VOLDOE IK DAN OOK, MEFNAMERS MIJN COLLEGA  
VAN JUSTITIE, AAN HET VERZOEK, HEDER IN UW KAMER AAN  
DE REGERING GEDAAN.

WIJ HEBBEN HET VOORNEMEN U DAARBIJ MET NAME TE INFORMEREN  
OVER DE ROL DIE DE CENTRALE OVERHEID HEEFT VERVULD, MET  
BETREKKING TOT DE GETROFFEN MAATREGELEN TER BEEINDIGING  
VAN DE VERSTORING VAN DE OPENBARE ORDE.

UITERAARD KOMEN IN DE BRIEF, DIE WIJ U ZULLEN ZENDEN,  
DE VERSCHILLENDE IN UW KAMER HEDEN CONCEPT GESTELDE  
VRAGEN AAN DE ORDE.  
ZO SPOEDIG MOGELIJK KRIJGT U NADER BERICHT.

W.G. DE MINISTER VAN  
EINNEMLANDSE ZAKEN

EINDE TEKST

BIJ DE UITEINDELIJKE BEANTWOORDING STEL IK MIJ VOOR  
TE PUTTEN UIT DE VERSLAGEN VAN DE BEIDE U BEKENDE  
BESPREKINGEN IN HET AFGELOPEN WEEKEINDE.

HET TWEDE VERSLAG BEPEIKT U HEDEN PER KOERIEF.  
GAARNE VERNEEM IK VAN U TOT WELKE OPMERKINGEN  
DEZE VERSLAGEN U AANLEIDING GEVEN.

OOK OVERIGENS STEL IK UW OPMERKINGEN EN AANVULLINGEN  
DIE MET HET OOG OP BEDOELDE BRIEF NAAR UW OORDEEL  
VAN BELANG ZIJN, OP HOGE PRIJS.

IK VERNEEM GAARNE OF EN ZO JA, WANNEER DE PAAD VAN  
UW GEMEENTE ZICH OVER DE ONDETHAVIGE KWESTIE ZAL  
RUIGEN.

OMDAT IK <sup>dan</sup> NIEN MIJN ANTWOORD AAN DE KAMERNIET TE KUNNEN  
VERZENDEN NADAT BEDEELD RAADLEBAT IS GEHOUDEN  
VERZOEK IK U MIJ ZO SPOEDIG MOGELIJK NA AFLOOP  
DAARVAN EEN CONCEPT-VERSLAG TOE TE ZENDEN.

DE DOOR DE KAMER GESTELDE VRAGEN BETREFFEN  
ONDERMEER DE VOLGENDE PUNTEN: WANNEER IS ER OVERLEG  
GEWEEST MET DE REGERING, WELKE BESLISSINGEN ZIJN DOOF  
WIE GENOMEN, WELKE ROL IS IN ELKE FASE DOOF WIE VERVULD?  
ZODRA DE TEKST VAN DE HANDELINGEN (STENOGRAFISCH)  
TER BESCHIKKING IS, ZEND IK U DEZE TOE OPDAT U  
DAARMEE IN UW ANTWOORD REKENING KUNT HOUDEN.

DE MINISTER VAN BINNEMLANDSE ZAKEN  
VOOR DEZE,  
DE DIRECTEUR GENERAAL  
VOOR OPENBARE OPDE EN VEILIGHEID,

W.G. MR. J.M. DE GRAAF

= paar dagen terug!



0808201200122

2030 VAN. 45 277041 14 1714  
22 01 0007 2200101  
.2200100

AAN DE COMMISSARIS DER KONINGIN IN DE PROVINCIE  
NOORD-HOLLAND

TELEKBEPIJKT NR. 391

ONDERSTAAND VOLGT DE TEKST VAN EEN TELEK DIE IK HEEDEN  
AAN DE BURGEMEESTER VAN AMSTERDAM ZOND.  
IK MOET U VERZOEKEN MIJ TE INFORMEREN OVER DE  
DAARIN GESTELDE VRAGEN VOORZOVER DIE NAAR UW  
OPDEEL VOOR MIJ VAN BELANG ZIJN.  
IN HET BIJZONDER ZOU IK UW OPMERKINGEN EN  
AANVULLINGEN OP DE VERSLAGEN VERNEMEN.  
OOK OVERIGENS ZOU IK GAARNE UW EVENTUELE OPMERKINGEN  
ONTVANGEN DIE VOOR DE POSITIEBEVALING VAN DE  
REGERING TEGENOVER DE KAMER VAN NUT KUNNEN ZIJN.

AAN DE BURGEMEESTER VAN AMSTERDAM (FTT-LIJN 15539)

TELEKBEPIJKT NR. 391

DEN HAAG, 4 MAART 1931.

HEEDEN 4 MAART VERZOND IK DE NAVOLGENDE BRIEF AAN DE  
VOORZITTER VAN DE TWEEDE KAMER DER STATEN-VERENIGING.  
TEKST:

GISTERAVOND HEEFT HET KABINET BESLOTEN U TE INFORMEREN  
OVER DE BEEFURTENISSEN WELKE AFGELOPEN WEEKEND IN  
AMSTERDAM HEBBEN PLAATSGEVONDEN.

GAARNE VOLDOE IK DAN OOK, NETE NAUENS MIJN COLLEGA  
VAN JUSTITIE, AAN HET VERZOEK, HEEDEN IN UW KAMER AAN  
DE REGERING BELAAN.

WIJ HEBBEN HET VOORNEMEN U DAARBIJ HET NADE TE INFORMEREN  
OVER DE POL DIE DE CENTRALE OVERHEID HEEFT VERVULI, MET  
BETREKKING TOT DE BETROFFEN MAATREGELEN TER BEEINLIGING  
VAN DE VERSTORING VAN DE OUDERKE ORDE.

VERGAARD KOMEN IN DE BRIEF, DIE WIJ U ZULLEN ZENDEN,  
DE VERSCHILLENDE IN UW KAMER HEEDEN CONCEPT GESTELDE  
VRAEN VAN DE ORDE.  
ZO SPECIEG MOEELIJK KRIJGT U NADEE BELICHT.

V.G. DE MINISTER VAN  
BINNENLANDSE ZAKEN

EINDE TEKST

VOORT VERVOLGT VOORT VERVOLGT VOORT VERVOLGT VOORT VERVOLGT

1931

2030 HAH046 5FF242 04 1726  
ZZ CK00007 NB00101  
MECC100

AAN DE COMMISSARIS DER KONINGIN DER PROVINCIE  
NOORD-HOLLAND

VERVOLG TELEXBERICHT NR. 321

BIJ DE UITEINDELIJKE BEANTWOORDING STEL IK MIJ VOOR  
TE PUTTEN UIT DE VERSLAGEN VAN DE BEIDE U BEKENDE  
BESPREKINGEN IN HET AFGELOFEN WEEKEINDE.

HET TWEEDE VERSLAG BEDEFT U HEDEN PEF KOERIER.  
GAARNE VERNEEM IK VAN U TOT WELKE OPMERKINGEN  
DEZE VERSLAGEN U AANLEIDING GEVEN.

OOK OVERIGENS STEL IK UW OPMERKINGEN EN AANVULLINGEN  
DIE MET HET CCS OF BEDOELDE BIEF NAAR UW OORDEEL  
VAN BELANG ZIJN, OP HOGE PRIJS.

IK VERNEEM GAARNE OF EN ZO JA, JANNEE! LE HAAL VAN  
UW GEMEENTE ZICH OVER DE ONDERHAVIGE KWESTIE ZAL  
BUIGEN.

OMDAT IK MIJN MIJN ANTWOORD AAN DE KANEF NIET TE KUNNEN  
VERZENDEN NADAT BEDOELD RAADDEBAT IS GEVOLDEN  
VERZOEK IK U MIJ ZO SPOEDIG MOGELIJK NA AFLOOF  
DAAFVAN EEN CONCEPT-VERSLAG TOE TE ZENEN.

DE DOOR DE KANEF GESTELDE VRAGEN BETREFFEN  
ONDERMEET DE VOLGENDE PUNTEN: WANNEEF IS ER OVERLEG  
GEWEEST MET DE REGERING, WELKE BESLISSINGEN ZIJN DOCH  
NIE GENOMEN, WELKE ROL IS IN ELKE FASE LOOF WIE VERVULT?  
ZODRA DE TEKST VAN DE HANDELINGEN (STENOGRAFISCH)  
TEF BESCHRIKING IS, ZEND IK U DEZE TOE OFDAT U  
DAARMEE IN UW ANTWOORD BEKENING KUNT HOUDEN.  
FINDF CUOTE.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE  
ZAKEN, VOOR DEZE  
DE DIRECTEUR GENERAAL VOOR  
OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID.

1967

Betreft: Overzicht inzet bijstand gemeentepolitie  
Amsterdam op 3 en 4 maart 1980.

3 maart 1980  
06.00 - 18.00 uur  
=====

Personeel: 3 pelotons ME gemeentepolitie regio Noord Holland  
4 pelotons ME korps Rijkspolitie - Amsterdam  
- Alkmaar  
- Utrecht  
- Apeldoorn  
18 pelotons Koninklijke Marechaussee  
1 brigade Speciale Beveiligingsopdrachten  
der Koninklijke Marechaussee  
1 geneeskundige eenheid van de Koninklijke  
Landmacht

Materieel: 2 pantserwagenpelotons Koninklijke Marechaussee  
5 Leopard tankdozers  
2 bergingstanks van de Genie  
1 YPR 765 voertuig voor gewondentransport  
2 waterwerpers gemeentepolitie Rotterdam  
1 waterwerper gemeentepolitie Den Haag  
8 manschappenwagens Opleidingsschool ME  
te Woensdrecht  
2 commandowagens idem.

3 en 4 maart 1980  
18.00 - 06.00 uur  
=====

Personeel: 5 pelotons gemeentepolitie - Den Haag  
- Rotterdam  
- Zuid Holland Noord  
- Zuid Holland Centrum  
- Zuid Holland Zuid  
5 pelotons korps Rijkspolitie - Breda  
- Nijmegen  
- 's-Hertogenbosch  
- Zwolle  
- Middelburg

Materieel: 2 waterwerpers gemeentepolitie Rotterdam  
8 manschappenwagens opleidingsschool ME  
Woensdrecht  
2 commandowagens idem.

4 maart 1980  
06.00 - 18.00 uur  
(geleidelijk afge-  
bouwd)  
=====

Personeel: 5 pelotons gemeentepolitie - Noord Brabant (2)  
- Gelderland (2)  
- Utrecht  
5 pelotons korps Rijkspolitie - Alkmaar  
- Amsterdam  
- Eindhoven  
- Maastricht  
- Roermond  
2 pelotons Koninklijke Marechaussee

Materieel: 2 waterwerpers gemeentepolitie Rotterdam  
8 manschappenwagens Opleidingsschool ME  
te Woensdrecht  
2 commandowagens idem

Door de gemeentepolitie Amsterdam werden in die perioden  
respectievelijk 7 pelotons, 4 pelotons en 6 pelotons ME  
ingezet.

11 maart 1980

0808201200126

Dir.-Gen. O.O.V.  
Directie Politie  
Stafbureau A.B.Z.

TERSTOND IN HANDEN

Nr. EA80/U771

Ond.: Amsterdam

Heer Minister,

Bijgaand een bijgesteld concept aan de Tweede Kamer inzake "de Amsterdamse kwestie".

Wij hebben op telefonisch verzoek van Justitie nog een enkele redactionele wijziging aangebracht. Een aantal andere zaken van redactionele aard hebben wij niet overgenomen onder verwijzing naar Uw akkoord met de tekst. Er blijft één punt over, waarover men de Minister van Justitie inlichten zal. Dat betreft de tekst van het tweede deel van de tweede alinea op blz. 2. Justitie claimt nadrukkelijk een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Men beroept zich dan op artikel 44, tweede lid; R.P.-bijstand van buiten het ressort wordt geregeld door de PG en de Minister van Justitie na overleg met Binnelandse Zaken.

Er is echter afgesproken, dat de bijstandsregeling de facto bij gijzelingen bij ons ligt, uiteraard in goed ambtelijk overleg. Deze afspraak is ook vastgelegd. In andere situaties, waarin grootschalige bijstandsverlening noodzakelijk is, is de praktijk gegroeid, dat een en ander op het Binnenlandse Zaken-coördinatiecentrum, waarin alle betrokken departementen zijn vertegenwoordigd, wordt geregeld.

Mij dunkt, dat deze juridische en feitelijke situatie als zodanig in de tekst moet worden opgenomen; dit is in het concept verwerkt. Mr. [REDACTED] is met deze tekst wel akkoord.

*in b  
Het a Damse Raad's  
debat is in dit con-  
cept nog niet verwerkt*

*Jo 16.00 u  
12/3*

DE DIRECTEUR-GENERAAL VOOR  
OPENBARE ORDE EN VEILIGHEID;

*Jo 12/4*

12 maart 1980/ABZ/703/AVK

Wat dient er naar aanleiding van deze klachten te gebeuren ?

Terugblikkend op de gebeurtenissen, kan in ieder geval worden vastgesteld dat de politie in een groot aantal gevallen, niet korrekt en beheerst is opgetreden. Met name de slachtpartijen op maandagmorgen na de ontruiming zijn in de verantwoording aan de Raad onvoldoende belicht. Dit optreden werd in de hand gewerkt, maar niet in de hand gehouden door het Stadsbestuur en het Openbaar Ministerie. Systematisch werd de kraakbeweging geplaatst in de hoek waarin men terroristen plaatst : die van de "vijand". Dat het hier gaat om mensen die een bijdrage leveren aan het oplossen van de woningnood langs een weg die de laatste tien jaar ingeburgerd is geraakt, wordt daarbij gemakkelijk vergeten. Bij een dergelijke opstelling van het bestuur is het geen wonder dat er een oorlogsstemming in de stad ontstaat, waarin van de Mobiële Eenheid nauwelijks meer kan worden verwacht dat ze "korrekt" en "beheerst" optreedt. Indirekt zijn de klachten dan ook mede tegen uzelf gericht, als degene die politiek verantwoordelijk is voor het ontstaan van deze oorlogshetze.

Er dient dus alsnog een onderzoek te komen naar het optreden van de politie waarbij het feitenmateriaal dat in de klachten wordt aangevoerd als basis kan dienen.

Aangezien een dergelijk onderzoek politieoptreden onder uw verantwoordelijkheid, zou betreffen en dus alleen door een van u onafhankelijk orgaan kan geschieden, dient u de Gemeenteraad voor te stellen hiermee een openbare Raadscommissie te belasten, die vervolgens de klagers zou kunnen horen en met de nodige bevoegdheid ook bij het politieapparaat informatie in zou kunnen winnen.

Tevens is een persoonlijke genoegdoening aan de klagers op zijn plaats. Er dient op te worden toegezien dat de ingediende en in te dienen schadeclaims snel uitbetaald worden.